II

(Μη νομοθετικές πράξεις)

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2019/61 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 19ης Δεκεμβρίου 2018

σχετικά με το τομεακό έγγραφο αναφοράς για τις βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης, τους δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων ανά τομέα και τους δείκτες αναφοράς της αριστείας για τον τομέα της δημόσιας διοίκησης βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 761/2001 και των αποφάσεων της Επιτροπής 2001/681/ΕΚ και 2006/193/ΕΚ ([1]), και ιδίως το άρθρο 46 παράγραφος 1,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 υποχρεώνει την Επιτροπή να εκπονεί τομεακά έγγραφα αναφοράς για συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας. Τα έγγραφα αυτά πρέπει να περιλαμβάνουν τη βέλτιστη πρακτική περιβαλλοντικής διαχείρισης, δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και, ανάλογα με την περίπτωση, δείκτες αναφοράς της αριστείας και συστήματα βαθμολόγησης για τον προσδιορισμό του επιπέδου των περιβαλλοντικών επιδόσεων. Οι οργανισμοί που έχουν καταχωριστεί ή ετοιμάζονται να καταχωριστούν στο σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου που δημιουργήθηκε με τον εν λόγω κανονισμό οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τα έγγραφα αυτά κατά την ανάπτυξη του δικού τους συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και κατά την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών τους επιδόσεων στην περιβαλλοντική δήλωση ή την επικαιροποιημένη περιβαλλοντική δήλωση που συντάσσεται σύμφωνα με το παράρτημα IV του εν λόγω κανονισμού.

(2) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 επιβάλλει στην Επιτροπή να καταρτίσει σχέδιο εργασίας που προσδιορίζει ενδεικτικό κατάλογο τομέων που θα θεωρηθούν τομείς προτεραιότητας για τη θέσπιση τομεακών και διατομεακών εγγράφων αναφοράς. Στην ανακοίνωση της Επιτροπής «Θέσπιση του προγράμματος εργασίας με το οποίο καθορίζεται ενδεικτικός κατάλογος των τομέων για την έγκριση κλαδικών και διακλαδικών εγγράφων αναφοράς, βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS)» ([2]) υποδεικνύεται ο τομέας της δημόσιας διοίκησης ως τομέας υψηλής προτεραιότητας.

(3) Δεδομένης της ποικιλίας των δραστηριοτήτων που επιτελούν οι διάφορες δημόσιες διοικήσεις σε ολόκληρη την Ένωση, το τομεακό έγγραφο αναφοράς για τον τομέα της δημόσιας διοίκησης θα πρέπει να επικεντρώνεται στα βασικά περιβαλλοντικά ζητήματα του συγκεκριμένου τομέα. Πρέπει να προσδιορίζει, ως βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης για τον τομέα, συγκεκριμένα μέτρα βελτίωσης της διεύθυνσης γραφείου, της αποδοτικής χρήσης ενέργειας και πόρων, της κινητικότητας, της χρήσης γης, της ποιότητας του αέρα, της ύδρευσης και της διαχείρισης των υγρών αποβλήτων, με σκοπό την προώθηση μιας πιο κυκλικής οικονομίας.

(4) Προκειμένου να δοθεί στους οργανισμούς, τους επιθεωρητές περιβάλλοντος και άλλους φορείς επαρκής χρόνος ώστε να προετοιμαστούν για την εισαγωγή του τομεακού εγγράφου αναφοράς για τον τομέα της δημόσιας διοίκησης, η ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης θα πρέπει να αναβληθεί για περίοδο 120 ημερών από την ημερομηνία δημοσίευσής της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

([1]) ΕΕ L 342 της 22.12.2009, σ. 1.
([2]) ΕΕ C 358 της 8.12.2011, σ. 2.

(5) Κατά την κατάρτιση του τομεακού εγγράφου αναφοράς που επισυνάπτεται στην παρούσα απόφαση, η Επιτροπή διαβουλεύθηκε με κράτη μέλη και άλλους ενδιαφερόμενους, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009.

(6) Τα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα απόφαση είναι σύμφωνα με τη γνώμη της επιτροπής που συστάθηκε βάσει του άρθρου 49 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Το τομεακό έγγραφο αναφοράς για τις βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης, τους δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων του τομέα και τους δείκτες αναφοράς της αριστείας για τον τομέα της δημόσιας διοίκησης για τους σκοπούς του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 παρουσιάζεται στο παράρτημα της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Εφαρμόζεται από τις 18 Μαΐου 2019.

Βρυξέλλες, 19 Δεκεμβρίου 2018.

Για την Επιτροπή

Ο Πρόεδρος

Jean-Claude JUNCKER

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. **ΕΙΣΑΓΩΓΗ**

Το παρόν τομεακό έγγραφο αναφοράς (SRD) βασίζεται σε λεπτομερή επιστημονική και πολιτική έκθεση ([1]) («έκθεση περί βέλτιστων πρακτικών»), η οποία εκπονήθηκε από το Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΚΚΕρ).

Σχετικό νομικό πλαίσιο

Το κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) θεσπίστηκε το 1993, για την εκούσια συμμετοχή οργανισμών, με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1836/93 του Συμβουλίου ([2]). Στη συνέχεια, το EMAS υπέστη δύο σημαντικές αναθεωρήσεις:

— κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 761/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([3]),

— κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2009.

Σημαντικό νέο στοιχείο της τελευταίας αναθεώρησης, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 11 Ιανουαρίου 2010, είναι το άρθρο 46 για την ανάπτυξη τομεακών εγγράφων αναφοράς (SRD). Τα έγγραφα SRD πρέπει να περιλαμβάνουν βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης (ΒΠΠΔ), δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων για τους συγκεκριμένους τομείς και, κατά περίπτωση, δείκτες αναφοράς της αριστείας και συστήματα βαθμολόγησης για τον προσδιορισμό των επιπέδων επιδόσεων.

Για την καλύτερη κατανόηση και χρήση του παρόντος εγγράφου

Το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) είναι ένα σύστημα για την εκούσια συμμετοχή οργανισμών που αναλαμβάνουν τη δέσμευση για συνεχή βελτίωση στον τομέα του περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο αυτό, το παρόν έγγραφο SRD παρέχει ειδική καθοδήγηση στον τομέα της δημόσιας διοίκησης και επισημαίνει μια σειρά δυνατοτήτων βελτίωσης, καθώς και βέλτιστες πρακτικές.

Το έγγραφο συντάχθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τη χρήση πληροφοριών από ενδιαφερόμενους φορείς. Μια τεχνική ομάδα εργασίας αποτελούμενη από εμπειρογνώμονες και ενδιαφερόμενους φορείς του τομέα, της οποίας ηγείτο το ΚΚΕρ, συζήτησε και τελικά συμφώνησε σχετικά με βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης, δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων ειδικούς για τον τομέα και δείκτες αναφοράς της αριστείας, οι οποίοι περιγράφονται στο παρόν έγγραφο· ειδικότερα, αυτοί οι δείκτες αναφοράς θεωρήθηκαν αντιπροσωπευτικοί των επιπέδων περιβαλλοντικών επιδόσεων που επιτυγχάνουν οι οργανισμοί οι οποίοι σημειώνουν τις καλύτερες επιδόσεις στον τομέα.

Το έγγραφο SRD έχει σκοπό να βοηθήσει και να υποστηρίξει όλους τους οργανισμούς που προτίθενται να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους, παρέχοντας ιδέες και έμπνευση, καθώς και πρακτική και τεχνική καθοδήγηση.

Το έγγραφο SRD απευθύνεται πρωτίστως σε οργανισμούς οι οποίοι έχουν ήδη καταχωριστεί σε σύστημα EMAS· δευτερευόντως, σε οργανισμούς οι οποίοι εξετάζουν το ενδεχόμενο να καταχωριστούν σε σύστημα EMAS στο μέλλον· και τρίτον, σε όλους τους οργανισμούς οι οποίοι επιθυμούν να μάθουν περισσότερα για βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης προκειμένου να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους. Κατά συνέπεια, στόχος του παρόντος εγγράφου είναι να υποστηρίξει όλους τους οργανισμούς στον τομέα της δημόσιας διοίκησης ώστε να εστιάσουν σε σχετικές περιβαλλοντικές πτυχές, τόσο άμεσες όσο και έμμεσες, και να βρουν πληροφορίες σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης, καθώς και τους κατάλληλους δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων ανά τομέα για να μετρούν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους, και δείκτες αναφοράς της αριστείας.

Πώς πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα έγγραφα SRD από τους καταχωρισμένους οργανισμούς

Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009, οι καταχωρισμένοι σε σύστημα EMAS οργανισμοί πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα έγγραφα SRD σε δύο διαφορετικά επίπεδα:

1. Όταν αναπτύσσουν και εφαρμόζουν το δικό τους σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης ενόψει των περιβαλλοντικών ανασκοπήσεων [άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο β)]:

([1]) Η επιστημονική και πολιτική έκθεση είναι προσβάσιμη για το ευρύ κοινό στον ιστότοπο του ΚΚΕρ, στην ακόλουθη διεύθυνση: http://susproc.jrc.ec.europa.eu/activities/emas/documents/PublicAdminBEMP.pdf. Τα συμπεράσματα σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης και τη δυνατότητα εφαρμογής τους καθώς και οι προσδιορισμένοι ειδικοί δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και οι δείκτες αναφοράς της αριστείας που περιέχονται στο παρόν τομεακό έγγραφο αναφοράς βασίζονται στα πορίσματα που τεκμηριώνονται στην επιστημονική και πολιτική έκθεση. Όλες οι βασικές πληροφορίες και οι τεχνικές λεπτομέρειες υπάρχουν εκεί.

([2]) Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1836/93 του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1993, για την εκούσια συμμετοχή των επιχειρήσεων του βιομηχανικού τομέα σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (ΕΕ L 168 της 10.7.1993, σ. 1).

([3]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 761/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαρτίου 2001, για την εκούσια συμμετοχή οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) (ΕΕ L 114 της 24.4.2001, σ. 1).

Οι οργανισμοί θα πρέπει να χρησιμοποιούν σχετικά στοιχεία του εγγράφου SRD όταν ορίζουν και επανεξετάζουν τους περιβαλλοντικούς στόχους τους σύμφωνα με τις σχετικές περιβαλλοντικές πτυχές που προσδιορίζονται στην περιβαλλοντική ανασκόπηση και στην περιβαλλοντική πολιτική, καθώς και όταν αποφασίζουν σχετικά με τις ενέργειες που πρέπει να πραγματοποιήσουν για να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους.

2. Όταν καταρτίζουν την περιβαλλοντική δήλωση [άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο δ) και άρθρο 4 παράγραφος 4]:

α) Οι οργανισμοί θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους σχετικούς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων ανά τομέα στο έγγραφο SRD, όταν επιλέγουν τους δείκτες ([4]) που θα χρησιμοποιήσουν για την υποβολή στοιχείων για τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους.

Όταν επιλέγουν σύνολο δεικτών για την υποβολή στοιχείων, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους δείκτες που προτείνονται στο αντίστοιχο έγγραφο SRD και τη συνάφειά τους με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές που έχουν προσδιοριστεί από τον οργανισμό στην περιβαλλοντική ανασκόπησή του. Θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη δείκτες μόνο στην περίπτωση που αφορούν τις περιβαλλοντικές πτυχές που θεωρούνται ως οι πλέον σημαντικές στην περιβαλλοντική ανασκόπηση.

β) Κατά την υποβολή στοιχείων σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιδόσεις και με άλλους παράγοντες που αφορούν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις, οι οργανισμοί πρέπει να αναφέρουν στην περιβαλλοντική δήλωση πώς ελήφθησαν υπόψη οι σχετικές βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης και, εάν υπάρχουν, οι δείκτες αναφοράς της αριστείας.

Πρέπει να περιγράφουν πώς χρησιμοποιήθηκαν οι σχετικές βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης και οι δείκτες αναφοράς της αριστείας (οι οποίοι παρέχουν ένδειξη του επιπέδου περιβαλλοντικών επιδόσεων που επιτυγχάνουν οι οργανισμοί οι οποίοι σημειώνουν τις καλύτερες επιδόσεις) προκειμένου να προσδιοριστούν μέτρα και δράσεις, ενδεχομένως να καθοριστούν προτεραιότητες και να βελτιωθούν (περαιτέρω) οι περιβαλλοντικές επιδόσεις τους. Ωστόσο, η εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης ή η επίτευξη των προσδιορισμένων δεικτών αναφοράς της αριστείας δεν είναι υποχρεωτικές, διότι ο εθελοντικός χαρακτήρας του συστήματος EMAS αφήνει στους ίδιους τους οργανισμούς την αξιολόγηση της σκοπιμότητας των δεικτών αναφοράς και της εφαρμογής των βέλτιστων πρακτικών, όσον αφορά το κόστος και τα οφέλη. Αυτή η αξιολόγηση σκοπιμότητας είναι επίσης αναγκαία για τις δημόσιες διοικήσεις, οι οποίες συχνά καλούνται να δώσουν πρώτες το παράδειγμα.

Όπως ισχύει και για τους δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων, η συνάφεια και η δυνατότητα εφαρμογής των βέλτιστων πρακτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης και των δεικτών αναφοράς της αριστείας θα πρέπει να αξιολογούνται από τον οργανισμό σύμφωνα με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές που έχουν προσδιοριστεί από τον οργανισμό στην περιβαλλοντική του ανασκόπηση, καθώς και σύμφωνα με τεχνικές και οικονομικές πτυχές.

Στοιχεία των εγγράφων SRD (δείκτες, βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικών επιδόσεων ή δείκτες αναφοράς της αριστείας) που δεν θεωρούνται συναφή με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές που έχουν προσδιοριστεί από τον οργανισμό στην περιβαλλοντική ανασκόπησή του δεν πρέπει να αναφέρονται ή να περιγράφονται στην περιβαλλοντική δήλωση.

Η συμμετοχή στο EMAS είναι μια εξελισσόμενη διαδικασία. Κάθε φορά που ένας οργανισμός σχεδιάζει να βελτιώσει τις περιβαλλοντικές του επιδόσεις (και επανεξετάζει τις περιβαλλοντικές του επιδόσεις), θα συμβουλεύεται το έγγραφο SRD σχετικά με συγκεκριμένα θέματα ώστε να αντλήσει έμπνευση για τα ζητήματα που πρέπει να χειριστεί στη συνέχεια με σταδιακή προσέγγιση.

Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος του συστήματος EMAS ελέγχουν αν και με ποιον τρόπο ελήφθη υπόψη το έγγραφο SRD από τον οργανισμό κατά την κατάρτιση της περιβαλλοντικής δήλωσης [άρθρο 18 παράγραφος 5 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009].

Όταν διενεργούν έλεγχο, οι διαπιστευμένοι επιθεωρητές περιβάλλοντος πρέπει να λαμβάνουν αποδεικτικά στοιχεία από τον οργανισμό για το πώς επελέγησαν τα σχετικά στοιχεία του εγγράφου SRD υπό το πρίσμα της περιβαλλοντικής ανασκόπησης και πώς ελήφθησαν υπόψη. Δεν ελέγχουν τη συμμόρφωση με τους δείκτες αναφοράς της αριστείας που περιγράφονται, αλλά επαληθεύουν τα αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιήθηκε το έγγραφο SRD ως οδηγός για τον εντοπισμό δεικτών και κατάλληλων εθελοντικών μέτρων τα οποία μπορεί να εφαρμόσει ο οργανισμός για να βελτιώσει τις περιβαλλοντικές του επιδόσεις.

([4]) Σύμφωνα με το παράρτημα IV τμήμα Β στοιχείο ε) του κανονισμού EMAS, η περιβαλλοντική δήλωση περιέχει «σύνοψη των διαθέσιμων δεδομένων σχετικά με τις επιδόσεις του οργανισμού σε σύγκριση με τους περιβαλλοντικούς σκοπούς και στόχους του που συνδέονται με τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις του. Για την αναφορά των δεδομένων, χρησιμοποιούνται οι βασικοί δείκτες και άλλοι κατάλληλοι *υφιστάμενοι δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων* που καθορίζονται στο τμήμα Γ». Στο παράρτημα IV τμήμα Γ προβλέπεται ότι «Κάθε οργανισμός αναφέρει επίσης ετησίως τις επιδόσεις του όσον αφορά τις πιο εξειδικευμένες περιβαλλοντικές πτυχές που προσδιορίζονται στην περιβαλλοντική του δήλωση και λαμβάνει υπόψη, εφόσον υπάρχουν, τα τομεακά έγγραφα αναφοράς που αναφέρονται στο άρθρο 46».

Δεδομένου του εθελοντικού χαρακτήρα του συστήματος EMAS και του εγγράφου SRD, οι οργανισμοί δεν πρέπει να επιβαρύνονται δυσανάλογα προκειμένου να προσκομίσουν τα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία. Συγκεκριμένα, οι επιθεωρητές δεν απαιτούν χωριστή αιτιολόγηση κάθε βέλτιστης πρακτικής, κάθε δείκτη περιβαλλοντικών επιδόσεων ανά τομέα και κάθε δείκτη αναφοράς της αριστείας που αναφέρονται στο έγγραφο SRD και που δεν θεωρούνται συναφείς από τον οργανισμό βάσει της περιβαλλοντικής ανασκόπησής του. Ωστόσο, θα μπορούσαν να υποδείξουν σχετικά πρόσθετα στοιχεία για να τα λάβει υπόψη ο οργανισμός στο μέλλον, ως επιπλέον απόδειξη της δέσμευσής του για συνεχή βελτίωση των επιδόσεων.

Διάρθρωση του τομεακού εγγράφου αναφοράς

Το παρόν έγγραφο αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια. Το κεφάλαιο 1 παρουσιάζει το νομικό πλαίσιο του συστήματος EMAS και περιγράφει πώς χρησιμοποιείται το έγγραφο αυτό, ενώ το κεφάλαιο 2 καθορίζει το πεδίο εφαρμογής του εγγράφου SRD. Στο κεφάλαιο 3 περιγράφονται συνοπτικά οι βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης (ΒΠΠΔ) ([5]) και παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής τους. Στις περιπτώσεις όπου μπορούν να διαμορφωθούν ειδικοί δείκτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας για μια συγκεκριμένη ΒΠΠΔ, αυτοί αναφέρονται επίσης. Ωστόσο, δεν ήταν δυνατό να καθοριστούν δείκτες αναφοράς της αριστείας για όλες τις ΒΠΠΔ διότι σε ορισμένους τομείς είτε τα διαθέσιμα δεδομένα ήταν περιορισμένα είτε οι ειδικές συνθήκες (τοπικό κλίμα, τοπική οικονομία, τοπική κοινωνία, ευθύνες της δημόσιας διοίκησης κ.λπ.) ποικίλλουν σε τέτοιο βαθμό που δεν θα είχε νόημα ένας δείκτης αναφοράς της αριστείας. Ορισμένοι δείκτες επιδόσεων και δείκτες αναφοράς αφορούν περισσότερες από μία ΒΠΠΔ και, επομένως, επαναλαμβάνονται, εφόσον κρίνεται σκόπιμο. Τέλος, το κεφάλαιο 4 παρουσιάζει έναν συγκεντρωτικό πίνακα με ορισμένους από τους πιο σημαντικούς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων, με σχετικές εξηγήσεις και συναφείς δείκτες αναφοράς της αριστείας.

2. ΠΕΔΊΟ ΕΦΑΡΜΟΓΉΣ

Το παρόν έγγραφο SRD αφορά τις περιβαλλοντικές επιδόσεις των δραστηριοτήτων του τομέα της δημόσιας διοίκησης. Στο παρόν έγγραφο, ο κλάδος της δημόσιας διοίκησης περιλαμβάνει οργανισμούς που ανήκουν κατά κύριο λόγο στον εξής κλάδο κωδικών NACE [σύμφωνα με τη στατιστική ταξινόμηση των οικονομικών δραστηριοτήτων που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1893/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([6])]:

— κωδικός NACE 84: Δημόσια διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση.

Το παρόν έγγραφο απευθύνεται σε οργανισμούς που έχουν καταχωριστεί σε αυτούς τους κωδικούς NACE.

Επιπλέον, οι βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης που προσδιορίζονται στο παρόν έγγραφο SRD μπορούν να αποτελέσουν έμπνευση και για άλλους οργανισμούς, όπως δημόσιες επιχειρήσεις ή ιδιωτικές επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες εκ μέρους των δημόσιων διοικήσεων. Αυτές μπορεί να υπάγονται, μεταξύ άλλων, στους παρακάτω κλάδους κωδικών NACE:

— κωδικός NACE 2: Δασοκομία και υλοτομία,

— κωδικός NACE 36: Συλλογή, επεξεργασία και παροχή νερού,

— κωδικός NACE 37: Επεξεργασία λυμάτων,

— κωδικός NACE 38: Συλλογή, επεξεργασία και διάθεση αποβλήτων· ανάκτηση υλικών,

— κωδικός NACE 39: Δραστηριότητες εξυγίανσης και άλλες υπηρεσίες για τη διαχείριση αποβλήτων,

— κωδικός NACE 41.2: Κατασκευή κτιρίων για κατοικίες και μη,

— κωδικός NACE 49.3.1: Αστικές και προαστιακές χερσαίες μεταφορές επιβατών.

([5]) Λεπτομερής περιγραφή κάθε βέλτιστης πρακτικής, με πρακτικές οδηγίες για τον τρόπο εφαρμογής της, διατίθεται στην «έκθεση περί βέλτιστων πρακτικών» η οποία έχει δημοσιευθεί από το ΚΚΕρ και διατίθεται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση http://susproc.jrc.ec.europa.eu/activities/emas/documents/PublicAdminBEMP.pdf. Οι οργανισμοί καλούνται να ανατρέξουν σε αυτήν, εάν ενδιαφέρονται να μάθουν περισσότερα για ορισμένες από τις βέλτιστες πρακτικές που περιγράφονται στο παρόν έγγραφο SRD.

([6]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1893/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2006, για τη θέσπιση της στατιστικής ταξινόμησης των οικονομικών δραστηριοτήτων NACE–αναθεώρηση 2 και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3037/90 του Συμβουλίου και ορισμένων κανονισμών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικών με ειδικούς στατιστικούς τομείς (ΕΕ L 393 της 30.12.2006, σ. 1).

Το παρόν SRD εξετάζει ορισμένες πτυχές που έχουν σημασία για όλα τα είδη των δημοσίων διοικήσεων, όπως οι περιβαλλοντικές επιδόσεις των γραφείων, η ενεργειακή απόδοση των δημόσιων κτιρίων και οι πράσινες δημόσιες συμβάσεις (τμήματα 3.1, 3.2.5, 3.2.7, 3.2.8, 3.2.10 και 3.11). Όλες οι δημόσιες διοικήσεις σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο καλούνται να συμβουλευτούν αυτά τα τμήματα του εγγράφου.

Ωστόσο, η αποτελεσματική περιβαλλοντική διαχείριση μιας δημόσιας διοίκησης θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει την κύρια δραστηριότητά της, όπου μπορούν να επιτευχθούν τα μεγαλύτερα περιβαλλοντικά οφέλη. Το παρόν έγγραφο έχει ως στόχο να διευκολύνει το έργο αυτό για τις τοπικές αρχές και τους δήμους ([7]), εστιάζοντας στις βέλτιστες πρακτικές που αφορούν τον ρόλο τους και τις υπηρεσίες που παρέχουν, άμεσα ή έμμεσα, στους δημότες τους (π.χ. επεξεργασία λυμάτων, τοπικές δημόσιες συγκοινωνίες). Οι τοπικές αρχές αποτελούν ειδικό στόχο του εγγράφου επειδή συνιστούν το μεγαλύτερο μέρος των δημόσιων διοικήσεων στην ΕΕ, ενώ το τοπικό επίπεδο είναι εκείνο που παρουσιάζει τις μεγαλύτερες δυνατότητες αναπαραγωγής και αξιοποίησης των βέλτιστων πρακτικών.

Οι κυριότερες περιβαλλοντικές πτυχές, οι σχετικές περιβαλλοντικές πιέσεις και τα αντίστοιχα τμήματα του εγγράφου παρουσιάζονται στον πίνακα παρακάτω. Οι περιβαλλοντικές πτυχές που παρατίθενται εκεί επιλέχθηκαν ως οι πλέον σημαντικές για τον τομέα. Ωστόσο, οι περιβαλλοντικές πτυχές τις οποίες θα διαχειριστεί κάθε οργανισμός δημόσιας διοίκησης θα πρέπει να αξιολογούνται κατά περίπτωση. Στον πίνακα παρακάτω δεν διακρίνονται οι άμεσες από τις έμμεσες περιβαλλοντικές πτυχές, επειδή οι δραστηριότητες που εκτελούνται εσωτερικά και εκείνες που ανατίθενται σε εξωτερικούς φορείς διαφέρουν σε κάθε περίπτωση. Επιπλέον, πολλές περιβαλλοντικές πτυχές μπορούν να θεωρηθούν τόσο άμεσες όσο και έμμεσες, καθώς αφορούν άμεσα τις δραστηριότητες της δημόσιας διοίκησης αλλά και όλες τις δραστηριότητες των κατοίκων, των επιχειρήσεων και των οργανισμών εντός της περιοχής που διοικεί ή εξυπηρετεί η δημόσια διοίκηση.

Οι πλέον συναφείς περιβαλλοντικές πτυχές και πιέσεις για τις δημόσιες διοικήσεις και αντίστοιχα τμήματα στο παρόν έγγραφο

Περιβαλλοντική πτυχή	Κύρια σχετική περιβαλλοντική πίεση	Σχετικά τμήματα του εγγράφου SRD
Λειτουργία γραφείων	Παραγωγή στερεών αποβλήτων Κατανάλωση νερού Κατανάλωση ενέργειας, εκπομπές αερίων θερμοκηπίου (CO_2) Εκπομπές προς την ατμόσφαιρα (CO, SO_2, NO_x, σωματίδια κ.λπ.) Εξάντληση πόρων	Τμήμα 3.1
Καθοδήγηση της χρήσης ενέργειας εντός της περιοχής αρμοδιότητας και διαχείριση της χρήσης ενέργειας από τον ίδιο τον οργανισμό	Κατανάλωση ενέργειας, εκπομπές αερίων θερμοκηπίου (CO_2)	Τμήμα 3.2
Διαχείριση της κινητικότητας και/ή των μέσων μαζικής μεταφοράς	Εκπομπές προς την ατμόσφαιρα (CO, SO_2, NO_x, σωματίδια κ.λπ.) Κατανάλωση ενέργειας, εκπομπές αερίων θερμοκηπίου (CO_2)	Τμήμα 3.3

([7]) Στο παρόν έγγραφο SRD του EMAS, οι όροι «τοπικές αρχές» και «δήμοι» θεωρούνται συνώνυμοι και αναφέρονται στους δημόσιους φορείς αυτοδιοίκησης και παροχής υπηρεσιών προς τους πολίτες σε τοπικό επίπεδο.

Περιβαλλοντική πτυχή	Κύρια σχετική περιβαλλοντική πίεση	Σχετικά τμήματα του εγγράφου SRD
Σχεδιασμός χρήσεων γης και διαχείριση αστικών χώρων πρασίνου	Χρήση γης Απώλεια βιοποικιλότητας	Τμήματα 3.4 και 3.5
Διαχείριση ποιότητας ατμοσφαιρικού αέρα και θορύβου	Εκπομπές προς την ατμόσφαιρα (CO, SO_2, NO_x, σωματίδια κ.λπ.) Παραγωγή θορύβου	Τμήματα 3.6 και 3.7
Διαχείριση αποβλήτων	Παραγωγή στερεών αποβλήτων	Τμήμα 3.8
Παροχή πόσιμου νερού	Κατανάλωση νερού	Τμήμα 3.9
Διαχείριση επεξεργασίας υγρών αποβλήτων	Εκπομπές προς ύδατα (BOD, COD, μικρορύποι κ.λπ.) Κατανάλωση ενέργειας, εκπομπές αερίων θερμοκηπίου (CO_2)	Τμήμα 3.10
Προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών	Παραγωγή στερεών αποβλήτων Κατανάλωση νερού Κατανάλωση ενέργειας, εκπομπές αερίων θερμοκηπίου (CO_2) Εκπομπές προς την ατμόσφαιρα (CO, SO_2, NO_x, σωματίδια κ.λπ.) Εξάντληση πόρων	Τμήμα 3.11
Προώθηση περιβαλλοντικής συμπεριφοράς κατοίκων και επιχειρήσεων	Παραγωγή στερεών αποβλήτων Κατανάλωση νερού Κατανάλωση ενέργειας, εκπομπές αερίων θερμοκηπίου (CO_2) Εκπομπές προς την ατμόσφαιρα (CO, SO_2, NO_x, σωματίδια κ.λπ.) Εκπομπές στο νερό (COD, BOD, μικρορύποι κ.λπ.) Εξάντληση πόρων	Τμήμα 3.12

Οι βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης (ΒΠΠΔ) που περιγράφονται στο κεφάλαιο 3 θεωρήθηκαν οι καταλληλότερες τεχνικές, ενέργειες και μέτρα που μπορούν να υλοποιήσουν οι δημόσιες διοικήσεις για να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις για καθεμία από τις περιβαλλοντικές πτυχές που αναφέρονται στον παραπάνω πίνακα. Για τον εντοπισμό των βέλτιστων αυτών πρακτικών ελήφθησαν υπόψη οι ιδιαίτερες προκλήσεις και ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι δημόσιοι φορείς σε σύγκριση με τις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Σε αυτές περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων:

— πιο αυστηρές διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων,

— αυστηροί κανόνες χρηματοδότησης,

— μεγαλύτερες χρονικές περίοδοι για την υλοποίηση των αποφάσεων,

— υποχρεωτική χρήση υφιστάμενων υποδομών,

— περιορισμένος προϋπολογισμός,

αλλά και:

— δυνατότητα αποδοχής παρατεταμένων χρονοδιαγραμμάτων αποπληρωμής,

— δυνατότητα ιεράρχησης επιλογών με κοινωνικά οφέλη κατά προτεραιότητα έναντι των επιλογών με οικονομική απόσβεση,

— μονιμότητα προσωπικού,

— δυνατότητες εξασφάλισης οικονομιών κλίμακας μέσω συνεργασίας μεταξύ διαφόρων φορέων δημόσιας διοίκησης σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο.

Κατά την εξέταση της εφαρμογής οποιασδήποτε από τις ΒΠΠΔ που παρουσιάζονται στο παρόν έγγραφο, οι τοπικές αρχές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους τις ιδιαίτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν και τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να εκμεταλλευτούν τις ιδιαίτερες ευκαιρίες που διαθέτουν ([8]).

3. **Β'ΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚ'ΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚ'ΗΣ ΔΙΑΧΕ'ΙΡΙΣΗΣ, ΔΕ'ΙΚΤΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚ'ΩΝ ΕΠΙΔ'ΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΕ'ΙΚΤΕΣ ΑΝΑΦΟΡ'ΑΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕ'ΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΛ'ΑΔΟ ΤΗΣ ΔΗΜ'ΟΣΙΑΣ ΔΙΟ'ΙΚΗΣΗΣ**

3.1. **Βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης για βιώσιμα γραφεία**

Το τμήμα αυτό απευθύνεται σε όλες τις δημόσιες διοικήσεις που ασχολούνται με δραστηριότητες γραφείου.

3.1.1. *Διαχείριση και ελαχιστοποίηση της χρήσης ενέργειας*

Συνιστά ΒΠΠΔ η διαχείριση ενέργειας σύμφωνα με τις αρχές του κύκλου «σχεδιασμός, εκτέλεση, έλεγχος, δράση» στα γραφεία υπό την κατοχή ή τη διαχείριση της δημόσιας διοίκησης, με τις εξής μεθόδους:

— τακτική συλλογή ή διαρκής παρακολούθηση δεδομένων για τη χρήση ενέργειας: η συλλογή δεδομένων μπορεί να γίνει σε επίπεδο κτιρίου, κατά τμήματα του κτιρίου (π.χ. προθάλαμος, γραφεία, χώροι εστίασης), κατά τύπο πηγής ενέργειας (π.χ. φυσικό αέριο, ηλεκτρισμός) και κατά κατηγορία τελικής χρήσης (π.χ. φωτισμός, θέρμανση),

— ανάλυση των δεδομένων, καθορισμός στόχων, προσδιορισμός δεικτών αναφοράς και χρήση τους για σύγκριση με τις πραγματικές επιδόσεις στη χρήση ενέργειας,

— κατάρτιση στρατηγικής και σχεδίου δράσης για τη βελτίωση των ενεργειακών επιδόσεων του κτιρίου γραφείων (βλέπε τμήματα 3.2.5, 3.2.7, 3.2.8).

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί ευρέως σε κτίρια γραφείων υπό την κατοχή ή τη διαχείριση δημόσιων διοικήσεων. Στα μισθωμένα κτίρια, αντιθέτως, οι ενέργειες που υποδεικνύονται από την εφαρμογή αυτής της ΒΠΠΔ ενδέχεται να είναι πιο περιορισμένες.

([8]) Οι ιδιαίτερες προκλήσεις και ευκαιρίες που σχετίζονται με τις διάφορες ΒΠΠΔ εξετάζονται είτε άμεσα σε αυτό το έγγραφο είτε στο πλαίσιο των πρακτικών οδηγιών για την εφαρμογή των ΒΠΠΔ, που διατίθενται στην «έκθεση περί βέλτιστων τεχνικών» που δημοσιεύτηκε από το ΚΚΕρ και διατίθεται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση: http://susproc.jrc.ec.europa.eu/activities/emas/documents/PublicAdminBEMP.pdf. Οι οργανισμοί καλούνται να ανατρέξουν σε αυτή για να μάθουν περισσότερα για τις βέλτιστες πρακτικές που περιγράφονται στο παρόν έγγραφο SRD.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i1) Ολική ετήσια χρήση ενέργειας ανά μονάδα εμβαδού δαπέδου ([1]), εκφραζόμενη ως τελική ενέργεια (kWh/m^2/έτος). Εάν είναι γνωστά τα σχετικά στοιχεία, η χρήση αυτή μπορεί να αναλυθεί στα εξής: — θέρμανση χώρων (kWh/m^2/έτος) — ψύξη χώρων (kWh/m^2/έτος) — φωτισμός (kWh/m^2/έτος) — άλλες χρήσεις ηλεκτρισμού (kWh/m^2/έτος)	—
(i2) Ολική ετήσια χρήση ενέργειας ανά ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης (FTE), εκφραζόμενη ως τελική ενέργεια (kWh/FTE/έτος). Εάν είναι γνωστά τα σχετικά στοιχεία, η χρήση αυτή μπορεί να αναλυθεί στα εξής: — θέρμανση χώρων (kWh/FTE/έτος) — ψύξη χώρων (kWh/FTE/έτος) — φωτισμός (kWh/FTE/έτος) — άλλες χρήσεις ηλεκτρισμού (kWh/FTE/έτος)	
(i3) Ολική ετήσια χρήση πρωτογενούς ενέργειας ανά εμβαδόν δαπέδου ή ανά ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης (FTE) (kWh/m^2/έτος, kWh/FTE/έτος)	
(i4) Ολικές ετήσιες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου ανά εμβαδόν δαπέδου ή ανά ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης (FTE) (kg CO_2eq/m^2/έτος, kg CO_2eq/FTE/έτος)	

([1]) Το εμβαδόν δαπέδου μπορεί να υπολογιστεί από το ωφέλιμο εμβαδόν του κτιρίου, π.χ. το εμβαδόν που αναφέρεται στα πιστοποιητικά ενεργειακών επιδόσεων.

3.1.2. *Διαχείριση και ελαχιστοποίηση της χρήσης νερού*

Συνιστά ΒΠΠΔ η διαχείριση του νερού σύμφωνα με τις αρχές του κύκλου «σχεδιασμός, εκτέλεση, έλεγχος, δράση» στα γραφεία υπό την κατοχή ή τη διαχείριση της δημόσιας διοίκησης, με τις εξής μεθόδους:

— τακτική συλλογή ή διαρκής παρακολούθηση δεδομένων για τη χρήση νερού: η συλλογή δεδομένων μπορεί να γίνει σε επίπεδο κτιρίου, κατά συναφή τμήματα του κτιρίου όπου χρησιμοποιείται νερό (π.χ. προθάλαμος, γραφεία, χώροι εστίασης) και κατά κατηγορία τελικής χρήσης (π.χ. τουαλέτες, κουζίνες),

— ανάλυση των δεδομένων, καθορισμός στόχων, προσδιορισμός δεικτών αναφοράς και χρήση τους για σύγκριση με την πραγματική χρήση νερού,

— κατάρτιση στρατηγικής και σχεδίου δράσης για τη μείωση της χρήσης νερού (π.χ. τοποθέτηση βρυσών και ντους μειωμένης κατανάλωσης, τοποθέτηση βαλβίδων υποβιβασμού πίεσης, τακτική συντήρηση αυτών, τοποθέτηση συστημάτων συλλογής ομβρίων υδάτων).

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί ευρέως σε κτίρια γραφείων υπό την κατοχή ή τη διαχείριση δημόσιων διοικήσεων, εφόσον το κόστος εγκατάστασης και συντήρησης των συστημάτων παρακολούθησης και συλλογής δεδομένων για τη χρήση νερού μπορεί να αποζημιωθεί από την αναμενόμενη εξοικονόμηση νερού. Στα μισθωμένα κτίρια, αντιθέτως, οι ενέργειες που υποδεικνύονται από την εφαρμογή αυτής της ΒΠΠΔ ενδέχεται να είναι πιο περιορισμένες.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i5) Ολική ετήσια χρήση νερού ανά ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης (FTE) (m^3/FTE/έτος), αναλυόμενη (κατά περίπτωση) σε: — χρήση νερού δικτύου (m^3/FTE/έτος) — χρήση συλλεχθέντων ομβρίων υδάτων (m^3/FTE/έτος) — χρήση ανακυκλωμένων απόνερων (m^3/FTE/έτος) (i6) Ολική ετήσια χρήση νερού ανά εμβαδόν εσωτερικού δαπέδου (m^3/m^2/έτος), αναλυόμενη (κατά περίπτωση) σε: — χρήση νερού δικτύου (m^3/m^2/έτος) — χρήση συλλεχθέντων ομβρίων υδάτων (m^3/m^2/έτος) — χρήση ανακυκλωμένων απόνερων (m^3/m^2/έτος)	(b1) Η ολική χρήση νερού από τα κτίρια γραφείων είναι μικρότερη από 6,4 m^3/ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης/έτος

3.1.3. *Διαχείριση και ελαχιστοποίηση της παραγωγής αποβλήτων*

Συνιστά ΒΠΠΔ η εφαρμογή προηγμένων μεθόδων διαχείρισης αποβλήτων στα γραφεία υπό την κατοχή ή τη διαχείριση της δημόσιας διοίκησης, με βάση τις εξής αρχές:

— πρόληψη: θέσπιση διαδικασιών και αρχείων που δεν απαιτούν χρήση χαρτιού, εξασφάλιση της ανθεκτικότητας εξοπλισμού και αναλωσίμων (π.χ. μέσω οικολογικών δημόσιων συμβάσεων — βλέπε τμήμα 3.11), δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης επίπλων και εξοπλισμού γραφείου (π.χ. δημιουργία ηλεκτρονικού καταλόγου με τον διαθέσιμο εξοπλισμό, τη γραφική ύλη και τα έπιπλα που δεν χρησιμοποιούνται, τον οποίο θα πρέπει να συμβουλεύονται όλες οι υπηρεσίες και τα μέλη του προσωπικού προτού προμηθευτούν νέα είδη, εξασφάλιση επαγγελματικού καθαρισμού, επισκευής και συντήρησης για την παράταση της διάρκειας ζωής του εξοπλισμού), παροχή κινήτρων στο προσωπικό ώστε να χρησιμοποιεί επαναχρησιμοποιήσιμα κύπελλα αντί για πλαστικά μίας χρήσης, προμήθεια ψυκτών νερού (χωρίς πλαστικά ποτήρια) αντί για πλαστικές φιάλες για τις συνεδριάσεις και τους δημόσιους χώρους,

— διαχωρισμός: εύκολη πρόσβαση σε κάδους ανακύκλωσης για όλα τα κοινά είδη αποβλήτων και καθορισμός σημείων ανακύκλωσης για όλους τους άλλους τύπους αποβλήτων ώστε να ελαχιστοποιηθεί η παραγωγή οργανικών αποβλήτων, αγορά εξοπλισμού και αναλώσιμων υλικών κατασκευασμένων από ανακυκλώσιμα υλικά,

— παρακολούθηση: τακτική καταμέτρηση των ποσοτήτων αποβλήτων που παράγονται, κατά τύπο αποβλήτου, που να καλύπτει όλους τους τύπους αποβλήτων (π.χ. κλάσματα που συλλέγονται χωριστά, υπολειμματικά απόβλητα, επικίνδυνα απόβλητα)· αυτό μπορεί να επιτευχθεί με κατάλληλες στρατηγικές και με τη συμμετοχή του προσωπικού από διαφορετικές υπηρεσίες.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις δημόσιες διοικήσεις και κατά ειδικό τρόπο ανάλογα με τις δραστηριότητες του γραφείου. Το εκάστοτε εφαρμοζόμενο μέτρο (π.χ. τα κλάσματα στα οποία διαχωρίζονται τα απόβλητα) θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τις ειδικές συνθήκες (π.χ. είδη παραγόμενων αποβλήτων, τοπική διαθεσιμότητα υπηρεσιών ανακύκλωσης για συγκεκριμένα είδη αποβλήτων, τοπική νομοθεσία και κόστος διαχείρισης των αποβλήτων).

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i7) Ολική ετήσια παραγωγή αποβλήτων γραφείων ανά ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης (FTE) (kg/FTE/έτος)	
(i8) Ολική ετήσια ποσότητα επίπλων, εξοπλισμού και γραφικής ύλης που επαναχρησιμοποιείται (kg/FTE/έτος, EUR αποφευχθεισών προμηθειών/FTE/έτος)	(b2) Η ποσότητα αποβλήτων από τα κτίρια γραφείων που αποστέλλεται σε χώρο υγειονομικής ταφής είναι μηδενική
(i9) Απόβλητα γραφείου που αποστέλλονται για ανακύκλωση, ως ποσοστό των συνολικών αποβλήτων, κατά βάρος (%)	(b3) Η ολική ποσότητα παραγόμενων αποβλήτων από τα κτίρια γραφείων είναι μικρότερη από 200 kg/FTE/έτος
(i10) Υπολειμματικά απόβλητα γραφείου ([1]) ως ποσοστό των συνολικών αποβλήτων κατά βάρος (%)	

([1]) Υπολειμματικά απόβλητα είναι το κλάσμα των αποβλήτων που δεν αποστέλλεται για επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, λιπασματοποίηση ή αναερόβια χώνευση.

3.1.4. *Ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης χαρτιού και αναλώσιμων γραφείου*

Συνιστούν ΒΠΠΔ τα εξής:

— εφαρμογή και προώθηση εσωτερικών διαδικασιών (π.χ. διαδικασίες χωρίς χρήση χαρτιού όπως ηλεκτρονικές ροές εργασιών, ηλεκτρονικές υπογραφές και ηλεκτρονικά αρχεία, αποφυγή της εκτύπωσης εγγράφων πριν τις συνεδριάσεις, αποφυγή εκτύπωσης ενημερωτικών δελτίων ή εκθέσεων, εκτύπωση και από τις δύο όψεις κατά προεπιλογή) που βοηθούν τους εργαζομένους και το κοινό να αποφύγουν την κατανάλωση χαρτιού γραφείου (φωτοαντιγραφικού/εκτυπωτή) και αναλωσίμων (όλων των υλικών, π.χ. στυλό, μολύβια, υπογραμμιστές, σημειωματάρια που χρησιμοποιούνται σε γραφεία) ώστε να ελαττώνεται η ζήτηση,

— χρήση πράσινων δημόσιων συμβάσεων (βλέπε τμήμα 3.11) για την προώθηση επιλογών με μικρότερες επιπτώσεις, π.χ. χρήση χαρτιών γραφείου μικρότερου βάρους, χρήση προϊόντων μεγαλύτερης διάρκειας ζωής και με δυνατότητα επαναπλήρωσης, εναλλακτικές λύσεις με χαμηλές περιβαλλοντικές επιπτώσεις ή χαμηλή τοξικότητα.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί ευρέως από όλες τις δημόσιες διοικήσεις.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i11) Αριθμός φύλλων ([1]) χαρτιού γραφείου που χρησιμοποιούνται καθημερινά ανά ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης (FTE) (φύλλα/FTE/εργάσιμη ημέρα)	(b4) Η κατανάλωση χαρτιού γραφείου είναι μικρότερη από 15 φύλλα A4/ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης/εργάσιμη ημέρα
(i12) Μερίδιο πιστοποιημένα φιλικού για το περιβάλλον χαρτιού γραφείου που αγοράζεται, ως προς τη συνολική ποσότητα χαρτιού γραφείου που αγοράζεται (%)	(b5) Το χρησιμοποιούμενο χαρτί γραφείου είναι ανακυκλωμένο ή πιστοποιημένο με οικολογικό σήμα ISO τύπου I ([2]) (π.χ. οικολογικό σήμα της ΕΕ) σε ποσοστό 100 %
(i13) Ετήσια δαπάνη για αναλώσιμα γραφείου ανά ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης (FTE) (EUR/FTE/έτος)	

([1]) Τα διάφορα μεγέθη χαρτιού (π.χ. A4, A3) μπορούν να μετατραπούν σε ισοδύναμο αριθμό φύλλων A4 (π.χ. ένα φύλλο A3 ισοδυναμεί με δύο φύλλα A4).

([2]) Στο πλαίσιο της σειράς περιβαλλοντικών προτύπων ISO 14000, ο Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης (ISO) έχει καταρτίσει μια υποσειρά (ISO 14020) ειδικά για την περιβαλλοντική επισήμανση, η οποία καλύπτει τρεις τύπους συστημάτων επισήμανσης. Σε αυτό το πλαίσιο, το οικολογικό σήμα «τύπου I» είναι σήμα με πολλαπλά κριτήρια το οποίο αναπτύσσεται από τρίτους. Σχετικά παραδείγματα είναι, σε επίπεδο ΕΕ, το «οικολογικό σήμα της ΕΕ» και, σε εθνικό ή πολυεθνικό επίπεδο, ο «γαλάζιος άγγελος» στη Γερμανία, το «αυστριακό οικολογικό σήμα» και ο «σκανδιναβικός κύκνος».

3.1.5. *Ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των μετακινήσεων μεταξύ κατοικίας και εργασίας και των επαγγελματικών ταξιδίων*

Συνιστά ΒΠΠΔ η ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των μετακινήσεων μεταξύ κατοικίας και εργασίας και των επαγγελματικών ταξιδίων, με τους εξής τρόπους:

— δραστηριοποίηση του προσωπικού και αλλαγές στη συμπεριφορά με στόχο πιο βιώσιμες μετακινήσεις (π.χ. εκστρατείες μέσω ψηφιακών εργαλείων, οικονομικά κίνητρα/αντικίνητρα, χρήση κοινωνικών παιγνίων ή κινήτρων βασισμένων σε αμοιβές),

— κατάρτιση σχεδίων μετακινήσεων για το προσωπικό ολόκληρου του οργανισμού, τέτοιων που να ενθαρρύνουν τη χρήση βιώσιμων μέσων μεταφοράς για τις καθημερινές μετακινήσεις και τα επαγγελματικά ταξίδια (π.χ. συμφωνίες με τους τοπικούς φορείς δημόσιων συγκοινωνιών για τροποποιήσεις των δρομολογίων με βάση τις ανάγκες των εργαζομένων, κατάρτιση «προϋπολογισμού διοξειδίου του άνθρακα» για τα επαγγελματικά ταξίδια),

— συμπερίληψη αυστηρών κριτηρίων βιωσιμότητας κατά την προμήθεια υπηρεσιών μεταφορών (π.χ. χρήση σιδηροδρομικών αντί για αεροπορικές μεταφορές για μικρά ταξίδια, προτίμηση στις απευθείας πτήσεις ή χρήση και άλλων μεταφορικών μέσων αντί για πτήσεις με ανταπόκριση),

— μείωση των μετακινήσεων με αυτοκίνητο όταν υπάρχουν κατάλληλες δημόσιες συγκοινωνίες και προώθηση της αποδοτικής χρήσης του αυτοκινήτου (π.χ. περιορισμός των ατομικών διαδρομών με αυτοκίνητο με προώθηση του συνεπιβατισμού),

— δυνατότητες ευέλικτης εργασίας για τους εργαζομένους ώστε να μειώνονται συνολικά οι ανάγκες μετακίνησης (π.χ. δυνατότητες εργασίας εξ αποστάσεως και κατ' οίκον, εγκατάσταση εξοπλισμού τηλεδιάσκεψης).

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλα τα είδη και όλες τις κλίμακες δημόσιων διοικήσεων. Ωστόσο, τα εκάστοτε μέτρα που θα εφαρμοστούν ποικίλλουν ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες, όπως, για παράδειγμα, τη γεωγραφική θέση και τη διαθεσιμότητα δημόσιων συγκοινωνιών.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i14) Εφαρμογή εργαλείων για την προώθηση των βιώσιμων καθημερινών μετακινήσεων (ναι/όχι)	
(i15) Ποσοστό του προσωπικού που μετακινείται ατομικά με αυτοκίνητο καθημερινά (%)	
(i16) Ποσοστό του προσωπικού που μετακινείται πεζή, με ποδήλατο ή με δημόσιες συγκοινωνίες τουλάχιστον 3 φορές την εβδομάδα (%)	(b6) Εφαρμόζονται και προωθούνται εργαλεία για την υποστήριξη των βιώσιμων καθημερινών μετακινήσεων των εργαζομένων
(i17) Ετήσιες ολικές εκπομπές CO_2eq λόγω των επαγγελματικών ταξιδίων (τόνοι CO_2eq/έτος)	(b7) Καταρτίζεται «προϋπολογισμός διοξειδίου του άνθρακα» για όλα τα επαγγελματικά ταξίδια
(i18) Ετήσιες ολικές εκπομπές CO_2eq λόγω των επαγγελματικών ταξιδίων ανά ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης (FTE) (τόνοι CO_2eq/FTE/έτος)	(b8) Διατίθεται εξοπλισμός τηλεδιάσκεψης για όλο το προσωπικό και η χρήση του παρακολουθείται και προωθείται
(i19) Κατάρτιση «προϋπολογισμού διοξειδίου του άνθρακα» για όλα τα επαγγελματικά ταξίδια (ναι/όχι)	
(i20) Διαθεσιμότητα εξοπλισμού τηλεδιάσκεψης για όλο το προσωπικό και παρακολούθηση και προώθηση της χρήσης του (ναι/όχι)	

3.1.6. *Ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων κυλικείων και καφετεριών*

Συνιστούν ΒΠΠΔ τα εξής:

— προμήθεια υπηρεσιών κυλικείου ή καφετέριας (ή τροφίμων και ποτών για κυλικεία και καφετέριες υπό ιδία διαχείριση) με εισαγωγή απαιτήσεων βιωσιμότητας όπως π.χ. η προσφορά εποχικών και βιολογικών τροφίμων, με εξασφάλιση της διαθεσιμότητας επιλογών για χορτοφάγους/αυστηρά χορτοφάγους και με αποφυγή (όπου είναι δυνατόν) της προσφοράς προϊόντων εντός πλαστικών συσκευασιών μίας χρήσης, επιλογή παρόχων υπηρεσιών που μπορούν να προσφέρουν υπηρεσίες χωρίς τη χρήση πλαστικών ειδών μίας χρήσης όπως κύπελλα, πιάτα και μαχαιροπήρουνα (βλέπε επίσης τμήμα 3.11),

— ανάληψη εκστρατειών δραστηριοποίησης του προσωπικού με προώθηση των επιλογών βιώσιμης προμήθειας τροφίμων,

— υποστήριξη της αλλαγής συμπεριφοράς στα κυλικεία και τις καφετέριες μέσω κατάλληλων επιλογών διαρρύθμισης (αλλαγή του τρόπου παρουσίασης των προσφερόμενων προϊόντων ώστε να προτιμώνται συγκεκριμένα προϊόντα) και πολιτικών τιμολόγησης (χαμηλότερες τιμές για τις πιο βιώσιμες επιλογές τροφίμων),

— εφαρμογή πολιτικής μείωσης των απορριμμάτων τροφίμων, με μείωση του μεγέθους των μερίδων, προσφορά μερίδων ποικίλων μεγεθών, προσεκτικό σχεδιασμό του μενού κ.λπ.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλα τα είδη και όλες τις κλίμακες γραφείων δημόσιων διοικήσεων με εσωτερικές εγκαταστάσεις κυλικείου ή καφετέριας.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i21) Ποσοστό τροφικών επιλογών χαμηλών επιπτώσεων (π.χ. εποχικά, βιολογικά) που σερβίρονται (ποσοστό τροφίμων χαμηλών επιπτώσεων στον συνολικό αγοραζόμενο όγκο) (i22) Ποσότητα απορριμμάτων τροφίμων που παράγονται ανά σερβιριζόμενο γεύμα (g/γεύμα) (i23) Ποσοστό απορριμμάτων τροφίμων που αποστέλλονται για αναερόβια χώνευση (ποσοστό που αποστέλλεται για αναερόβια χώνευση επί της συνολικής ποσότητα απορριμμάτων τροφίμων)	—

3.1.7. *Ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της οργάνωσης συνεδριάσεων και εκδηλώσεων*

Συνιστούν ΒΠΠΔ τα εξής:

— θέσπιση συστήματος βιώσιμης διαχείρισης εκδηλώσεων: το σύστημα διαχείρισης μπορεί να υλοποιηθεί από την ίδια τη δημόσια διοίκηση και/ή από αναδόχους/προμηθευτές που ήδη εφαρμόζουν σύστημα διαχείρισης· οι προμηθευτές και τα ξενοδοχεία μπορούν επίσης να εφαρμόζουν σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης (π.χ. EMAS),

— επικοινωνία με όλα τα ενδιαφερόμενους φορείς (από τους προμηθευτές μέχρι τους συμμετέχοντες και την ευρύτερη κοινότητα) και συνεργασία με όσους ασχολούνται και/ή παρακολουθούν την εκδήλωση, σχετικά με τις δράσεις που μπορούν να αναλάβουν για να περιορίσουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την παρακολούθηση της εκδήλωσης (π.χ. χρήση των σωστών κάδων διαχωρισμού αποβλήτων, προτίμηση στο νερό βρύσης και σε επαναχρησιμοποιήσιμες φιάλες νερού, επιλογή βιώσιμων μέσων μεταφοράς),

— επιλογή του χώρου της εκδήλωσης ή της συνεδρίασης με βάση περιβαλλοντικά κριτήρια (π.χ. καλή εξυπηρέτηση από τα μέσα μαζικής μεταφοράς, κτίριο με χαμηλές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, χώρος όπου εφαρμόζεται σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης),

— επιλογή προϊόντων και υπηρεσιών που χρειάζονται για την οργάνωση συνεδριάσεων και εκδηλώσεων με χρήση πράσινων δημοσίων συμβάσεων (βλέπε τμήμα 3.11) και περιορισμοί στη χρήση μικροσυσκευών και στο περιεχόμενο των πακέτων για τους συμμετέχοντες (φυλλάδια, κλειδιά USB, ταυτότητες),

— προμήθεια υπηρεσιών τροφοδοσίας (ή τροφίμων και ποτών για υπηρεσίες τροφοδοσίας υπό ιδία διαχείριση) με θέσπιση απαιτήσεων βιωσιμότητας όπως π.χ. η προσφορά εποχικών και βιολογικών τροφίμων, με εξασφάλιση της διαθεσιμότητας επιλογών για χορτοφάγους/αυστηρά χορτοφάγους και με αποφυγή (όπου είναι δυνατόν) της προσφοράς προϊόντων εντός πλαστικών συσκευασιών μίας χρήσης, επιλογή παρόχων υπηρεσιών που μπορούν να προσφέρουν υπηρεσίες χωρίς τη χρήση πλαστικών ειδών μίας χρήσης όπως κύπελλα, πιάτα και μαχαιροπήρουνα, και διάθεση ψυκτών πόσιμου νερού αντί για φιάλες νερού (βλέπε επίσης τμήματα 3.1.6 και 3.11).

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλα τα είδη και όλες τις κλίμακες δημόσιων διοικήσεων που οργανώνουν συνεδριάσεις και εκδηλώσεις.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i24) Ποσοστό προμηθευτών που εφαρμόζουν αναγνωρισμένο σύστημα βιώσιμης διαχείρισης εκδηλώσεων (π.χ. ISO20121) ή σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης (π.χ. EMAS) (%) (i25) Ποσοστό διαγωνισμών που αφορούν την εκδήλωση, στα κριτήρια των οποίων περιλαμβάνεται αναφορά σε αναγνωρισμένο σύστημα βιώσιμης διαχείρισης εκδηλώσεων (π.χ. ISO20121) ή σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης (π.χ. EMAS) (%)	—

3.2. **Βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης για βιώσιμη ενέργεια και κλιματική αλλαγή**

Το τμήμα αυτό απευθύνεται σε τοπικές αρχές, τόσο με την ιδιότητά τους ως φορέων διοίκησης και παρόχων υπηρεσιών με ένα ευρύ φάσμα άμεσων δραστηριοτήτων που καταναλώνουν ενέργεια, όσο και με τον καθοδηγητικό τους ρόλο για την περιοχή αρμοδιότητάς τους. Οι ΒΠΠΔ στο τμήμα αυτό χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες:

— ΒΠΠΔ περί πολιτικών, που αφορούν μέτρα πολιτικής τα οποία μπορεί να εφαρμόσει μια τοπική αρχή για να προωθήσει τη βιώσιμη ενέργεια, τόσο εσωτερικά όσο και εντός της περιοχής αρμοδιότητάς της, και τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτή,

— ΒΠΠΔ που αφορούν άμεσες δραστηριότητες σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους οι τοπικές αρχές μπορούν να ελαττώσουν τη χρήση ενέργειας και να μεταβούν σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στα δικά τους κτίρια και υποδομές,

— ΒΠΠΔ που αφορούν τον κανονιστικό και σχεδιαστικό ρόλο των δημοτικών αρχών,

— ΒΠΠΔ σχετικά με την επιρροή των δήμων εντός της περιοχής αρμοδιότητάς τους, με τον υποδειγματικό ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει ο δημόσιος τομέας και με τον τρόπο με τον οποίο οι τοπικές αρχές μπορούν να υποκινήσουν δράσεις από κατοίκους και οργανισμούς.

ΒΠΠΔ περί πολιτικών

3.2.1. *Απογραφή της χρήσης ενέργειας και των εκπομπών στην περιοχή αρμοδιότητας του δήμου*

Συνιστούν ΒΠΠΔ τα εξής:

— η συστηματική συλλογή δεδομένων για τη χρήση ενέργειας και τις εκπομπές εντός της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου: η απογραφή αφορά την κατανάλωση ενέργειας και τις εκπομπές σε ολόκληρη την περιοχή αρμοδιότητας και από όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της βιομηχανίας, του εμπορίου και των υπηρεσιών, της γεωργίας, των κατασκευών, της στέγασης και των μεταφορών,

— η δημοσιοποίηση των συλλεγόμενων δεδομένων και η χρήση τους για τον προσδιορισμό δράσεων μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου εντός της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου (βλέπε τμήμα 3.2.2).

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις τοπικές αρχές.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i26) Ολικές ετήσιες ανθρακούχες εκπομπές στην περιοχή αρμοδιότητας του δήμου: απόλυτες (t CO_2eq) και ανά κάτοικο (kg CO_2eq/κάτοικο) (i27) Ετήσια χρήση ενέργειας εντός της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου ανά κάτοικο, εκφραζόμενη ως τελική ενέργεια (kWh/κάτοικο)	—

3.2.2. *Κατάρτιση και υλοποίηση σχεδίου δράσης για την ενέργεια και το κλίμα από τους δήμους*

Συνιστά ΒΠΠΔ η κατάρτιση δημοτικού σχεδίου δράσης για την ενέργεια και το κλίμα με βάση την απογραφή χρήσης ενέργειας και εκπομπών (βλέπε τμήμα 3.2.1). Το σχέδιο δράσης περιλαμβάνει επιστημονικά θεμελιωμένους και τεκμηριωμένους βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους που μπορούν να επιτευχθούν μέσω μιας σειράς καθορισμένων δράσεων (π.χ. μείωση της χρήσης ενέργειας από ιδιωτικά κτίρια και επιχειρήσεις, μείωση της χρήσης ενέργειας από δημοτικά κτίρια και τοπικές δημόσιες υπηρεσίες, βελτίωση των δημόσιων συγκοινωνιών).

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις τοπικές αρχές.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i28) Εφαρμόζεται δημοτικό σχέδιο δράσης για την ενέργεια και το κλίμα, με στόχους και δράσεις (ναι/όχι) (i26) Ολικές ετήσιες ανθρακούχες εκπομπές στην περιοχή αρμοδιότητας του δήμου: απόλυτες (t CO_2eq) και ανά κάτοικο (kg CO_2eq/κάτοικο) (i27) Ετήσια χρήση ενέργειας εντός της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου ανά κάτοικο, εκφραζόμενη ως τελική ενέργεια (kWh/κάτοικο)	(b9) Εφαρμόζεται δημοτικό σχέδιο δράσης για την ενέργεια και το κλίμα, με στόχους και δράσεις, βασισμένο στην απογραφή χρήσης ενέργειας και εκπομπών

3.2.3. *Κατάρτιση και υλοποίηση στρατηγικής για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή εντός της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου*

Συνιστά ΒΠΠΔ η κατάρτιση ολιστικής στρατηγικής για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή εντός της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου, η οποία στρατηγική να επιτρέπει την προστασία του δομημένου και του φυσικού περιβάλλοντος από τις δυσμενείς επιπτώσεις και συνέπειες της κλιματικής αλλαγής (πλημμύρες, καύσωνες, ξηρασία κ.λπ.). Η στρατηγική προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή μπορεί να στηρίζεται σε άλλες τοπικές και περιφερειακές στρατηγικές προσαρμογής και θα πρέπει να διασφαλίζει την αλληλοσύνδεση αυτών των επιμέρους στρατηγικών. Η στρατηγική πρέπει να συνάδει και να λαμβάνεται υπόψη σε άλλες σχετικές πολιτικές και στρατηγικές (π.χ. σχέδια διαχείρισης υδατορευμάτων).

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις τοπικές αρχές. Το αντικείμενο της στρατηγικής προσαρμογής θα πρέπει να αναπτυχθεί σε σχέση με το συγκεκριμένο πλαίσιο της δημόσιας διοίκησης. Τα μέτρα που περιλαμβάνονται στη στρατηγική πρέπει να ανταποκρίνονται στις αναμενόμενες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής εντός της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i29) Εφαρμόζεται ολιστική στρατηγική προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή για την περιοχή αρμοδιότητας του δήμου (ναι/όχι) (i30) Ποσοστό κατοικιών και επιχειρήσεων που προστατεύονται χάρη στη στρατηγική (%)	(b10) Εφαρμόζεται ολιστική στρατηγική προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή για την περιοχή αρμοδιότητας του δήμου

ΒΠΠΔ που αφορούν άμεσες δραστηριότητες

3.2.4. *Εγκατάσταση οδικού φωτισμού υψηλής ενεργειακής απόδοσης*

Συνιστούν ΒΠΠΔ τα εξής:

— διενέργεια μελέτης του συστήματος οδικού φωτισμού,

— αναβάθμιση των φωτιστικών σωμάτων ώστε να αποφεύγεται η εκπομπή φωτός προς τα επάνω και η φωτεινή όχληση και να μεγιστοποιείται ο ωφέλιμος φωτισμός,

— περιορισμός της έντασης του φωτισμού στις πραγματικές ανάγκες (ώστε να αποφεύγεται ο υπερφωτισμός),

— αντικατάσταση των λαμπτήρων με προτίμηση σε τεχνολογίες υψηλής ενεργειακής απόδοσης (π.χ. LED) και λαμβανομένης υπόψη της αντοχής, του δείκτη χρωματικής απόδοσης ([9]) και της θερμοκρασίας χρώματος του φωτός ([10]),

— εφαρμογή νυκτερινής μετρίασης φωτισμού (μείωση της έντασης αργά τη νύχτα),

— εγκατάσταση έξυπνου οδικού φωτισμού (π.χ. με χρήση αισθητήρων που να αυξάνουν παροδικά την ένταση του φωτισμού όταν εντοπίζεται η παρουσία ανθρώπων).

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις δημόσιες διοικήσεις οι οποίες διαχειρίζονται τον οδικό φωτισμό, είτε άμεσα είτε έμμεσα (μέσω δημόσιας ή ιδιωτικής εταιρείας). Οι επενδύσεις που απαιτούνται για την εφαρμογή των αναφερόμενων μέτρων ενδέχεται να συνιστούν εμπόδιο και να επηρεάζουν την επιλογή των συγκεκριμένων μέτρων που θα εφαρμοστούν, αλλά κατά κανόνα αντισταθμίζονται από την εξοικονόμηση ενέργειας και αποσβένονται μέσα σε εύλογο χρόνο.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i31) Ετήσια χρήση ενέργειας για οδικό φωτισμό, ανά κάτοικο (kWh/κάτοικο/έτος) (i32) Ετήσια χρήση ενέργειας για οδικό φωτισμό, ανά χιλιόμετρο φωτιζόμενων οδών (kWh/km/έτος)	(b11) Η ετήσια χρήση ενέργειας για οδικό φωτισμό ανά χιλιόμετρο είναι χαμηλότερη από 6 MWh/km/έτος

3.2.5. *Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των δημοσίων κτιρίων*

Συνιστά ΒΠΠΔ η μεγιστοποίηση της ενεργειακής απόδοσης και η ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης ενέργειας από τα δημόσια κτίρια. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και της ακεραιότητας του κελύφους των κτιρίων (τοίχοι, στέγη και υαλοπίνακες) και με αύξηση της αεροστεγανότητας του κελύφους, καθώς και με ορθή εγκατάσταση και λειτουργία συστημάτων ενέργειας (θέρμανση, ψύξη, ηλεκτρισμός) υψηλής απόδοσης.

Τόσο τα νεόδμητα όσο και τα υφιστάμενα δημόσια κτίρια μπορούν να επιτύχουν επίπεδα ενεργειακής απόδοσης καλύτερα από τα ελάχιστα πρότυπα που υπαγορεύουν οι εθνικοί οικοδομικοί κανονισμοί ([11]) και να σχεδιάζονται ή να αναβαθμίζονται αντίστοιχα σε κτίρια με σχεδόν μηδενική κατανάλωση ενέργειας (NZEB) πριν από τη θέσπιση της αντίστοιχης υποχρέωσης σε επίπεδο ΕΕ ([12]).

Κατά την επιλογή των μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων θα πρέπει να εξετάζονται όχι μόνο οι ενεργειακές επιδόσεις που πρέπει να επιτευχθούν, αλλά και οι συνολικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις εφ' όλης της διάρκειας ζωής των κτιρίων ([13]). Αυτές μπορούν να ελαχιστοποιηθούν, μεταξύ άλλων, μέσω της επιλογής υλικών κατασκευής που παράγονται με βιώσιμο τρόπο και με χαμηλή ενσωμάτωση πρωτογενούς ενέργειας, μέσω της διασφάλισης εύκολης προσαρμογής κατά τη φάση σχεδίασης ώστε να διευκολύνονται τυχόν μελλοντικές αλλαγές χρήσης και ανακαινίσεις του κτιρίου (π.χ. ευέλικτη διαρρύθμιση), καθώς και μέσω της δυνατότητας αποσυναρμολόγησης για επαναχρησιμοποίηση ή ανακύκλωση των οικοδομικών υλικών και των κατασκευαστικών στοιχείων.

([9]) Ο δείκτης απόδοσης χρωμάτων ενός λαμπτήρα προσδιορίζει την ικανότητα του ανθρώπινου οφθαλμού να διακρίνει χρώματα υπό φως τέτοιας ποιότητας. Υψηλός δείκτης χρωματικής απόδοσης χρειάζεται σε τοποθεσίες όπου είναι σημαντική η ορθή διάκριση των χρωμάτων.

([10]) Οι λαμπτήρες με ισχυρή λευκή/ψυχρή συνιστώσα μπορούν να επηρεάσουν δυσμενώς την τοπική πανίδα.

([11]) Η οδηγία 2010/31/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 2010, για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (ΕΕ L 153 της 18.6.2010, σ. 13) (οδηγία για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, EPBD) επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να καθορίσουν ελάχιστα πρότυπα ενεργειακής απόδοσης για τα κτίρια, τα οποία θα πρέπει να αποτυπωθούν στους εθνικούς οικοδομικούς κανονισμούς. Η οδηγία θέσπισε ένα σύστημα συγκριτικής αξιολόγησης για τη σταδιακή θέσπιση πιο φιλόδοξων απαιτήσεων όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση, καθώς και την τακτική επανεξέτασή τους.

([12]) Η οδηγία EPBD ορίζει ότι όλα τα νέα κτίρια πρέπει να καταναλώνουν πολύ χαμηλή ή σχεδόν μηδενική ενέργεια («κτίρια με σχεδόν μηδενική κατανάλωση ενέργειας») έως το 2020, ή έως το 2018 εάν χρησιμοποιούνται από δημόσιες αρχές και ανήκουν σε αυτές.

([13]) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή λειτουργεί σήμερα δοκιμαστικά ένα πλαίσιο οικειοθελούς αναφοράς, το Level(s), για τη μέτρηση των συνολικών επιδόσεων βιωσιμότητας των κτιρίων σε όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους. Για περισσότερες πληροφορίες: http://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις δημόσιες διοικήσεις, εφόσον αυτές μπορούν να δεσμεύσουν τα απαιτούμενα κονδύλια για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των δημόσιων κτιρίων. Η εφαρμογή αυτής της ΒΠΠΔ σε μισθωμένα κτίρια ίσως είναι δυσκολότερη. Επιπλέον, το επίπεδο ενεργειακών επιδόσεων που μπορεί να επιτευχθεί σε μια ορισμένη περίπτωση εξαρτάται από τα χαρακτηριστικά του κτιρίου (π.χ. παλαιά κτίρια).

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i1) Ολική ετήσια χρήση ενέργειας ανά μονάδα εμβαδού δαπέδου, εκφραζόμενη ως τελική ενέργεια (kWh/m^2/έτος) (i33) Ολική ετήσια χρήση πρωτογενούς ενέργειας ανά μονάδα εμβαδού δαπέδου (kWh/m^2/έτος)	(b12) Τα νεόδμητα κτίρια σχεδιάζονται με ολική χρήση πρωτογενούς ενέργειας (όλες οι χρήσεις) μικρότερη από 60 kWh/m^2/έτος (b13) Τα υφιστάμενα κτίρια που ανακαινίζονται σχεδιάζονται με ολική χρήση πρωτογενούς ενέργειας (όλες οι χρήσεις) μικρότερη από 100 kWh/m^2/έτος

3.2.6. *Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων κοινωνικής στέγασης*

Συνιστά ΒΠΠΔ η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων κοινωνικής στέγασης, τόσο στα υφιστάμενα κτίρια που ανακαινίζονται όσο και στα νέα κτίρια, όπως περιγράφεται παραπάνω για τα δημόσια κτίρια (βλέπε τμήμα 3.2.5). Για την κοινωνική στέγαση, συνιστά ΒΠΠΔ η συμμετοχή των κατοίκων της περιοχής στη διαδικασία σχεδιασμού της ανακαίνισης ή σχεδίασης του νέου κτιρίου, προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες τους και να εξασφαλίζεται η συμμετοχή τους στα οφέλη που αποκομίζονται από τα κτίρια με σχεδόν μηδενική κατανάλωση ενέργειας και η πληροφόρησή τους σχετικά με τη χρήση τέτοιων κτιρίων.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από τις δημόσιες διοικήσεις που διαχειρίζονται κτίρια κοινωνικής στέγασης. Το ύψος της απαιτούμενης επένδυσης μπορεί να αποδειχθεί φραγμός στην υλοποίησή της. Ωστόσο, τα σχετικά κοινωνικά οφέλη (καλύτερη ευζωία, μειωμένη πενία καυσίμων) και οικονομικά οφέλη (εξοικονόμηση ενέργειας όταν οι δαπάνες για ενέργεια καταβάλλονται κεντρικά, ή αύξηση του ποσοστού μισθωτών που καταβάλλουν το μίσθωμα όταν οι ίδιοι πληρώνουν τις δικές τους ενεργειακές δαπάνες) αντισταθμίζουν το κόστος της επένδυσης.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i1) Ολική ετήσια χρήση ενέργειας ανά μονάδα εμβαδού δαπέδου, εκφραζόμενη ως τελική ενέργεια (kWh/m^2/έτος) (i33) Ολική ετήσια χρήση πρωτογενούς ενέργειας ανά μονάδα εμβαδού δαπέδου (kWh/m^2/έτος)	(b12) Τα νεόδμητα κτίρια σχεδιάζονται με ολική χρήση πρωτογενούς ενέργειας (όλες οι χρήσεις) μικρότερη από 60 kWh/m^2/έτος (b13) Τα υφιστάμενα κτίρια που ανακαινίζονται σχεδιάζονται με ολική χρήση πρωτογενούς ενέργειας (όλες οι χρήσεις) μικρότερη από 100 kWh/m^2/έτος

3.2.7. *Επίτευξη υψηλής ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια κτίρια μέσω συμβάσεων ενεργειακών επιδόσεων*

Συνιστά ΒΠΠΔ η σύναψη συμβάσεων ενεργειακών επιδόσεων για τα δημόσια κτίρια. Η δημόσια διοίκηση διορίζει μια εταιρεία ενεργειακών υπηρεσιών (ΕΕΥ) που θα προσδιορίσει κατάλληλες βελτιώσεις στην ενεργειακή απόδοση των δημόσιων κτιρίων, θα τις αναπτύξει, θα τις εφαρμόσει, θα εγγυηθεί ένα προκαθορισμένο επίπεδο εξοικονόμησης ενέργειας, θα αναλάβει τον επενδυτικό κίνδυνο και, σε πολλές περιπτώσεις, θα εξασφαλίσει τη χρηματοδότηση των έργων. Με τον τρόπο αυτόν, οι δημόσιες διοικήσεις μπορούν να βελτιώσουν την ενεργειακή απόδοση των δημόσιων κτιρίων χωρίς να χρειάζεται να χρηματοδοτηθεί το επενδυτικό κόστος εκ των προτέρων.

Υπάρχουν δύο είδη συμβάσεων ενεργειακών επιδόσεων:

— συμβάσεις επιμερισμένης εξοικονόμησης, σύμφωνα με τις οποίες η ΕΕΥ και η δημόσια διοίκηση μοιράζονται τις εξοικονομούμενες δαπάνες με βάση μια προκαθορισμένη αναλογία, επί μια καθορισμένη χρονική περίοδο,

— συμβάσεις εγγυημένης εξοικονόμησης, σύμφωνα με τις οποίες η ΕΕΥ εγγυάται ένα ορισμένο επίπεδο εξοικονόμησης ενέργειας για τη δημόσια διοίκηση, η οποία καταβάλλει έτσι μικρότερες δαπάνες ενέργειας. Στην πραγματικότητα, όμως, η εξοικονόμηση είναι υψηλότερη από την εγγυημένη και η ΕΕΥ εισπράττει τη διαφορά.

Δυνατότητα εφαρμογής

Όλες οι δημόσιες διοικήσεις μπορούν να συνάψουν συμβάσεις ενεργειακών επιδόσεων για την εφαρμογή βελτιώσεων στην ενεργειακή απόδοση των κτιρίων τους, αλλά αυτό έχει ιδιαίτερη αξία για τις δημόσιες διοικήσεις και/ή τα έργα όπου διαφορετικά θα ήταν δύσκολο να πραγματοποιηθεί η απαιτούμενη επένδυση λόγω της έλλειψης χρηματοδοτικής ικανότητας ή τεχνικών και διαχειριστικών ικανοτήτων στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i34) Ποσοστό της ολικής χρήσης ενέργειας από τη δημόσια διοίκηση που καλύπτεται από συμβάσεις ενεργειακών επιδόσεων (%)	—

3.2.8. *Βελτίωση των ενεργειακών επιδόσεων των υφιστάμενων δημόσιων κτιρίων μέσω παρακολούθησης, διαχείρισης ενέργειας και προώθησης αλλαγών συμπεριφοράς*

Συνιστούν ΒΠΠΔ τα εξής:

— κατάρτιση βασικών μελών του προσωπικού, άμεσα υπεύθυνων για τη διαχείριση κτιρίων και ενέργειας, στις αρχές ενεργειακής απόδοσης· η κατάρτιση πρέπει να περιλαμβάνει θεωρητικά και πρακτικά μαθήματα και να υποστηρίζεται με κατάλληλα εγχειρίδια και οδηγούς,

— συμμετοχή όλων των μελών του προσωπικού σε δράσεις που επηρεάζουν τη χρήση της ενέργειας (π.χ. σβήσιμο φώτων, σωστή επιλογή θερμοκρασίας δωματίων), με επικέντρωση στα πιο σεβαστά και σημαίνοντα μέλη του προσωπικού (πρωταγωνιστές στην αλλαγή συμπεριφορών),

— σχεδιασμός και διεξαγωγή εκστρατειών αλλαγής συμπεριφορών για την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης σε όλη τη δημόσια διοίκηση: πρώτα θα πρέπει να προσδιοριστεί το κοινό κάθε εκστρατείας και στη συνέχεια μπορούν να προωθηθούν σωστά ειδικές δράσεις για την ενεργειακή απόδοση,

— υιοθέτηση πιστοποιητικών ενεργειακής απόδοσης και αναρτώμενων ενεργειακών πιστοποιητικών (Display Energy Certificates), τα οποία αξιολογούν τις ενεργειακές επιδόσεις του κτιρίου, και τοποθέτησή τους σε εμφανές σημείο του κτιρίου ή χρήση τους ως εργαλεία δραστηριοποίησης σε ειδικές εκστρατείες ευαισθητοποίησης.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις δημόσιες διοικήσεις.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i1) Ολική ετήσια χρήση ενέργειας ανά μονάδα εμβαδού δαπέδου, εκφραζόμενη ως τελική ενέργεια (kWh/m^2/έτος) (i35) Ποσοστό υπαλλήλων που συμμετέχουν και συνεχίζουν να συμμετέχουν ένα έτος μετά την έναρξη μιας εκστρατείας ευαισθητοποίησης (%) (i36) Ώρες περιβαλλοντικής αγωγής ανά ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης (FTE) ανά έτος (ώρες/FTE/έτος)	—

3.2.9. *Εγκατάσταση δικτύων τηλεθέρμανσης και/ή τηλεψύξης*

Συνιστά ΒΠΠΔ η εγκατάσταση δικτύων τηλεθέρμανσης και/ή τηλεψύξης για την παροχή θέρμανσης και ζεστού νερού ή ψύξης, αντίστοιχα, σε δημόσια κτίρια και/ή κατοικίες. Όταν παράγεται σε κεντρικές μονάδες, η θέρμανση και/ή η ψύξη που παρέχεται στο δίκτυο μπορεί να ληφθεί από συστήματα συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας ή από εγκαταστάσεις τριπαραγωγής. Πρόσθετο περιβαλλοντικό όφελος μπορεί να εξασφαλιστεί, όπου είναι δυνατόν, με τη χρήση ανανεώσιμης βιομάζας για τη λειτουργία των συστημάτων αυτών ή με την αξιοποίηση γεωθερμικής ενέργειας ή αποβαλλόμενης θερμότητας από βιομηχανικές εγκαταστάσεις.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις τοπικές αρχές. Αφορά ιδιαίτερα τις νεόδμητες ζώνες και τις εκτεταμένες ανακαινίσεις συγκροτημάτων δημοσίων κτιρίων ή άλλων δημόσιων υποδομών (π.χ. πισίνες). Υπάρχουν κάποιοι περιορισμοί στις αραιοκατοικημένες περιοχές και στις περιοχές όπου η ζήτηση για θέρμανση και ψύξη παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i37) Ετήσιες εκπομπές CO_2 από το σύστημα παραγωγής θέρμανσης ή ψύξης, πριν και μετά την εγκατάσταση τηλεθέρμανσης/τηλεψύξης, σε απόλυτο αριθμό ή ανά μονάδα εμβαδού δαπέδου των κτιρίων που θερμαίνονται ή ψύχονται (t CO_2eq, kg CO_2eq/m^2)	—

3.2.10. *Εγκατάσταση επιτόπιων συστημάτων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και μικρών συστημάτων συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας (ΣΗΘ) σε δημόσια κτίρια και σε κατοικίες κοινωνικής στέγασης*

Συνιστά ΒΠΠΔ η παροχή τεχνολογιών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στα δημόσια κτίρια και στις κατοικίες κοινωνικής στέγασης προκειμένου να καλύπτουν τις ενεργειακές ανάγκες τους. Τέτοιες τεχνολογίες είναι τα ηλιοθερμικά συστήματα για την παραγωγή θερμότητας, οι επιτόπιοι φωτοβολταϊκοί συλλέκτες για την παραγωγή ηλεκτρισμού ή, όταν υπάρχει επαρκής ζήτηση θερμότητας, τα συστήματα συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας μικρής κλίμακας για τη συμπαραγωγή θερμότητας και ηλεκτρισμού με υψηλή συνολική απόδοση. Τα μικρά συστήματα ΣΗΘ μπορούν να χρησιμοποιούν φυσικό αέριο ή, με ακόμα μεγαλύτερα περιβαλλοντικά οφέλη, βιομάζα όταν υπάρχει διαθέσιμη τοπική πηγή βιώσιμης βιομάζας.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις δημόσιες διοικήσεις. Ωστόσο, η δυνατότητα εφαρμογής συγκεκριμένων λύσεων ίσως περιορίζεται από την τοπική διαθεσιμότητα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και από την απαιτούμενη επένδυση κεφαλαίου.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i38) Επιτόπια παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ανά μονάδα εμβαδού δαπέδου (kWh/m^2/έτος) (i39) Ποσοστό της ολικής χρήσης ενέργειας που καλύπτεται από επιτόπιες ανανεώσιμες πηγές (%) (i40) Ποσοστό της ολικής χρήσης ενέργειας που καλύπτεται από επιτόπια παραγωγή ενέργειας με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (%) (i41) Ποσοστό της ολικής χρήσης ηλεκτρισμού που καλύπτεται από επιτόπια ανανεώσιμη παραγωγή (%) (i42) Ποσοστό της ζήτησης ζεστού νερού που καλύπτεται από επιτόπια ανανεώσιμη παραγωγή θερμότητας (%)	(b14) Το 100 % του ηλεκτρισμού που χρησιμοποιείται σε ένα δημόσιο κτίριο καλύπτεται από επιτόπια ανανεώσιμη παραγωγή (b15) Το 100 % της ζήτησης ζεστού νερού σε ένα δημόσιο κτίριο/κτίριο κοινωνικής στέγασης καλύπτεται από επιτόπια ανανεώσιμη παραγωγή θερμότητας

ΒΠΠΔ που αφορούν τον κανονιστικό και σχεδιαστικό ρόλο των δημοτικών αρχών

3.2.11. *Θέσπιση υψηλότερων προτύπων ενεργειακής απόδοσης και απαιτήσεων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές κατά τον σχεδιασμό των χρήσεων γης για νεόδμητα κτίρια και κτίρια που υφίστανται εκτεταμένη ανακαίνιση, μέσω των τοπικών οικοδομικών κανονισμών, του πολεοδομικού σχεδιασμού και των οικοδομικών αδειών*

Συνιστά ΒΠΠΔ η εισαγωγή, στο τοπικό πολεοδομικό σύστημα, της υποχρέωσης συμμόρφωσης με υποδειγματικά ενεργειακά πρότυπα (υψηλή ενεργειακή απόδοση και ενσωμάτωση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές) στα νεόδμητα και τα ανακαινιζόμενα κτίρια εντός της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου. Η αυτονομία της τοπικής αυτοδιοίκησης επιτρέπει στους περισσότερους δήμους να υπερβαίνουν τα ενεργειακά πρότυπα και τις απαιτήσεις ανανεώσιμης παραγωγής ενέργειας που θεσπίζει η εθνική νομοθεσία και να εφαρμόζουν θετικές αλλαγές σε τοπικό επίπεδο. Οι απαιτήσεις που εισάγονται στο τοπικό πολεοδομικό σύστημα μπορούν να αναβαθμίζονται τακτικά ώστε να ακολουθούν τις εξελίξεις στον κατασκευαστικό κλάδο και τους νέους εθνικούς στόχους.

Συνιστά επίσης ΒΠΠΔ η συνεκτίμηση των ενεργειακών επιδόσεων και της ενσωμάτωσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στον πολεοδομικό σχεδιασμό και τις οικοδομικές άδειες ώστε να υποχρεώνονται ή να ενθαρρύνονται οι οργανισμοί και οι κάτοικοι να υιοθετούν λύσεις βιώσιμης ενέργειας.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις τοπικές αρχές που εμπλέκονται στη θέσπιση του τοπικού οικοδομικού κανονισμού και/ή στην έκδοση οικοδομικών αδειών. Ωστόσο, η εθνική νομοθεσία ενδέχεται να θέτει περιορισμούς στις απαιτήσεις που μπορούν να επιβληθούν.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i43) Θέσπιση κανονισμών που ορίζουν υψηλότερα πρότυπα ενεργειακής απόδοσης και απαιτήσεις ανανεώσιμης παραγωγής ενέργειας (ναι/όχι) (i44) Επίπεδο ενεργειακών επιδόσεων που επιβάλλει ο τοπικός οικοδομικός κανονισμός (kWh/m^2/έτος) (i45) Συστηματική συνεκτίμηση των ενεργειακών επιδόσεων και ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην έκδοση οικοδομικών αδειών (ναι/όχι)	—

ΒΠΠΔ σχετικά με την επιρροή των δήμων στην περιοχή αρμοδιότητάς τους

3.2.12. *Υποδειγματικός ρόλος του δημόσιου τομέα*

Συνιστούν ΒΠΠΔ τα εξής:

— η φιλόδοξη νοοτροπία, με θέσπιση στόχων πέρα από τους υφιστάμενους εθνικούς ή διεθνείς για τη χρήση ενέργειας από την ίδια την τοπική αρχή αλλά και εντός της ευρύτερης περιοχής αρμοδιότητάς της, με σαφή δέσμευση από τις ανώτατες βαθμίδες της δημοτικής αρχής και με δραστηριοποίηση των υπόλοιπων ενδιαφερόμενων φορέων,

— η υποδειγματική συμπεριφορά: ο δήμος μπορεί να εφαρμόσει υποδειγματικά μέτρα και να επιτύχει υποδειγματικά επίπεδα ενεργειακών επιδόσεων, τόσο για να αποδείξει ότι αυτό είναι εφικτό όσο και για να ενισχύσει την τοπική αγορά λύσεων βιώσιμης ενέργειας· ο δήμος μπορεί επίσης να υλοποιεί εμβληματικά σχέδια για να επιδείξει τη δέσμευση της δημόσιας αρχής στη βιωσιμότητα,

— η αποτελεσματική επικοινωνία με το ευρύ κοινό: η δημόσια διοίκηση πρέπει να εκφράζει εμφανώς φιλόδοξη νοοτροπία ώστε να ωθεί τους υπόλοιπους ενδιαφερόμενους φορείς να την ακολουθήσουν,

— η υποστήριξη της κατάρτισης προγραμμάτων κινητροδότησης: δημιουργία τοπικών προγραμμάτων για τη χρηματοδότηση των κατοίκων στις δράσεις μείωσης των περιβαλλοντικών επιπτώσεών τους,

— η παροχή υποστήριξης για την άρση των θεσμικών φραγμών στην υιοθέτηση λύσεων βιώσιμης ενέργειας.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις τοπικές δημόσιες διοικήσεις.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i46) Υλοποίηση εμβληματικών έργων και έργων επίδειξης (ναι/όχι) (i47) Επίτευξη φιλόδοξου επιπέδου ενεργειακών επιδόσεων σε όλα τα κτίρια και τις δραστηριότητες της δημόσιας διοίκησης (ναι/όχι)	—

3.2.13. *Υπηρεσίες ενημέρωσης και παροχής συμβουλών σχετικά με την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις και σύναψη συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα*

Συνιστούν ΒΠΠΔ τα εξής:

— σύναψη στρατηγικών συνεργασιών με συμμετοχή της ευρύτερης κοινότητας στην ανάπτυξη και την υλοποίηση συστημάτων για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα,

— καθιέρωση υπηρεσιών πληροφόρησης και παροχής συμβουλών που θα βοηθούν τους κατοίκους και τις επιχειρήσεις να μειώσουν τη χρήση ενέργειας,

— ίδρυση ή συμμετοχή σε κοινά έργα του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα που σχετίζονται με την ενέργεια: οι δημόσιες διοικήσεις μπορούν να συμπράξουν με ιδιωτικούς οργανισμούς που διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις στην ενεργειακή απόδοση και σε έργα ανανεώσιμης παραγωγής ενέργειας,

— υποστήριξη πιλοτικών έργων χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα: τα πιλοτικά έργα μπορούν να βοηθήσουν ώστε λύσεις ενεργειακής απόδοσης και ανανεώσιμης παραγωγής ενέργειας, οι οποίες μπορούν να αντιγραφούν από οργανισμούς και πολίτες εντός της περιοχής αρμοδιότητας των δημόσιων διοικήσεων, να φθάσουν στην αγορά.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις δημόσιες διοικήσεις που συμμετέχουν στην προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και/ή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε κατοίκους και επιχειρήσεις.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i48) Η δημόσια διοίκηση προσφέρει υπηρεσίες πληροφόρησης και παροχής συμβουλών σχετικά με την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ναι/όχι) (i49) Η δημόσια διοίκηση υποστηρίζει πιλοτικά σχέδια χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, π.χ. μέσω συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ναι/όχι)	—

3.2.14. *Θερμογραφική αποτύπωση του δομημένου περιβάλλοντος εντός της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου*

Συνιστά ΒΠΠΔ η χρήση θερμογραφίας για τη συλλογή στοιχείων σε διάφορες κλίμακες και για την οπτική αναπαράσταση της θερμικής ακτινοβολίας ώστε να προσδιοριστούν τα σημεία όπου χρειάζεται να εφαρμοστούν λύσεις ενεργειακής απόδοσης κατά προτεραιότητα και να ζητηθεί η δραστηριοποίηση κατοίκων και τοπικών οργανισμών στο θέμα της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων. Θερμογραφική αποτύπωση μεγάλων εκτάσεων μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω εναέριας θερμογραφίας.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από τις τοπικές αρχές. Η θερμογραφική αποτύπωση πρέπει να πραγματοποιηθεί υπό ειδικές συνθήκες όσον αφορά το κλίμα (θερμοκρασία, άνεμοι), την εποχή του έτους (χειμώνας) και την ώρα (νωρίς το πρωί).

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i50) Ποσοστό της δομημένης έκτασης της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου που έχει καλυφθεί με θερμογραφική αποτύπωση (%) (i51) Δυνητική εξοικονόμηση ενέργειας που υπέδειξε η ανάλυση της θερμογραφικής αποτύπωσης (kWh/έτος, EUR/έτος)	(b16) Υπάρχουν διαθέσιμα πρόσφατα (< 5 έτη) υψηλής ανάλυσης (< 50 cm) θερμογραφικά στοιχεία για ολόκληρη τη δομημένη έκταση της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου

3.3. **Βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης για την κινητικότητα**

Το τμήμα αυτό απευθύνεται σε τοπικές αρχές αρμόδιες για την κινητικότητα και/ή τις δημόσιες συγκοινωνίες εντός της περιοχής αρμοδιότητάς τους.

3.3.1. *Εφαρμογή σχεδίου βιώσιμης αστικής κινητικότητας*

Συνιστά ΒΠΠΔ η κατάρτιση σχεδίου βιώσιμης αστικής κινητικότητας (ΣΒΑΚ) για να εφαρμοστεί ολοκληρωμένη προσέγγιση για όλους τους τρόπους μετακίνησης με παράλληλο σχεδιασμό για το υπόλοιπο περιβάλλον. Το ΣΒΑΚ αποσκοπεί στη βελτίωση της ασφάλειας, τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της ηχορύπανσης, τη μείωση των εκπομπών ρύπων και της κατανάλωσης ενέργειας, τη βελτίωση της αποδοτικότητας και της σχέσης κόστους/αποτελεσματικότητας των μετακινήσεων και την ενίσχυση της ελκυστικότητας και της ποιότητας του αστικού περιβάλλοντος και του πολεοδομικού σχεδιασμού. Στα επόμενα τμήματα (3.3.2 έως 3.3.9) περιγράφονται μέτρα που μπορούν να συμπεριληφθούν στο ΣΒΑΚ.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις δημόσιες διοικήσεις που είναι αρμόδιες για την κινητικότητα και/ή τις δημόσιες συγκοινωνίες. Τοπικοί και συγκυριακοί παράγοντες μπορούν να επηρεάσουν τα συγκεκριμένα μέτρα που μπορούν να συμπεριληφθούν σε ένα ΣΒΑΚ, καθώς και τη δυνατότητα εφαρμογής τους.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i52) Μερίδιο μετακινήσεων ανά μέσο μεταφοράς (ποσοστό μετακινήσεων που πραγματοποιούνται με αυτοκίνητο, μοτοσικλέτα, μέσα μαζικής μεταφοράς, ποδήλατο και πεζή)	—
(i53) Δυνατότητα πρόσβασης σε δημόσιες συγκοινωνίες (ποσοστό κατοίκων που διαμένουν σε ακτίνα 300 μέτρων από στάση αστικού μέσου μαζικής μεταφοράς που διέρχεται με συχνότητα 15–20 λεπτών τουλάχιστον) (%)	

3.3.2. *Προώθηση της ποδηλασίας και της πεζοπορίας μέσω της δημιουργίας υποδομών για χρήση ποδηλάτου, συστημάτων κοινόχρηστων ποδηλάτων και προώθησης της πεζοπορίας*

Συνιστούν ΒΠΠΔ τα εξής:

— υιοθέτηση μέτρων πολιτικής και στρατηγικών για την προώθηση της ποδηλασίας και της πεζοπορίας: η ποδηλασία και η πεζοπορία πρέπει να αναγνωρίζονται σαφώς ως χωριστοί τρόποι μετακίνησης στα έγγραφα πολιτικής και σχεδιασμού και στα στρατηγικά σχέδια του δήμου, με ειδικά μέτρα για καθένα από αυτά,

— εγκατάσταση αποδοτικών υποδομών: χρειάζονται υποδομές πεζοπορίας και ποδηλασίας ώστε η πεζοπορία και η ποδηλασία να καταστούν ασφαλείς, ταχείς και ελκυστικοί τρόποι μετακίνησης,

— εφαρμογή μεθοδολογικών εργαλείων με στόχο τη συστηματική συλλογή στοιχείων για την πεζοπορία και την ποδηλασία: η παρακολούθηση της ανάπτυξης της πεζοπορίας και της ποδηλασίας και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των εφαρμοσμένων μέτρων μπορούν να υποστηρίξουν τη λήψη περαιτέρω αποφάσεων και επιλογών για την προώθηση των βιώσιμων μέσων μεταφοράς,

— ανάπτυξη αποτελεσματικών και στοχευμένων εργαλείων επικοινωνίας για την προώθηση της πεζοπορίας και της ποδηλασίας στους κατοίκους και τους καθημερινά μετακινούμενους εργαζόμενους.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις δημόσιες διοικήσεις που είναι αρμόδιες για την κινητικότητα. Ωστόσο, ορισμένοι τοπικοί και συγκυριακοί παράγοντες (π.χ. μορφολογία του εδάφους) ενδέχεται να περιορίσουν τη δυνατότητα εφαρμογής συγκεκριμένων μέτρων για την υποστήριξη και την προώθηση της πεζοπορίας και της ποδηλασίας.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i52) Μερίδιο μετακινήσεων ανά μέσο μεταφοράς (ποσοστό μετακινήσεων που πραγματοποιούνται με αυτοκίνητο, μοτοσικλέτα, μέσα μαζικής μεταφοράς, ποδήλατο και πεζή) (i54) Μήκος των ποδηλατικών υποδομών (ποδηλατόδρομοι, λωρίδες αποκλειστικής κυκλοφορίας ποδηλάτων) συνολικά (km) και σε σχέση με το μήκος του συνολικού οδικού δικτύου (km ποδηλατοδρόμων/km οδών) (i55) Ο δήμος εφαρμόζει ειδική πολιτική ή σχέδιο για επενδύσεις σε υποδομές πεζοπορίας/ποδηλασίας και έχουν υιοθετηθεί στις πολιτικές του δήμου μετρήσιμοι στόχοι για την ενίσχυση της πεζοπορίας/ποδηλασίας (ναι/όχι)	(b17) Ο δήμος έχει αποδώσει μερίδιο των μέσων μεταφοράς τουλάχιστον 20 % στην ποδηλασία Ή ο δήμος έχει αυξήσει το μερίδιο της ποδηλασίας στα μέσα μεταφοράς κατά τουλάχιστον 50 % κατά την τελευταία πενταετία. (b18) Τουλάχιστον 10 % των επενδύσεων του δήμου σε υποδομές μεταφορών και σε συντήρηση αποδίδεται σε υποδομές ποδηλασίας.

3.3.3. *Εφαρμογή συστήματος κοινής χρήσης αυτοκινήτων σε μεγάλη κλίμακα*

Συνιστά ΒΠΠΔ η υποστήριξη και η ενθάρρυνση της δημιουργίας μεγάλων συστημάτων κοινής χρήσης αυτοκινήτων εντός της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου. Οι υπηρεσίες κοινής χρήσης αυτοκινήτων δεν διευθύνονται συνήθως από τον δήμο εντός του οποίου δραστηριοποιούνται, όμως ο δήμος μπορεί να δημιουργήσει υποστηρικτικές υποδομές και να θεσπίσει κατάλληλες πολιτικές και κανονισμούς για την ενσωμάτωση της κοινής χρήσης αυτοκινήτων στον ιστό της πόλης και στο δίκτυο δημόσιων συγκοινωνιών. Η δημόσια διοίκηση μπορεί επίσης να καταστεί επαγγελματικός πελάτης της τοπικής υπηρεσίας κοινής χρήσης αυτοκινήτων, να αυξήσει την πληροφόρηση του κοινού, να προωθήσει την υπηρεσία και να θεσπίσει πρότυπα που θα πρέπει να τηρούν οι επιχειρήσεις κοινής χρήσης αυτοκινήτων προκειμένου να δικαιούνται να εκμεταλλευτούν τις υποστηρικτικές υποδομές της πόλης (π.χ. λωρίδες αποκλειστικής κυκλοφορίας, ζώνες χαμηλής κυκλοφορίας). Οι δήμοι μπορούν επίσης να αποφασίσουν να επιδοτήσουν κάποια επιχείρηση κοινής χρήσης αυτοκινήτων ώστε αυτή να επεκταθεί ή να αναπτυχθεί ταχύτερα.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ έχει ιδιαίτερη αξία για τις τοπικές αρχές που διοικούν αστική περιοχή με περισσότερους από 200 000 κατοίκους. Οι τοπικές αρχές των περιοχών με μικρότερο πληθυσμό ενδέχεται να αντιμετωπίζουν περιορισμούς στην εφαρμογή αυτής της ΒΠΠΔ λόγω περιορισμένου αριθμού πελατών για την κοινή χρήση αυτοκινήτων, υψηλότερου κόστους, λιγότερο αναπτυγμένου δικτύου δημοσίων συγκοινωνιών κ.λπ.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i56) Αριθμός χρηστών κοινής χρήσης αυτοκινήτων ανά 10 000 κατοίκους (αριθμός/10 000 κατοίκους) (i57) Αριθμός εγγεγραμμένων χρηστών ανά όχημα κοινής χρήσης (αριθμός χρηστών/αριθμό οχημάτων) (i58) Αριθμός κατοίκων ανά όχημα κοινής χρήσης (αριθμός κατοίκων/αριθμό οχημάτων) (i59) Χιλιομετρική απόσταση που διανύουν ετησίως οι χρήστες οχημάτων κοινής χρήσης (km/χρήστη/έτος) (i60) Αριθμός ιδιόκτητων αυτοκινήτων που αντικαταστάθηκαν από κάθε όχημα του στόλου μιας επιχείρησης κοινής χρήσης αυτοκινήτων (αριθμός ιδιόκτητων αυτοκινήτων που αντικαταστάθηκαν/αριθμό αυτοκινήτων κοινής χρήσης)	(b19) Τουλάχιστον 8 ιδιόκτητα αυτοκίνητα αντικαταστάθηκαν από κάθε όχημα του στόλου της επιχείρησης κοινής χρήσης αυτοκινήτων (b20) Διατίθεται τουλάχιστον 1 αυτοκίνητο κοινής χρήσης ανά 2 500 κατοίκους

3.3.4. *Ενοποιημένη έκδοση εισιτηρίων για τις δημόσιες συγκοινωνίες*

Συνιστά ΒΠΠΔ η εφαρμογή ενοποιημένης έκδοσης εισιτηρίων, με τη μορφή ενός έξυπνου συστήματος με δυνατότητα αναγνώρισης και χρέωσης διαδρομών στις οποίες χρησιμοποιούνται πολλαπλά μέσα μεταφοράς. Εάν η δημόσια διοίκηση ενεργεί ως επιχείρηση δημόσιων συγκοινωνιών (π.χ. μέσω θυγατρικής εταιρείας που ανήκει στον δήμο), μπορεί να υλοποιήσει η ίδια την ενοποιημένη έκδοση εισιτηρίων. Εάν ο δήμος αναθέτει υπηρεσίες δημόσιων συγκοινωνιών σε ιδιωτικές εταιρείες, η εφαρμογή ενοποιημένης έκδοσης εισιτηρίων μπορεί να περιλαμβάνεται ως απαίτηση του διαγωνισμού.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις δημόσιες διοικήσεις που είναι αρμόδιες για τις δημόσιες συγκοινωνίες. Ωστόσο, κάτω από μια ορισμένη κρίσιμη μάζα χρηστών και ετήσιων συναλλαγών, μπορεί να είναι δύσκολη η απόσβεση της αρχικής επένδυσης από την άποψη του χρόνου και του κεφαλαίου που απαιτούνται για την υλοποίηση ενός έξυπνου συστήματος ενοποιημένης έκδοσης εισιτηρίων.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i61) Ποσοστό διαδρομών που πληρώνονται με ενιαίο εισιτήριο (%) (i62) Αριθμός χρηστών μέσων μαζικής μεταφοράς που θα χρησιμοποιούσαν ιδιωτικά μηχανοκίνητα μέσα μεταφοράς εάν δεν υπήρχε σύστημα ενοποιημένης έκδοσης εισιτηρίων (κανονικοποιημένος ως προς τον συνολικό πληθυσμό της καλυπτόμενης περιοχής)	(b21) Τουλάχιστον το 75 % των διαδρομών πληρώνονται με ενιαίο εισιτήριο

3.3.5. *Διάδοση ηλεκτρικών οχημάτων σε αστικές περιοχές*

Συνιστά ΒΠΠΔ η αγορά ηλεκτρικών οχημάτων (ηλεκτρικών αυτοκινήτων, μοτοποδηλάτων και ποδηλάτων) για τον στόλο της ίδιας της δημόσιας διοίκησης. Επιπλέον, μπορούν να εφαρμοστούν συστήματα για την υποστήριξη της αγοράς ηλεκτρικών οχημάτων από τους κατοίκους, με τη διάθεση μέρους του προϋπολογισμού ή τη σύναψη συμφωνιών με τοπικές τράπεζες για μειωμένα επιτόκια. Εξάλλου, η δημόσια διοίκηση μπορεί να υποστηρίξει τη διάδοση των ηλεκτρικών οχημάτων, επιτρέποντας την κυκλοφορία τους στις ζώνες περιορισμένης κυκλοφορίας ή σε λωρίδες αποκλειστικής κυκλοφορίας, δημιουργώντας ή αυξάνοντας τα δημόσια σημεία φόρτισης, μειώνοντας τη φορολόγηση των ηλεκτρικών οχημάτων, καθιερώνοντας ή υποστηρίζοντας συστήματα κοινής χρήσης ηλεκτρικών οχημάτων και διαφημίζοντας τα μέτρα στήριξης των ηλεκτρικών οχημάτων στους κατοίκους.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις τοπικές αρχές και έχει ιδιαίτερη αξία για τις πόλεις (όπου μεγάλο ποσοστό των διαδρομών είναι μικρής απόστασης) και για τις περιοχές με προβλήματα κυκλοφοριακής συμφόρησης και ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i63) Ποσοστό ηλεκτρικών οχημάτων (ανά τύπο, π.χ. αυτοκίνητα, ποδήλατα) σε κυκλοφορία σε σχέση με τον συνολικό αριθμό οχημάτων (%) (i64) Ποσοστό δημόσιων ηλεκτρικών οχημάτων (ανά τύπο, π.χ. αυτοκίνητα, ποδήλατα) στον στόλο δημόσιων οχημάτων (%) (i65) Αριθμός δημόσιων σημείων φόρτισης σε σχέση με τον αριθμό των κατοίκων (αριθμός/κατοίκους)	—

3.3.6. *Προώθηση της διατροπικότητας για τους επιβάτες*

Συνιστά ΒΠΠΔ η ενθάρρυνση της ανάπτυξης εύχρηστων, ασφαλών, ταχειών και αδιάλειπτων συνδέσεων μεταξύ βιώσιμων μέσων μεταφοράς. Διατροπικά συστήματα μεταφοράς συνδέουν τις υποδομές και τις υπηρεσίες δημόσιων συγκοινωνιών (λεωφορεία, τραμ/ελαφροί σιδηρόδρομοι και προαστιακοί σιδηρόδρομοι), πεζοπορίας, ποδηλασίας, κοινής χρήσης ποδηλάτων και κοινής χρήσης αυτοκινήτων. Οι δημόσιες διοικήσεις μπορούν να προωθήσουν τη διατροπικότητα στους επιβάτες, μέσω συνεργασίας με διάφορες επιχειρήσεις δημόσιων συγκοινωνιών και εταιρείες κοινής χρήσης ποδηλάτων και αυτοκινήτων.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις τοπικές αρχές αλλά έχει ιδιαίτερη αξία για πόλεις με πολύπλοκα δίκτυα συγκοινωνιών και εκτεταμένη περιοχή αρμοδιότητας.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i52) Μερίδιο μετακινήσεων ανά μέσο μεταφοράς (ποσοστό μετακινήσεων που πραγματοποιούνται με αυτοκίνητο, μοτοσικλέτα, μέσα μαζικής μεταφοράς, ποδήλατο και πεζή) (i66) Μέσος αριθμός θέσεων στάθμευσης ποδηλάτων στις στάσεις των μέσων μαζικής μεταφοράς ανά μέσο ημερήσιο ρυθμό εξυπηρέτησης επιβατών (αριθμός θέσεων ποδηλάτων/αριθμό επιβατών) (i67) Ποσοστό χρηστών δημόσιων συγκοινωνιών που τις συνδυάζουν με πεζοπορία/ποδηλασία σε σχέση με τους χρήστες δημόσιων συγκοινωνιών που ζουν εντός εύλογης απόστασης (800 m για την πεζοπορία και 3 km για την ποδηλασία) από στάσεις μέσων μαζικής μεταφοράς που διέρχονται με υψηλή συχνότητα (τουλάχιστον ανά ημίωρο τις πρωινές και απογευματινές ώρες αιχμής) (%) (i68) Το λογισμικό χάραξης διατροπικών διαδρομών που προσφέρεται στους κατοίκους περιλαμβάνει σκέλη διαδρομής με τα πόδια ή με ποδήλατο (ναι/όχι)	(b22) Το μερίδιο των βιώσιμων μέσων μεταφοράς που χρησιμοποιούνται στην πόλη (πεζοπορία, ποδηλασία, λεωφορείο, τραμ, σιδηρόδρομος) είναι 60 % τουλάχιστον

3.3.7. *Επιβολή τέλους συμφόρησης*

Συνιστά ΒΠΠΔ η επιβολή τέλους συμφόρησης σε αστικές περιοχές με υψηλή κυκλοφοριακή συμφόρηση. Το τέλος συμφόρησης αποτελεί οικονομικό αντικίνητρο για τη χρήση οδών με συμφόρηση κατά τις περιόδους αιχμής. Για να εφαρμοστεί με επιτυχία, το τέλος συμφόρησης θα πρέπει να επιβληθεί στο πλαίσιο μιας δέσμης μέτρων για τις μετακινήσεις (βλέπε προηγούμενη ΒΠΠΔ στο τμήμα 3.3) τα οποία θα παρέχουν μια κατάλληλη εναλλακτική λύση αντί της χρήσης του αυτοκινήτου.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από τις τοπικές αρχές των αστικών περιοχών με υψηλή κυκλοφοριακή συμφόρηση και ατμοσφαιρική ρύπανση.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i52) Μερίδιο μετακινήσεων ανά μέσο μεταφοράς (ποσοστό μετακινήσεων που πραγματοποιούνται με αυτοκίνητο, μοτοσικλέτα, μέσα μαζικής μεταφοράς, ποδήλατο και πεζή)	(b23) Η συγκέντρωση των ατμοσφαιρικών ρύπων (PM_{10}, αμμωνία και οξείδιο του αζώτου) έχει μειωθεί κατά 10 % (κατά μέσο όρο) εντός της περιοχής του τέλους συμφόρησης, σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν από την καθιέρωση του τέλους συμφόρησης
(i69) Ποσοστό μείωσης των ατμοσφαιρικών ρύπων (σωματίδια — PM_{10}, αμμωνία και οξείδιο του αζώτου) εντός της περιοχής του τέλους συμφόρησης, σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν από την καθιέρωση του τέλους συμφόρησης (%)	(b24) Η είσοδος μη εξαιρούμενων οχημάτων στην περιοχή του τέλους συμφόρησης έχει μειωθεί κατά 20 % σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν από την καθιέρωση του τέλους συμφόρησης
(i70) Ποσοστό μείωσης της εισόδου μη εξαιρούμενων οχημάτων στην περιοχή του τέλους συμφόρησης, σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν από την καθιέρωση του τέλους συμφόρησης (%)	(b25) Η ταχύτητα και η έγκαιρη άφιξη των μέσων μαζικής μεταφοράς εντός της περιοχής του τέλους συμφόρησης βελτιώθηκαν κατά 5 % σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν από την καθιέρωση του τέλους συμφόρησης
(i71) Ποσοστό αύξησης της μέσης ταχύτητας και της έγκαιρης άφιξης των μέσων μαζικής μεταφοράς εντός της περιοχής του τέλους συμφόρησης, σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν από την καθιέρωση του τέλους συμφόρησης (%)	

3.3.8. *Περιορισμός των δωρεάν θέσεων στάθμευσης εντός των πόλεων*

Συνιστά ΒΠΠΔ ο περιορισμός των δωρεάν θέσεων στάθμευσης επί των οδών σε αστικές περιοχές και η κατάργηση των ελάχιστων απαιτήσεων στάθμευσης (για τη στάθμευση επί της οδού και για υπόγειους χώρους στάθμευσης) στα νέα κατασκευαστικά έργα αξιοποίησης. Επιπλέον, μπορεί να θεσπιστεί επίσημη πολιτική για τη βαθμιαία εξάλειψη τυχόν υφιστάμενων απαιτήσεων για θέσεις στάθμευσης (για τη στάθμευση επί της οδού και για υπόγειους χώρους στάθμευσης) από υφιστάμενα έργα αξιοποίησης. Ο περιορισμός των δωρεάν θέσεων στάθμευσης επί της οδού αποτελεί αντικίνητρο για την κατοχή ιδιόκτητων αυτοκινήτων. Αυτά τα μέτρα είναι πιο αποτελεσματικά όταν συνοδεύονται από μέτρα βελτίωσης της διαθεσιμότητας και της αξιοπιστίας των κατάλληλων εναλλακτικών λύσεων στη χρήση αυτοκινήτου, όπως οι δημόσιες συγκοινωνίες, η ποδηλασία και η πεζοπορία.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις τοπικές αρχές και έχει ιδιαίτερη αξία για τις πόλεις με υψηλή κυκλοφοριακή συμφόρηση και ατμοσφαιρική ρύπανση ή με χαμηλό ποσοστό χρήσης των δημόσιων συγκοινωνιών.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i52) Μερίδιο μετακινήσεων ανά μέσο μεταφοράς (ποσοστό μετακινήσεων που πραγματοποιούνται με αυτοκίνητο, μοτοσικλέτα, μέσα μαζικής μεταφοράς, ποδήλατο και πεζή) (i72) Ποσοστό διαθέσιμων θέσεων στάθμευσης κατά τις εργάσιμες ώρες (%) (i73) Ύπαρξη ελάχιστων απαιτήσεων στάθμευσης (για τη στάθμευση επί της οδού και για υπόγειους χώρους στάθμευσης) για νέα έργα αξιοποίησης (ναι/όχι)	(b26) Οι θέσεις στάθμευσης επί της οδού είναι κατειλημμένες σε ποσοστό μεταξύ 80 % και 90 % κατά το 90 % των εργάσιμων ωρών (b27) Ο δήμος δεν έχει ελάχιστες απαιτήσεις στάθμευσης (για τη στάθμευση επί της οδού και για υπόγειους χώρους στάθμευσης) για νέα έργα αξιοποίησης και υπάρχει επίσημη πολιτική για τη σταδιακή άρση τυχόν προηγούμενων απαιτήσεων στάθμευσης από τα υφιστάμενα έργα αξιοποίησης

3.3.9. *Υλοποίηση κέντρων παροχής υπηρεσιών εφοδιαστικής*

Συνιστά ΒΠΠΔ η συμμετοχή των σχετικών ενδιαφερομένων φορέων και η υποστήριξη της υλοποίησης ενός κέντρου παροχής υπηρεσιών εφοδιαστικής εντός της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου. Το κέντρο παροχής υπηρεσιών εφοδιαστικής μπορεί να βρίσκεται σε σχετικά μικρή απόσταση από τη γεωγραφική περιοχή που εξυπηρετεί, ώστε να είναι δυνατές οι ενοποιημένες παραδόσεις εντός της περιοχής αυτής.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις τοπικές αρχές που είναι αρμόδιες για την κινητικότητα, και έχει ιδιαίτερη αξία για τις πόλεις με μεγάλο όγκο παραδιδόμενων αγαθών και/ή με υψηλή κυκλοφοριακή συμφόρηση και ατμοσφαιρική ρύπανση.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i74) Εκπομπές CO_2 από τα οχήματα διανομής εντός καθορισμένης χρονικής περιόδου (π.χ. ετησίως ή μηνιαίως) εντός της περιοχής που εξυπηρετείται από το κέντρο παροχής υπηρεσιών εφοδιαστικής (kg CO_2eq/έτος ή kg CO_2eq/μήνα) (i75) Αριθμός διαδρομών παράδοσης καθημερινά εντός της εξυπηρετούμενης περιοχής (αριθμός/ημέρα)	(b28) Μείωση κατά 40 % των εκπομπών CO_2 από τα οχήματα διανομής εντός της εξυπηρετούμενης περιοχής, σε σύγκριση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν από την υλοποίηση του κέντρου παροχής υπηρεσιών εφοδιαστικής (b29) Μείωση κατά 75 % στον αριθμό των καθημερινών διαδρομών διανομής από τα οχήματα διανομής εντός της εξυπηρετούμενης περιοχής, σε σύγκριση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν από την υλοποίηση του κέντρου παροχής υπηρεσιών εφοδιαστικής

3.4. **Βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης για τις χρήσεις γης**

Το τμήμα αυτό απευθύνεται σε τοπικές αρχές αρμόδιες για τον σχεδιασμό των χρήσεων γης.

3.4.1. *Περιορισμός της αστικοποίησης χώρων πρασίνου και γεωργικών εκτάσεων*

Συνιστά ΒΠΠΔ ο περιορισμός και ο έλεγχος της αστικής εξάπλωσης μέσω κανονιστικών μέτρων (π.χ. χωροταξικός σχεδιασμός των χρήσεων γης, περιορισμός συγκεκριμένων χρήσεων γης), οικονομικών παρεμβάσεων (π.χ. επαναγορά οικοδομικών αδειών) και θεσμικών αλλαγών και διαχείρισης (π.χ. ειδικοί οργανισμοί αστικής ανάπλασης). Παραδείγματα μέτρων για τον περιορισμό της αστικής εξάπλωσης είναι η ενθάρρυνση της οικοδόμησης σε εγκαταλελειμμένες οικοδομημένες περιοχές, η ελαχιστοποίηση του στεγανοποιημένου χώρου μεταξύ των κτιρίων, η ανακαίνιση αχρησιμοποίητων κτιρίων και η προώθηση της κατακόρυφης οικοδόμησης.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις τοπικές αρχές που είναι αρμόδιες για τον σχεδιασμό των χρήσεων γης.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i76) Ποσοστό των τεχνητών αδιαπέραστων επιφανειών (κάθε είδος αδιαπέραστης δομημένης επιφάνειας: κτίρια, δρόμοι, κάθε περιοχή χωρίς βλάστηση ή νερό) εντός της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου (km^2 τεχνητής αδιαπέραστης επιφάνειας/km^2 ολικής έκτασης)	—
(i77) Ποσοστό νεόδμητων επιφανειών εντός ορισμένης χρονικής περιόδου (π.χ. 1, 5 ή 10 έτη) σε σχέση με το συνολικό δομημένο εμβαδόν στην περιοχή αρμοδιότητας του δήμου κατά την έναρξη της περιόδου αυτής (%)	

3.4.2. *Μείωση του φαινομένου της αστικής θερμικής νησίδας*

Συνιστά ΒΠΠΔ ο μετριασμός του φαινομένου της αστικής θερμικής νησίδας, μέσω της εφαρμογής ενός συνδυασμού μέτρων όπως οι χώροι πρασίνου, οι πράσινες στέγες, η χρήση ανακλαστικών υλικών, η βελτίωση της απόδοσης της μόνωσης των θερμών σωλήνων και η αποφυγή της διάχυσης της αποβαλλόμενης θερμότητας, μέσω της επαναχρησιμοποίησής της.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις τοπικές αρχές που είναι αρμόδιες για τον σχεδιασμό των χρήσεων γης σε μεγάλες αστικές περιοχές. Οι μικροί δήμοι επηρεάζονται λιγότερο από το φαινόμενο της αστικής θερμικής νησίδας.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i78) Εφαρμογή μέτρων για τον περιορισμό του φαινομένου της αστικής θερμικής νησίδας, όπως χώροι πρασίνου, πράσινες στέγες ή χρήση ανακλαστικών υλικών (ναι/όχι)	—

3.4.3. *Απαιτήσεις ήπιας αποστράγγισης υδάτων από τα στεγανοποιημένα εδάφη*

Συνιστά ΒΠΠΔ η επιβολή απαιτήσεων για μέτρα ήπιας αποστράγγισης κατά την ανέγερση νέων έργων αξιοποίησης (συμπεριλαμβανομένων των μεγάλων έργων ανάπλασης σε ήδη δομημένες περιοχές) προκειμένου να αποτρέπονται και να ελέγχονται οι πλημμύρες, η διάβρωση και η ρύπανση του εδάφους και η ρύπανση των υπόγειων υδάτων. Μέτρα ήπιας αποστράγγισης που ακολουθούν τη φιλοσοφία των «βιώσιμων συστημάτων αποστράγγισης» (SUDS) θεωρούνται βέλτιστες πρακτικές, καθώς τα SUDS ακολουθούν άριστες αρχές όπως:

— επιδίωξη βελτίωσης της ποιότητας των απορρεόντων υδάτων, μείωση της επιφανειακής απορροής, συμβολή στη βιοποικιλότητα και δημιουργία αξίας δημόσιων αγαθών,

— προσπάθεια μίμησης, όσο το δυνατόν πιο πιστής, της φυσικής αποστράγγισης πριν από την οικοδόμηση,

— ολοκληρωμένη ιεραρχία διαχείρισης της πρόληψης, του ελέγχου των πηγών και του ελέγχου της τοποθεσίας.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις τοπικές αρχές που είναι αρμόδιες για τον σχεδιασμό των χρήσεων γης. Τα εκάστοτε μέτρα για τη βελτίωση της αποστράγγισης των υδάτων είναι ειδικά προσαρμοσμένα στην εκάστοτε τοποθεσία.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i79) Ύπαρξη απαιτήσεων για μέτρα ήπιας αποστράγγισης κατά τα νέα έργα αξιοποίησης και τα μεγάλα έργα ανάπλασης ναι/όχι)	—

3.5. **Βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης για τους αστικούς χώρους πρασίνου**

Το τμήμα αυτό απευθύνεται σε δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για τη διαχείριση αστικών χώρων πρασίνου.

3.5.1. *Κατάρτιση και υλοποίηση στρατηγικής και σχεδίου δράσης για την τοπική βιοποικιλότητα*

Συνιστά ΒΠΠΔ η θέσπιση στρατηγικής και σχεδίου δράσης για την τοπική βιοποικιλότητα, με στόχους και σκοπούς που προσδιορίζονται μέσω διαλόγου με εμπειρογνώμονες, ενδιαφερόμενους φορείς και κατοίκους. Το σχέδιο δράσης πρέπει να περιλαμβάνει τα μέτρα που πρέπει να εφαρμοστούν, χρονοδιαγράμματα, διαθέσιμο προϋπολογισμό, ορόσημα, συμπράξεις υλοποίησης και αρμοδιότητες. Τα αποτελέσματα του σχεδίου δράσης μπορούν να προβληθούν και να διαδοθούν σε κατοίκους και ενδιαφερόμενους φορείς ώστε να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση σχετικά με το θέμα.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις δημόσιες διοικήσεις που είναι αρμόδιες για τη διαχείριση αστικών χώρων πρασίνου.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i80) Ποσοστό και αριθμός αυτόχθονων ειδών (από διάφορες κατηγορίες, π.χ. πτηνά, λεπιδόπτερα) στην αστική ζώνη (%)	—
(i81) Ποσοστό φυσικών και ημιφυσικών περιοχών εντός της αστικής ζώνης, σε σχέση με την ολική έκταση της αστικής ζώνης (%)	
(i82) Πράσινοι χώροι ανά κάτοικο (m^2/κάτοικο) — με διαφοροποίηση μεταξύ αστικών, ημιαστικών και αγροτικών περιοχών	

3.5.2. *Δημιουργία μπλε/πράσινων δικτύων*

Συνιστά ΒΠΠΔ η δημιουργία μπλε/πράσινων δικτύων ([14]) ώστε να αναπαραχθεί ο φυσικός κύκλος του νερού και να αυξηθεί η αξία δημόσιου αγαθού στην πόλη μέσω του συνδυασμού της διαχείρισης υδάτων και των πράσινων υποδομών. Τα μπλε/πράσινα δίκτυα μπορούν να συνδυάσουν και να προστατέψουν τις υδρολογικές και οικολογικές αξίες του αστικού τοπίου, ενώ παράλληλα προσφέρουν ανθεκτικά και προσαρμοστικά μέτρα για την αντιμετώπιση των πλημμυρικών φαινομένων.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις τοπικές αρχές.

([14]) Τα μπλε/πράσινα δίκτυα είναι φυσικές και ημιφυσικές περιοχές που περιλαμβάνουν χώρους πρασίνου και/ή υδάτινες εκτάσεις, στην περίπτωση των υδάτινων οικοσυστημάτων, και άλλα φυσικά χαρακτηριστικά στις χερσαίες (συμπεριλαμβανομένων των παράκτιων) και στις θαλάσσιες περιοχές.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i83) Ποσοστό χώρων πρασίνου και υδάτινων εκτάσεων εντός της αστικής ζώνης, σε σχέση με την ολική έκταση της αστικής ζώνης (%)	—

3.5.3. *Ενίσχυση της δημιουργίας πράσινων στεγών*

Συνιστά ΒΠΠΔ η κατάρτιση κατάλληλων προγραμμάτων πολιτικής για την υποστήριξη της κατασκευής πράσινων στεγών σε νέα και υφιστάμενα κτίρια, δημόσια και ιδιωτικά. Οι πράσινες στέγες μπορούν να φέρουν επίσης συστήματα ανανεώσιμης παραγωγής ενέργειας, όπως π.χ. φωτοβολταϊκούς συλλέκτες (βλέπε τμήμα 3.2.10 για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την ανανεώσιμη παραγωγή ενέργειας σε δημόσια κτίρια και κτίρια κοινωνικής στέγασης). Τα προγράμματα πολιτικής για την υποστήριξη της δημιουργίας πράσινων στεγών μπορούν να περιλαμβάνουν οικονομικά κίνητρα, μείωση της γραφειοκρατίας και εξειδικευμένη τεχνική υποστήριξη στην προσθήκη πράσινων στεγών κατά την ανέγερση ή την ανακαίνιση κτιρίων.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις τοπικές αρχές που είναι αρμόδιες για τον σχεδιασμό των χρήσεων γης.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i84) Ποσοστό της επιφάνειας που καλύπτεται από πράσινες στέγες σε σχέση με την ολική έκταση της αστικής ζώνης (m^2 πράσινων στεγών/m^2 αστικής ζώνης) (i85) Ποσοστό ή αριθμός κτιρίων με πράσινη στέγη σε μια ορισμένη αστική ζώνη (%)	—

3.5.4. *Νέα περιβαλλοντική αξία σε εγκαταλελειμμένους χώρους πρασίνου και μεθοριακές ζώνες*

Συνιστά ΒΠΠΔ η κατάρτιση σχεδίου αποκατάστασης των εγκαταλελειμμένων χώρων πρασίνου και των μεθοριακών ζωνών εντός της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου προκειμένου να απομακρυνθούν οι ρύποι από το έδαφος και το νερό, να βελτιωθούν τα ενδιαιτήματα για την άγρια πανίδα, να μειωθεί το φαινόμενο της αστικής θερμικής νησίδας και να εξασφαλιστεί προστασία από τη διάβρωση του εδάφους και τις πλημμύρες, ενώ παράλληλα θα προσφέρονται χώροι πρασίνου και αναψυχής για τους κατοίκους της περιοχής.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις τοπικές αρχές που είναι αρμόδιες για τον σχεδιασμό των χρήσεων γης.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i86) Κατάρτιση σχεδίου για την αποκατάσταση και την περιβαλλοντική διαχείριση των εγκαταλελειμμένων χώρων πρασίνου και των μεθοριακών ζωνών εντός της αστικής ζώνης (ναι/όχι)	—

3.6. **Βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα σε τοπικό επίπεδο**

Το τμήμα αυτό απευθύνεται σε δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για τη διαχείριση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα.

3.6.1. *Βελτίωση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα σε τοπικό επίπεδο*

Συνιστά ΒΠΠΔ η ύπαρξη διαρθρωμένου σχεδίου για τη βελτίωση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα με προκαθορισμένους στόχους, βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους, που επικαιροποιούνται τακτικά και που υπερβαίνουν τις οριακές τιμές και τις τιμές στόχους που καθορίζονται στην οδηγία 2008/50/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([15]) για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα. Το σχέδιο θα πρέπει να καλύπτει όλες τις σχετικές πτυχές, από τις μεταφορές (χρήση αυτοκινήτου, όρια ταχύτητας, δημόσιες συγκοινωνίες κ.λπ.), τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις, την παραγωγή ενέργειας, τον τύπο των συστημάτων θέρμανσης των κτιρίων και την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων έως τον χωροταξικό σχεδιασμό των χρήσεων γης, και πρέπει να καταρτιστεί σε συνεργασία με τις αρμόδιες τομεακές αρχές και τους ενδιαφερόμενους φορείς. Επιπλέον, και όπου αρμόζει, η αποτελεσματικότητα του σχεδίου μπορεί να ενισχυθεί εάν αυτό καταρτιστεί σε συντονισμό με τις ανώτερες δημόσιες αρχές και με τους γειτονικούς δήμους. Το σχέδιο για τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα μπορεί να περιλαμβάνει επίσης την πληροφόρηση των κατοίκων σχετικά με τις επιπτώσεις και τη σημασία της ποιότητας του αέρα, μέσω, για παράδειγμα, της προώθησης της χρήσης βιώσιμων επιλογών μετακίνησης.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις δημόσιες διοικήσεις που είναι υπεύθυνες για τη διαχείριση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα εντός της περιοχής αρμοδιότητάς τους, με εξέταση ειδικών κατά τόπους ζητημάτων.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i87) Μέση ετήσια συγκέντρωση σωματιδίων PM_{10} ($\mu g/m^3$)	(b30) Σε όλους τους δείκτες που προσδιορίζονται σε αυτή τη ΒΠΠΔ, τα αποτελέσματα συμμορφώνονται με τα επίπεδα που ορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές που δημοσιεύει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας για την ποιότητα του αέρα
(i88) Αριθμός ημερών κατ' έτος κατά τις οποίες η μέση ημερήσια συγκέντρωση PM_{10} υπερβαίνει τα 50 $\mu g/m^3$ (ημέρες/έτος)	
(i89) Μέσες ετήσιες συγκεντρώσεις σωματιδίων $PM_{2,5}$ ($\mu g/m^3$)	
(i90) Αριθμός ημερών κατ' έτος κατά τις οποίες η μέση ημερήσια συγκέντρωση $PM_{2,5}$ υπερβαίνει τα 25 $\mu g/m^3$ (ημέρες/έτος)	
(i91) Αριθμός ημερών κατ' έτος κατά τις οποίες η μέγιστη μέση συγκέντρωση όζοντος (O_3) οκταώρου υπερβαίνει τα 120 $\mu g/m^3$ (ημέρες/έτος)	
(i92) Μέση ετήσια συγκέντρωση διοξειδίου του αζώτου (NO_2) ($\mu g/m^3$)	
(i93) Αριθμός ημερών κατ' έτος κατά τις οποίες η ωριαία συγκέντρωση NO_2 υπερβαίνει τα 200 $\mu g/m^3$ (ημέρες/έτος)	

3.7. **Βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης για την ηχορύπανση**

Το τμήμα αυτό απευθύνεται σε δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για την αντιμετώπιση της ηχορύπανσης.

3.7.1. *Παρακολούθηση, χαρτογράφηση και μείωση της ηχορρύπανσης*

Συνιστά ΒΠΠΔ η χαρτογράφηση του θορύβου εντός της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου και η πληροφόρηση του κοινού σχετικά με τις συνέπειες της ηχορύπανσης και σχετικά με τα αποτελέσματα της χαρτογράφησης, μέσω αποτελεσματικής εκστρατείας επικοινωνίας. Με βάση τα αποτελέσματα της χαρτογράφησης θορύβου, οι τοπικές αρχές θα πρέπει να καταστρώσουν σχέδια δράσης για τη μείωση των τοπικών επιπέδων θορύβου και τη διαφύλαξη της ποιότητας του περιβαλλοντικού θορύβου στις περιοχές όπου αυτή είναι καλή.

([15]) Οδηγία 2008/50/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2008, για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη (ΕΕ L 152 της 11.6.2008, σ. 1).

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις δημόσιες διοικήσεις που είναι αρμόδιες για την αντιμετώπιση της ηχορύπανσης.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i94) Ποσοστό των μετρήσεων θορύβου που υπερβαίνουν τις τοπικές οριακές τιμές, σε σχέση με τον συνολικό αριθμό μετρήσεων (%) (i95) Ποσοστό κατοίκων που εκτίθενται σε επίπεδα θορύβου πάνω από τις τοπικές οριακές τιμές, σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό (%) (i96) Ποσοστό κατοίκων που εκτίθενται σε επίπεδα νυκτερινού θορύβου τέτοια που να επηρεάζουν την υγεία σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό (%)	—

3.8. **Βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης για τη διαχείριση των αποβλήτων**

Το τμήμα αυτό απευθύνεται σε δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για τη διαχείριση των αποβλήτων.

3.8.1. *Αξιοποίηση του τομεακού εγγράφου αναφοράς EMAS για τον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων*

Συνιστά ΒΠΠΔ η αξιοποίηση των βέλτιστων πρακτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης που προσδιορίζονται και παρουσιάζονται στο τομεακό έγγραφο αναφοράς EMAS για τον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων ([16]) και η αναφορά τιμών για τους δείκτες που περιλαμβάνονται στο έγγραφο εκείνο.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις δημόσιες διοικήσεις που είναι αρμόδιες για τη διαχείριση των αποβλήτων.

3.9. **Βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης για την ύδρευση**

Το τμήμα αυτό απευθύνεται σε τοπικές αρχές υπεύθυνες για την παροχή πόσιμου νερού εντός της περιοχής αρμοδιότητάς τους.

3.9.1. *Υλοποίηση πλήρους υδρομέτρησης σε επίπεδο νοικοκυριού/τελικού χρήστη*

Συνιστά ΒΠΠΔ η τοποθέτηση υδρομετρητών για κάθε οικιακή μονάδα και κάθε άλλον μεμονωμένο τελικό χρήστη (βιομηχανικές μονάδες, εμπορικά κτίρια, δημόσια κτίρια κ.λπ.) έτσι ώστε όλοι οι λογαριασμοί υδροδότησης να συνδέονται με την πραγματική κατανάλωση νερού. Με τη χρήση έξυπνων υδρομετρητών, ιδιαίτερα, δίνεται η δυνατότητα παρακολούθησης της χρήσης νερού εξ αποστάσεως και εγκαίρως, καθώς και ανάλυσης των συνηθειών κατανάλωσης των διαφόρων πελατών ή εντοπισμού αδυναμιών των δικτύων ύδρευσης. Η χρέωση με βάση την πραγματική κατανάλωση νερού και ο ταχύς εντοπισμός ανωμαλιών στη χρήση νερού (π.χ. λόγω διαρροών) μπορούν να επιτύχουν σημαντική εξοικονόμηση νερού.

([16]) Το τομεακό έγγραφο αναφοράς για τον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων βρίσκεται υπό σύνταξη. Το προσωρινό κείμενο, καθώς και το τελικό έγγραφο μετά την έγκρισή του, διατίθενται στη διεύθυνση: http://susproc.jrc.ec.europa.eu/activities/emas/waste_mgmt.html.

Δυνατότητα εφαρμογής

Η τεχνική αυτή μπορεί να εφαρμοστεί σε οποιοδήποτε υφιστάμενο δίκτυο ύδρευσης.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i97) Διείσδυση της υδρομέτρησης (ποσοστό καταναλωτών, ποσοστό κατανάλωσης ύδατος που καλύπτεται από υδρομέτρηση)	(b31) Η διείσδυση των υδρομετρητών σε επίπεδο νοικοκυριού ή τελικού χρήστη είναι τουλάχιστον 99 %
(i98) Ποσοστό έξυπνων υδρομετρητών σε σχέση με τον συνολικό αριθμό μετρητών σε χρήση (%)	(b32) Σε περιοχές με λειψυδρία ([1]) (έστω και σε κάποιες εποχές του έτους μόνο), οι υδρομετρητές σε επίπεδο νοικοκυριού/τελικού χρήστη είναι έξυπνοι μετρητές
(i99) Μείωση στην κατανάλωση νερού από τους τελικούς χρήστες μετά την εγκατάσταση υδρομετρητών και/ή έξυπνων μετρητών (l/χρήστη)	(b33) Όλα τα νέα κτίρια είναι εφοδιασμένα με υδρομετρητές (ή έξυπνους μετρητές σε περιοχές με λειψυδρία)

([1]) Περιοχές με λειψυδρία είναι οι περιοχές εκείνες όπου τα αποθέματα νερού δεν επαρκούν για την κάλυψη των μέσων μακροχρόνιων αναγκών. Για περισσότερες πληροφορίες: http://ec.europa.eu/environment/water/quantity/about.htm

3.9.2. *Ελαχιστοποίηση των διαρροών από το σύστημα ύδρευσης*

Συνιστούν ΒΠΠΔ τα εξής:

— λεπτομερής ανάλυση του ισοζυγίου νερού στο σύστημα ύδρευσης και διαχείριση της πίεσης του νερού, με αποφυγή των υψηλών πιέσεων,

— ανάλυση του δικτύου ύδρευσης και διαίρεσή του σε επαρκή αριθμό τομέων υδρομέτρησης ώστε να εντοπίζονται οι διαρροές μέσω αυτόματων ή μη αυτόματων ακουστικών ανιχνευτών διαρροής νερού,

— άμεση και επαρκής αντίδραση στις εντοπιζόμενες βλάβες και διαρροές του δικτύου,

— δημιουργία βάσης δεδομένων για την απαρίθμηση και τη γεωγραφική κατάδειξη όλων των τεχνικών εγκαταστάσεων, της ηλικίας των σωληνώσεων, του είδους των σωλήνων, υδραυλικών στοιχείων, προηγούμενων επεμβάσεων κ.λπ.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί σε νέα και υφιστάμενα δίκτυα ύδρευσης.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i100) Ποσοστό απωλειών νερού από τον συνολικό όγκο εισροής στο σύστημα (%)	
(i101) Δείκτης διαρροών υποδομής (Infrastructure Leakage Index, ILI): υπολογίζεται από το πηλίκο των τρεχουσών ετήσιων πραγματικών απωλειών (CARL)/αναπόφευκτες ετήσιες πραγματικές απώλειες (UARL) ([1])	(b34) Ο δείκτης ILI είναι χαμηλότερος του 1,5

([1]) Οι τρέχουσες ετήσιες πραγματικές απώλειες (current annual real losses, CARL) αντιπροσωπεύουν την ποσότητα του νερού που χάνεται πραγματικά από το δίκτυο ύδρευσης (δηλαδή δεν παραδίδεται σε τελικό χρήστη). Οι αναπόφευκτες ετήσιες πραγματικές απώλειες (unavoidable annual real losses, UARL) λαμβάνουν υπόψη το γεγονός ότι θα υπάρχουν πάντοτε κάποιες διαρροές σε οποιοδήποτε δίκτυο ύδρευσης. Η τιμή UARL υπολογίζεται από παράγοντες όπως η έκταση του δικτύου, ο αριθμός των συνδέσεων παροχής και η πίεση λειτουργίας του δικτύου.

3.10. **Βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης για τη διαχείριση των υγρών αποβλήτων**

Το τμήμα αυτό απευθύνεται σε δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για τη διαχείριση των υγρών αποβλήτων και την αστική αποστράγγιση.

3.10.1. *Ενεργειακά αποδοτική επεξεργασία υγρών αποβλήτων με επίτευξη συνθηκών πλήρους νιτροποίησης*

Συνιστούν ΒΠΠΔ τα εξής:

— εγκατεστημένη δυναμικότητα επεξεργασίας τουλάχιστον για το διπλάσιο της ροής υγρών αποβλήτων σε αίθριο καιρό (ώστε να επαρκεί και για το νερό της βροχής ή το λιώσιμο χιονιού και πάγου),

— επεξεργασία των υγρών αποβλήτων υπό συνθήκες νιτροποίησης (αναλογία τροφής προς μικροοργανισμούς < 0,15 kg BOD_5/kg MLSS ([17]) ημερησίως) και πραγματοποίηση απονιτροποίησης και αφαίρεσης του φωσφόρου,

— αφαίρεση των αιωρούμενων στερεών με διήθηση σε άμμο (ή σε βυθισμένες μεμβράνες) όταν τα υδατικά συστήματα υποδοχής είναι ευπαθή,

— χρήση άλλης τριτοβάθμιας επεξεργασίας για τη μείωση των μικρορύπων (βλέπε τμήμα 3.10.2),

— διαρκής παρακολούθηση των οργανικών ενώσεων (ολικός οργανικός άνθρακας), της αμμωνίας, των νιτρικών ιόντων και του φωσφόρου σε μονάδες με δυναμικότητα άνω των 100 000 ισοδυνάμων πληθυσμού (ι.π.) ([18]) ή με ημερήσια εισροή φορτίου BOD_5 άνω των 6 000 kg,

— σταθεροποίηση της πρωτογενούς ιλύος και της περίσσειας ιλύος στα αναερόβια χωνευτήρια (βλέπε τμήμα 3.10.3),

— ξήρανση της αναερόβια σταθεροποιημένης ιλύος και αποστολή της για αποτέφρωση (βλέπε τμήμα 3.10.4),

— υιοθέτηση τεχνολογιών υψηλής ενεργειακής απόδοσης, όπως τα συστήματα αερισμού λεπτών φυσαλίδων στο βιολογικό στάδιο και αντλίες και ανυψωτικά υψηλής ενεργειακής απόδοσης.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η τεχνική μπορεί να εφαρμοστεί από δημόσιες διοικήσεις που είναι αρμόδιες για τη διαχείριση των υγρών αποβλήτων, τόσο σε νέες όσο και σε υφιστάμενες μονάδες επεξεργασίας υγρών αποβλήτων.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i102) Συγκεντρώσεις COD, BOD_5, αμμωνίας, ολικού αζώτου και ολικού φωσφόρου στο τελικό υγρό εκροής ή απόδοση αφαίρεσής τους (mg/l, %)	(b35) Η απόδοση αφαίρεσης που επιτυγχάνεται είναι: τουλάχιστον 98 % για την BOD_5, τουλάχιστον 90 % για την COD, τουλάχιστον 90 % για την αμμωνία, τουλάχιστον 80 % για τις ολικές ενώσεις οργανικού αζώτου και τουλάχιστον 90 % για τον ολικό φώσφορο
(i103) Χρήση ηλεκτρισμού από τη μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων σε σχέση με την αφαιρούμενη μάζα BOD_5 (kWh/kg BOD_5 που αφαιρείται)	(b36) Η κατανάλωση ρεύματος από τη μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων είναι:
(i104) Χρήση ηλεκτρισμού από τη μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων σε σχέση με τον όγκο επεξεργαζόμενων υγρών (kWh/m^3 επεξεργαζόμενων υγρών αποβλήτων)	— χαμηλότερη από 18 kWh/ι.π./έτος για τις μεγάλες μονάδες επεξεργασίας αστικών λυμάτων (μέγεθος πάνω από 10 000 ισοδύναμα πληθυσμού)
(i105) Ετήσια κατανάλωση ρεύματος από τη μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, ανά ισοδύναμο πληθυσμού (kWh/ι.π./έτος)	— χαμηλότερη από 25 kWh/ι.π./έτος για τις μικρές μονάδες επεξεργασίας αστικών λυμάτων (μέγεθος κάτω από 10 000 ισοδύναμα πληθυσμού)

([17]) Στο κείμενο της ΒΠΠΔ χρησιμοποιούνται οι ακόλουθες συντομογραφίες: BOD_5: βιοχημικώς απαιτούμενο οξυγόνο 5 ημερών, MLSS: αιωρούμενα στερεά μεικτού υγρού (βιομάζα στο σύστημα ενεργού ιλύος), COD: χημικώς απαιτούμενο οξυγόνο.

([18]) Τα ισοδύναμα πληθυσμού (ι.π.), ένας όρος που χρησιμοποιείται στην οδηγία 91/271/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1991, για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων (ΕΕ L 135 της 30.5.1991, σ. 40), καλύπτει την οργανική ρύπανση που παράγεται από τους κατοίκους μιας πόλης, κωμόπολης ή χωριού και άλλες πηγές όπως ο πληθυσμός μη μόνιμων κατοίκων και οι επιχειρήσεις γεωργικών προϊόντων διατροφής.

3.10.2. *Ελαχιστοποίηση της εκροής υγρών αποβλήτων με ειδική μέριμνα για τους μικρορύπους*

Συνιστά ΒΠΠΔ η αφαίρεση των μικρορύπων σε σημαντικό βαθμό μέσω τριτοβάθμιας επεξεργασίας, όπως π.χ. προσρόφηση σε κονιοποιημένο ενεργό άνθρακα (PAC) ή οξείδωση με οξειδωτικά μέσα χωρίς χλώριο (συγκεκριμένα το όζον).

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από δημόσιες διοικήσεις που είναι αρμόδιες για τη διαχείριση των υγρών αποβλήτων, τόσο σε νέες όσο και σε υφιστάμενες εγκαταστάσεις επεξεργασίας αστικών υγρών αποβλήτων· για τις υφιστάμενες μονάδες, ωστόσο, ενδέχεται να υπάρχουν περιορισμοί χώρου, οι οποίοι μπορούν να αντιμετωπιστούν με αλλαγές στη σχεδίαση του εξοπλισμού.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i106) Απόδοση της αφαίρεσης μικρορύπων στο στάδιο προσρόφησης ή οζονισμού, εκφρασμένη ως προς την COD ή τον DOC ([1]) (%) (i107) Ποσοστό ετήσιας ροής υγρών αποβλήτων που υποβάλλεται σε τριτοβάθμια επεξεργασία για αφαίρεση μικρορύπων (%)	(b37) Η μέση απόδοση της αφαίρεσης μικρορύπων είναι μεγαλύτερη από 80 % (b38) Αφαιρούνται οι μικρορύποι από τουλάχιστον το 90 % της ετήσιας ροής υγρών αποβλήτων

([1]) DOC: διαλελυμένος οργανικός άνθρακας

3.10.3. *Αναερόβια χώνευση ιλύος και βέλτιστη ανάκτηση ενέργειας*

Συνιστά ΒΠΠΔ η σταθεροποίηση της πρωτογενούς ιλύος και της περίσσειας ιλύος στα αναερόβια χωνευτήρια και η χρήση του παραγόμενου βιοαερίου, με χρήση αντλιών και ανυψωτικών υψηλής ενεργειακής απόδοσης, για επιτόπια αποδοτική παραγωγή ηλεκτρισμού και για ξήρανση της ιλύος.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από δημόσιες διοικήσεις που είναι αρμόδιες για τη διαχείριση των υγρών αποβλήτων, σε νέες και υφιστάμενες μεγάλες μονάδες επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, με δυναμικότητα άνω των 100 000 ισοδυνάμων πληθυσμού ή με καθημερινή εισροή φορτίου BOD_5 άνω των 6 000 kg.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i108) Ποσοστό αναγκών ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας της μονάδας επεξεργασίας υγρών αποβλήτων που καλύπτονται από ηλεκτρισμό και θερμότητα ιδίας παραγωγής από βιοαέριο, σε ετήσια βάση (%) (i109) Ηλεκτρική αποδοτικότητα γεννήτριας που τροφοδοτείται με βιοαέριο (%) (i110) Ειδική παραγωγή βιοαερίου (Nℓ ([1])/kg εισερχόμενης οργανικής ξηράς ουσίας)	(b39) Ο ηλεκτρισμός και η θερμότητα ιδίας παραγωγής από βιοαέριο καλύπτουν το 100 % της ενέργειας που χρησιμοποιείται από μονάδες επεξεργασίας αστικών υγρών αποβλήτων με μέγεθος άνω των 100 000 ισοδυνάμων πληθυσμού χωρίς επιτόπια θερμική ξήρανση ιλύος και το 50 % στην περίπτωση των μονάδων με επιτόπια θερμική ξήρανση ιλύος

([1]) Nℓ: κανονικό λίτρο, δηλαδή όγκος αερίου μετρημένος σε κανονικές συνθήκες (πίεση 1,01325 bar, θερμοκρασία 0 °C)

3.10.4. *Ξήρανση και αποτέφρωση ιλύος*

Συνιστά ΒΠΠΔ η αποδοτική μηχανική αφυδάτωση της αναερόβια σταθεροποιημένης ιλύος, π.χ. με φιλτρόπρεσες, και στη συνέχεια η πλήρης οξείδωσή της σε μονάδα χωριστής αποτέφρωσης (όπως περιγράφεται στα έγγραφα αναφοράς βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών ([19]) σύμφωνα με την οδηγία περί βιομηχανικών εκπομπών ([20]). Ο φώσφορος που περιέχεται στην τέφρα των καταλοίπων της αποτέφρωσης μπορεί να ανακτηθεί.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η τεχνική μπορεί να εφαρμοστεί από δημόσιες διοικήσεις που είναι αρμόδιες για τη διαχείριση των υγρών αποβλήτων, τόσο σε νέες όσο και σε υφιστάμενες μονάδες επεξεργασίας υγρών αποβλήτων. Στην περίπτωση των μικρών μονάδων, η μηχανικά αφυδατωμένη ιλύς μπορεί να αποσταλεί σε χωριστή κεντρική μονάδα αποτέφρωσης αντί να αποτεφρωθεί επιτόπου.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i111) Ποσοστό της ιλύος καθαρισμού λυμάτων από τη μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων που αποτεφρώνεται (%) (i112) Ποσοστό φωσφόρου που ανακτάται από την τέφρα της μονάδας επεξεργασίας υγρών αποβλήτων (%)	—

3.10.5. *Προώθηση της χρήσης του ανακτηθέντος νερού από την εκροή των μονάδων επεξεργασίας υγρών αποβλήτων*

Συνιστά ΒΠΠΔ η προώθηση της χρήσης του ανακτηθέντος νερού από την εκροή των μονάδων επεξεργασίας υγρών αποβλήτων. Αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί, μεταξύ άλλων:

— στην άρδευση, ακόμα και για μη γεωργικούς σκοπούς, π.χ. σε πάρκα,

— ως μη πόσιμο νερό σε αστικές χρήσεις π.χ. για καθαρισμό οδών, παραγωγή τεχνητού χιονιού, δημόσιες τουαλέτες, σιντριβάνια,

— σε βιομηχανικές χρήσεις, π.χ. ψύξη,

— για αναπλήρωση υπόγειων υδάτων.

Οι τοπικές δημόσιες διοικήσεις μπορούν να εξασφαλίσουν τη δυνατότητα χρήσης ανακτηθέντος νερού σε συγκεκριμένες εφαρμογές μέσω του εξοπλισμού των μονάδων επεξεργασίας υγρών αποβλήτων με κατάλληλα συστήματα τριτοβάθμιας επεξεργασίας και απολύμανσης, όπου χρειάζεται. Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, οι τοπικές δημόσιες διοικήσεις πρέπει να συνεργάζονται με τους ενδιαφερόμενους φορείς (π.χ. τοπικοί αγρότες, γεωργικοί συνεταιρισμοί) που ίσως ενδιαφέρονται για την αξιοποίηση του ανακτηθέντος νερού.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις δημόσιες διοικήσεις που είναι αρμόδιες για την επεξεργασία υγρών αποβλήτων. Ωστόσο, η επαναχρησιμοποίηση του νερού είναι ιδιαίτερα σημαντική σε περιοχές με λειψυδρία, όπου μπορεί να μειώσει τις επιπτώσεις στους υδάτινους πόρους, και εφόσον οι επιπλέον επενδύσεις και τα λειτουργικά έξοδα είναι οικονομικώς εφικτά.

([19]) Τα έγγραφα αναφοράς (BREF) των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών (ΒΔΤ) σύμφωνα με την οδηγία περί βιομηχανικών εκπομπών διατίθενται στη διεύθυνση: http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/.

([20]) Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης) (ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 17).

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i113) Ποσοστό ανακτηθέντος νερού από την επεξεργασία υγρών αποβλήτων εντός ορισμένης χρονικής περιόδου (m^3/έτος, m^3/ώρα) (i114) Ποσοστό ανακτηθέντος νερού σε σχέση με τον συνολικό όγκο υγρών αποβλήτων που υποβάλλεται σε επεξεργασία (%)	—

3.10.6. *Κατακράτηση και επεξεργασία της υπερχείλισης από παντορροϊκά συστήματα αποχέτευσης και των ομβρίων υδάτων από χωριστικά συστήματα αποχέτευσης*

Στην περίπτωση των παντορροϊκών συστημάτων αποχέτευσης ([21]), συνιστά ΒΠΠΔ η επεξεργασία της υπερχείλισης των δεξαμενών κατακράτησης με χρήση λεπτών σιτών (4–6 mm) και δεξαμενών καθίζησης και, ανάλογα με την ποιότητα του εισρέοντος ύδατος, φίλτρων κατακράτησης χώματος ή άλλων τεχνικών με παρόμοια απόδοση αφαίρεσης αιωρούμενων στερεών, COD, βαρέων μετάλλων και οργανικών ρύπων.

Στην περίπτωση των χωριστικών συστημάτων αποχέτευσης, συνιστά ΒΠΠΔ η επεξεργασία των ομβρίων υδάτων ανάλογα με τον βαθμό ρύπανσής τους, και η εκβολή στον αποδέκτη μόνο των ομβρίων υδάτων με μικρό ή μηδενικό βαθμό ρύπανσης.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις τοπικές αρχές που είναι αρμόδιες για τη διαχείριση των υγρών αποβλήτων και την αστική αποχέτευση.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i115) Για τα παντορροϊκά συστήματα αποχέτευσης, αναλογία ρύπων (ολικά αιωρούμενα στερεά, COD και βαρέα μέταλλα) που εκβάλλονται σε υδάτινα συστήματα από τις μονάδες επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, σε σχέση με τις συνολικές εκπομπές (από επεξεργασμένα απόβλητα συν υπερχειλίσεις ομβρίων υδάτων) (%) (i116) Για χωριστικά συστήματα αποχέτευσης, ποσοστό μολυσμένων αδιαπέραστων περιοχών των οποίων τα όμβρια ύδατα υποβάλλονται σε επαρκή επεξεργασία (%)	—

3.10.7. *Βιώσιμο αστικό σύστημα αποστράγγισης*

Συνιστά ΒΠΠΔ ο περιορισμός της ροής των ομβρίων υδάτων που καταλήγει σε παντορροϊκά και σε χωριστικά συστήματα αποχέτευσης, μέσω της βελτίωσης της απορρόφησης νερού από το έδαφος (π.χ. με ελάττωση της στεγανοποίησης του εδάφους). Με τον τρόπο αυτόν περιορίζεται η υπερχείλιση σε περιπτώσεις εξαιρετικά έντονης βροχόπτωσης και διασφαλίζεται η ορθή διαχείριση των εκβολών αστικής απορροής ώστε να αποφεύγεται η σημαντική εκπομπή ρύπων στους υδάτινους αποδέκτες. Οι τοπικές αρχές μπορούν να προωθήσουν τη βιώσιμη αστική αποστράγγιση με τη θέσπιση κατάλληλων διατάξεων, βασισμένων σε μια ολιστική προσέγγιση σε επίπεδο λεκάνης απορροής ποταμού, στις τοπικές πολιτικές για τη χρήση γης (βλέπε επίσης τμήμα 3.4.3).

([21]) Στα παντορροϊκά συστήματα αποχέτευσης, τα υγρά απόβλητα και τα όμβρια ύδατα (από βροχές ή καταιγίδες) συλλέγονται στο ίδιο αποχετευτικό δίκτυο. Στα χωριστικά συστήματα, τα υγρά απόβλητα και τα όμβρια ύδατα συλλέγονται και προωθούνται για επεξεργασία ή εκβολή.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις τοπικές αρχές που είναι αρμόδιες για την αστική αποστράγγιση και τον σχεδιασμό των χρήσεων γης. Τα μέτρα βιώσιμης αστικής αποστράγγισης μπορούν να εφαρμοστούν σε νέα και σε υφιστάμενα έργα αξιοποίησης. Ενδέχεται όμως να υπάρχουν κάποιοι περιορισμοί στις ήδη δομημένες περιοχές (π.χ. έλλειψη χώρων για την απορρόφηση του νερού).

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i76) Ποσοστό των τεχνητών επιφανειών (κάθε είδος αδιαπέραστης δομημένης επιφάνειας: κτίρια, δρόμοι, κάθε περιοχή χωρίς βλάστηση ή νερό) εντός της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου (km^2 τεχνητής επιφάνειας/km^2 ολικής έκτασης)	—
(i117) Εκτιμώμενο ετήσιο ποσοστό ομβρίων υδάτων που συγκρατείται και απορροφάται τοπικά από το έδαφος, σε σχέση με τη συνολική εκτιμώμενη βροχόπτωση στην αστική περιοχή του δήμου (%)	

3.11. **Βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις**

Το τμήμα αυτό απευθύνεται σε όλες τις δημόσιες διοικήσεις.

3.11.1. *Συστηματική συμπερίληψη περιβαλλοντικών κριτηρίων σε όλες τις δημόσιες συμβάσεις*

Συνιστά ΒΠΠΔ η εισαγωγή περιβαλλοντικών κριτηρίων για την προμήθεια προϊόντων (αγαθών, υπηρεσιών και εργασιών) και η συνεκτίμηση, ως οικονομικών κριτηρίων στον διαγωνισμό, του κόστους του κύκλου ζωής ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας και όχι μόνο της αρχικής επένδυσης για την προμήθεια του/της.

Περιβαλλοντικά κριτήρια μπορούν να συμπεριληφθούν στις τεχνικές προδιαγραφές, στα κριτήρια επιλογής, στα κριτήρια ανάθεσης και στις ρήτρες εκτέλεσης της σύμβασης οποιουδήποτε διαγωνισμού στον οποίο αναμένεται να υπάρχουν πιθανές σχετικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Οι δημόσιες διοικήσεις που χρειάζονται καθοδήγηση στη διατύπωση των περιβαλλοντικών κριτηρίων:

— μπορούν να συμπεριλάβουν τα αναλυτικά κριτήρια των πράσινων δημόσιων συμβάσεων (ΠΔΣ) της ΕΕ ([22]), εφόσον διατίθενται για το εκάστοτε προϊόν, στις τεχνικές προδιαγραφές, στα κριτήρια επιλογής, στα κριτήρια ανάθεσης και στις ρήτρες εκτέλεσης της σύμβασης,

— στις περιπτώσεις που δεν υπάρχουν συστάσεις πράσινων δημόσιων συμβάσεων, μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα κριτήρια χορήγησης του οικολογικού σήματος της ΕΕ, εφόσον υπάρχει για το συγκεκριμένο προϊόν, ως στοιχείο αναφοράς στις δημόσιες συμβάσεις ([23]),

— μπορούν να θεσπίσουν, ως κριτήριο ανάθεσης δημόσιων διαγωνισμών για την προμήθεια αγαθών, υπηρεσιών ή εργασιών, την εγγραφή των προμηθευτών σε EMAS, οπότε και θα προσφέρονται επιπλέον βαθμοί κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών εφόσον η υλοποίηση ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης έχει σχέση με το αντικείμενο της σύμβασης. Σε τομείς ή περιοχές όπου υπάρχει μικρός αριθμός οργανισμών καταχωρισμένων σε EMAS μεταξύ των παραγόντων της αγοράς, γεγονός που θα μπορούσε να περιορίσει τον αριθμό των προσφορών, η απαίτηση θα μπορούσε να επεκταθεί σε συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης βασισμένα σε διεθνή πρότυπα (π.χ. ISO 14001). Ωστόσο, οι δημόσιες διοικήσεις μπορούν να ανταμείψουν την υψηλότερη αξιοπιστία του EMAS δίνοντας περισσότερους βαθμούς στους οργανισμούς που έχουν εγγραφεί σε EMAS απ' ό,τι σε οργανισμούς με άλλα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης που δεν παρέχουν τις ίδιες εγγυήσεις.

([22]) Για πληροφορίες σχετικά με τα κριτήρια της ΕΕ για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις και τον πλήρη κατάλογο των προϊόντων που καλύπτονται, βλέπε: http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm.

([23]) Προκειμένου να μην περιορίζεται ο αριθμός των προσφορών, μπορεί να προστίθεται στις τεχνικές προδιαγραφές μια αναφορά στα κριτήρια του οικολογικού σήματος της ΕΕ για τη συγκεκριμένη ομάδα προϊόντων ή υπηρεσιών· ως επαλήθευση, μπορεί να ζητείται έγκυρη άδεια χρήσης του οικολογικού σήματος της ΕΕ. Σύμφωνα με το άρθρο 44 παράγραφος 2 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 65), οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να αποδέχονται επίσης άλλα κατάλληλα αποδεικτικά μέσα.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις δημόσιες διοικήσεις.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i118) Ποσοστό διαγωνισμών που περιλαμβάνουν περιβαλλοντικά κριτήρια, σε σχέση με τον συνολικό αριθμό διαγωνισμών, κατανεμημένων κατά κατηγορία προϊόντων (%)	(b40) Το 100 % των διαγωνισμών περιλαμβάνει περιβαλλοντικά κριτήρια που απαιτούν επίπεδο επιδόσεων τουλάχιστον αντίστοιχο των κριτηρίων πράσινων δημόσιων συμβάσεων της ΕΕ, για προϊόντα όπου διατίθενται τέτοια κριτήρια (π. χ. χαρτί γραφείου, καθαριστικές ουσίες, έπιπλα)

3.12. **Βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης για την περιβαλλοντική αγωγή και πληροφόρηση**

Το τμήμα αυτό απευθύνεται σε δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για την περιβαλλοντική αγωγή των πολιτών και για την παροχή πληροφόρησης για το περιβάλλον σε επιχειρήσεις.

3.12.1. *Περιβαλλοντική αγωγή και πληροφόρηση για πολίτες και επιχειρήσεις*

Συνιστά ΒΠΠΔ η παροχή περιβαλλοντικής αγωγής και πληροφόρησης σε πολίτες και επιχειρήσεις με στόχο:

— την υποστήριξη της ευαισθητοποίησης του κοινού για τα περιβαλλοντικά προβλήματα,

— την παροχή πρακτικών πληροφοριών σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους οι πολίτες και οι επιχειρήσεις μπορούν να συνεισφέρουν στην προστασία του περιβάλλοντος και στην αποδοτική χρήση των πόρων,

— τη δημιουργία νέων προτύπων συμπεριφοράς για τις διάφορες κοινωνικές ομάδες,

— την παρότρυνση των πολιτών να γνωρίσουν και να εκτιμήσουν το τοπικό περιβάλλον και να συνδεθούν ξανά με τη φύση,

— την προώθηση της κατανόησης της περιβαλλοντικής αλληλεξάρτησης μεταξύ των αστικών και των περικείμενων αγροτικών και φυσικών ζωνών.

Αυτοί οι στόχοι μπορούν να επιτευχθούν μέσω της διοργάνωσης εκπαιδευτικών σεμιναρίων, συνεδρίων και εργαστηρίων για το ευρύ κοινό ή για συγκεκριμένες ομάδες πολιτών, επιχειρήσεων ή επαγγελματιών πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα (π.χ. ενεργειακή απόδοση κτιρίων). Επιπλέον, η τοπική δημόσια διοίκηση μπορεί να παρέχει συγκεκριμένες πληροφορίες πάνω σε νομικές (και άλλες) περιβαλλοντικές πτυχές και πάνω στα διαθέσιμα κίνητρα (π.χ. κίνητρα για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης). Όλες οι δραστηριότητες μπορούν να οργανώνονται με τη συμμετοχή και τη συνεργασία κατοίκων, τοπικών οργανώσεων και επιχειρήσεων που υποστηρίζουν την περιβαλλοντική αγωγή και πληροφόρηση των πολιτών.

Δυνατότητα εφαρμογής

Αυτή η ΒΠΠΔ μπορεί να εφαρμοστεί από όλες τις δημόσιες διοικήσεις που ασχολούνται με την πληροφόρηση του κοινού για περιβαλλοντικά ζητήματα.

Συναφείς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων και δείκτες αναφοράς της αριστείας

Δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων	Δείκτες αναφοράς της αριστείας
(i119) Ποσοστό πολιτών που προσεγγίζονται άμεσα και έμμεσα από τις δράσεις περιβαλλοντικής αγωγής	—
(i120) Ύπαρξη δημοτικής υπηρεσίας ή οργανισμού για την παροχή πληροφοριών σχετικών με το περιβάλλον στις επιχειρήσεις (ναι/όχι)	

4. **ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΟΜΕΑΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ**

Στον ακόλουθο πίνακα παρατίθενται **ορισμένοι βασικοί δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων** για τον κλάδο της δημόσιας διοίκησης. Αποτελούν υποσύνολο όλων των δεικτών που αναφέρονται στο κεφάλαιο 3. Ο πίνακας έχει χωριστεί σύμφωνα με τη διάρθρωση του παρόντος εγγράφου.

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Κύρια ομάδα στόχος	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας	Συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
ΒΠΠΔ ΓΙΑ ΒΙΩΣΙΜΑ ΓΡΑΦΕΙΑ							
1. Ολική ετήσια χρήση ενέργειας	kWh/m^2/έτος kWh/FTE/έτος	Δημόσιες διοικήσεις που κατέχουν ή διαχειρίζονται γραφεία	Ολική ετήσια χρήση ενέργειας διαιρούμενη διά του ολικού εμβαδού δαπέδου εσωτερικών χώρων ή του αριθμού ισοδυνάμων πλήρους απασχόλησης (FTE). Ο δείκτης αυτός μπορεί επίσης να αναλυθεί στα εξής: — θέρμανση χώρων, — ψύξη χώρων, — φωτισμός, — άλλες χρήσεις ηλεκτρισμού.	Επίπεδο κτιρίου	Ενεργειακή απόδοση	—	ΒΠΠΔ 3.1.1
2. Ολικές ετήσιες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου	kg CO_2eq/m^2/έτος kg CO_2eq/FTE/έτος	Δημόσιες διοικήσεις που κατέχουν ή διαχειρίζονται γραφεία	Ολική ετήσια χρήση ενέργειας διαιρούμενη διά του ολικού εμβαδού δαπέδου εσωτερικών χώρων ή του αριθμού ισοδυνάμων πλήρους απασχόλησης (FTE)	Επίπεδο κτιρίου	Ενεργειακή απόδοση	—	ΒΠΠΔ 3.1.1
3. Ολική ετήσια χρήση νερού	m^3/FTE/έτος m^3/m^2/έτος	Δημόσιες διοικήσεις που κατέχουν ή διαχειρίζονται γραφεία	Ολική ετήσια κατανάλωση νερού από τα κτίρια γραφείων, διαιρούμενη διά του ολικού εμβαδού δαπέδου εσωτερικών χώρων ή του αριθμού ισοδυνάμων πλήρους απασχόλησης (FTE), κατανεμημένη (εφόσον αρμόζει) σε: — χρήση νερού δικτύου, — χρήση συλλεχθέντων ομβρίων υδάτων, — χρήση ανακυκλωμένων απόνερων.	Επίπεδο κτιρίου	Νερό	Η ολική χρήση νερού από τα κτίρια γραφείων είναι μικρότερη από 6,4 m^3/ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης/έτος	ΒΠΠΔ 3.1.2

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Κύρια ομάδα στόχος	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας	Συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
4. Ολική ετήσια παραγωγή αποβλήτων γραφείων	kg/FTE/έτος	Δημόσιες διοικήσεις που κατέχουν ή διαχειρίζονται γραφεία	Ολική ετήσια παραγωγή αποβλήτων γραφείου από τα κτίρια γραφείων, διαιρούμενη διά του αριθμού ισοδυνάμων πλήρους απασχόλησης (FTE)	Επίπεδο κτιρίου	Απόβλητα	Η ολική ποσότητα παραγόμενων αποβλήτων από τα κτίρια γραφείων είναι μικρότερη από 200 kg/ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης/έτος	ΒΠΠΔ 3.1.3
5. Ολική ετήσια ποσότητα ανακυκλούμενων αποβλήτων γραφείων	%	Δημόσιες διοικήσεις που κατέχουν ή διαχειρίζονται γραφεία	Ποσοστό, κατά βάρος, της ολικής ποσότητας αποβλήτων που παράγονται από γραφεία, το οποίο συλλέγεται χωριστά για ανακύκλωση	Επίπεδο κτιρίου	Απόβλητα	Η ποσότητα αποβλήτων από τα κτίρια γραφείων που αποστέλλεται σε χώρο υγειονομικής ταφής είναι μηδενική	ΒΠΠΔ 3.1.3
6. Ποσότητα χαρτιού γραφείου που χρησιμοποιείται καθημερινά ανά ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης	φύλλα χαρτιού/FTE/εργάσιμη ημέρα	Δημόσιες διοικήσεις που κατέχουν ή διαχειρίζονται γραφεία	Συνολικός αριθμός φύλλων χαρτιού γραφείου που χρησιμοποιούνται ετησίως διά του αριθμού ισοδυνάμων πλήρους απασχόλησης (FTE) και του αριθμού των εργάσιμων ημερών	Επίπεδο οργανισμού	Αποδοτική χρήση υλικών	Η κατανάλωση χαρτιού γραφείου είναι μικρότερη από 15 φύλλα A4/ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης/εργάσιμη ημέρα	ΒΠΠΔ 3.1.4
7. Μερίδιο πιστοποιημένα φιλικού για το περιβάλλον χαρτιού γραφείου που αγοράζεται	%	Δημόσιες διοικήσεις που κατέχουν ή διαχειρίζονται γραφεία	Μερίδιο πιστοποιημένα φιλικού για το περιβάλλον χαρτιού γραφείου που αγοράζεται (αριθμός δεσμίδων) ως προς τη συνολική ποσότητα χαρτιού γραφείου που αγοράζεται (αριθμός δεσμίδων)	Επίπεδο οργανισμού	Ενεργειακή απόδοση Αποδοτική χρήση υλικών Νερό Απόβλητα Βιοποικιλότητα Εκπομπές	Το χρησιμοποιούμενο χαρτί γραφείου είναι ανακυκλωμένο ή πιστοποιημένο με οικολογικό σήμα ISO τύπου I (π.χ. οικολογικό σήμα της ΕΕ) σε ποσοστό 100 %	ΒΠΠΔ 3.1.4

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Κύρια ομάδα στόχος	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας	Συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
8. Υιοθέτηση εργαλείων για την υποστήριξη των βιώσιμων καθημερινών μετακινήσεων για τους εργαζομένους	ναι/όχι	Δημόσιες διοικήσεις που κατέχουν ή διαχειρίζονται γραφεία	Το προσωπικό δείχνει δέσμευση στις βιώσιμες καθημερινές μετακινήσεις χάρη στην υλοποίηση και την προώθηση εργαλείων για την αλλαγή συμπεριφοράς	Επίπεδο οργανισμού	Εκπομπές	Εφαρμόζονται και προωθούνται εργαλεία για την προώθηση των βιώσιμων καθημερινών μετακινήσεων των εργαζομένων	ΒΠΠΔ 3.1.5
9. Κατάρτιση «προϋπολογισμού διοξειδίου του άνθρακα» για τα επαγγελματικά ταξίδια	ναι/όχι	Δημόσιες διοικήσεις που κατέχουν ή διαχειρίζονται γραφεία	Δεσμεύεται συνολικός προϋπολογισμός διοξειδίου του άνθρακα για τα επαγγελματικά ταξίδια επί μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Για κάθε ταξίδι, η αντίστοιχη ισοδύναμη ποσότητα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα αφαιρείται από τον υπόλοιπο προϋπολογισμό.	Επίπεδο οργανισμού	Εκπομπές	Καταρτίζεται «προϋπολογισμός διοξειδίου του άνθρακα» για όλα τα επαγγελματικά ταξίδια	ΒΠΠΔ 3.1.5
10. Διαθεσιμότητα και παρακολούθηση εξοπλισμού τηλεδιάσκεψης	ναι/όχι	Δημόσιες διοικήσεις που κατέχουν ή διαχειρίζονται γραφεία	Προάγεται η χρήση εγκαταστάσεων τηλεδιάσκεψης εντός του οργανισμού και παρακολουθούνται οι ώρες χρήσης του. Ο εξοπλισμός τηλεδιάσκεψης μπορεί να χρησιμοποιηθεί από όλο το προσωπικό.	Επίπεδο οργανισμού	Εκπομπές	Διατίθεται εξοπλισμός τηλεδιάσκεψης για όλο το προσωπικό και η χρήση του παρακολουθείται και προωθείται	ΒΠΠΔ 3.1.5
11. Παραγόμενα απορρίμματα τροφίμων	g/γεύμα	Δημόσιες διοικήσεις που κατέχουν ή διαχειρίζονται κυλικεία και καφετέριες	Ποσότητα απορριμμάτων τροφίμων που παράγονται ανά γεύμα που σερβίρεται σε κυλικεία και καφετέριες	Επίπεδο οργανισμού	Απόβλητα	—	ΒΠΠΔ 3.1.6

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Κύρια ομάδα στόχος	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας	Συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
ΒΠΠΔ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ							
12. Ανθρακούχες εκπομπές στην περιοχή αρμοδιότητας του δήμου	kg CO_2eq/κάτοικο	Όλες οι τοπικές αρχές	Ολικές ετήσιες ανθρακούχες εκπομπές (σε τόνους CO_2eq) του δήμου (συμπεριλαμβανομένης της στέγασης, της βιομηχανίας, της γεωργίας, του εμπορίου και των υπηρεσιών όπως οι κατασκευές) διά του αριθμού κατοίκων εντός της περιοχής αρμοδιότητας	Περιοχή αρμοδιότητας	Εκπομπές	—	ΒΠΠΔ 3.2.1, 3.2.2
13. Ύπαρξη δημοτικού σχεδίου δράσης για την ενέργεια και το κλίμα	ναι/όχι	Όλες οι τοπικές αρχές	Το δημοτικό σχέδιο δράσης για την ενέργεια και το κλίμα, με μακροπρόθεσμους και βραχυπρόθεσμους στόχους και δράσεις, είναι βασισμένο στην απογραφή χρήσης ενέργειας και εκπομπών της περιοχής αρμοδιότητας	Περιοχή αρμοδιότητας	Εκπομπές	Εφαρμόζεται δημοτικό σχέδιο δράσης για την ενέργεια και το κλίμα, με στόχους και δράσεις, βασισμένο στην απογραφή χρήσης ενέργειας και εκπομπών	ΒΠΠΔ 3.2.2
14. Θέσπιση στρατηγικής για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή	ναι/όχι	Όλες οι τοπικές αρχές	Μια ολιστική στρατηγική προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή εντός της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου μπορεί να στηρίζεται σε άλλες τοπικές και περιφερειακές στρατηγικές προσαρμογής	Περιοχή αρμοδιότητας	—	Εφαρμόζεται ολιστική στρατηγική προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή για την περιοχή αρμοδιότητας του δήμου	ΒΠΠΔ 3.2.3
15. Χρήση ενέργειας για οδικό φωτισμό	kWh/κάτοικο/έτος MWh/km/έτος	Δημόσιες διοικήσεις οι οποίες διαχειρίζονται τον οδικό φωτισμό, είτε άμεσα είτε έμμεσα	Ετήσια χρήση ενέργειας για οδικό φωτισμό, ανά κάτοικο ή ανά χιλιόμετρο φωτιζόμενων οδών	Περιοχή αρμοδιότητας	Ενεργειακή απόδοση	Η ετήσια χρήση ενέργειας για οδικό φωτισμό ανά χιλιόμετρο είναι χαμηλότερη από 6 MWh/km/έτος	ΒΠΠΔ 3.2.4

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Κύρια ομάδα στόχος	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας	Συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
16. Ολική ετήσια χρήση ενέργειας σε δημόσια κτίρια	kWh/m^2/έτος	Δημόσιες διοικήσεις που κατέχουν ή διαχειρίζονται κτίρια	Ολική ετήσια χρήση ενέργειας στο υπό εξέταση δημόσιο κτίριο (λαμβανομένης υπόψη της θέρμανσης, της ψύξης και του ηλεκτρισμού), εκφραζόμενη ως χρήση τελικής ενέργειας, διαιρούμενη διά του εμβαδού του κτιρίου	Επίπεδο κτιρίου	Ενεργειακή απόδοση	Τα νεόδμητα κτίρια σχεδιάζονται με ολική χρήση πρωτογενούς ενέργειας (όλες οι χρήσεις) μικρότερη από 60 kWh/m^2/έτος Τα υφιστάμενα κτίρια που ανακαινίζονται σχεδιάζονται με ολική χρήση πρωτογενούς ενέργειας (όλες οι χρήσεις) μικρότερη από 100 kWh/m^2/έτος	ΒΠΠΔ 3.2.5, 3.2.6, 3.2.7, 3.2.8
17. Παρεχόμενη εκπαίδευση στο προσωπικό σχετικά με την ενεργειακή απόδοση	ώρες/FTE/έτος	Δημόσιες διοικήσεις που κατέχουν ή διαχειρίζονται κτίρια	Αριθμός ωρών εκπαίδευσης που παρέχεται ετησίως στο προσωπικό σχετικά με το περιβάλλον, προκειμένου να βελτιωθεί η ενεργειακή απόδοση των κτιρίων. Ο αριθμός ωρών ετήσιας εκπαίδευσης διαιρείται διά του συνολικού αριθμού ισοδυνάμων πλήρους απασχόλησης (FTE)	Επίπεδο κτιρίου	Ενεργειακή απόδοση	—	ΒΠΠΔ 3.2.8
18. Εκπομπές CO_2 από τηλεθέρμανση/τηλεψύξη	t CO_2eq kg CO_2eq/m^2	Όλες οι τοπικές αρχές	Ποσότητα εκπομπών CO_2eq του συστήματος θέρμανσης και ψύξης πριν και μετά την εγκατάσταση δικτύου τηλεθέρμανσης/τηλεψύξης, σε απόλυτο αριθμό ή ανά μονάδα εμβαδού δαπέδου των κτιρίων που θερμαίνονται ή ψύχονται	Δίκτυο τηλεθέρμανσης/τηλεψύξης	Εκπομπές	—	ΒΠΠΔ 3.2.9

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Κύρια ομάδα στόχος	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας	Συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
19. Μερίδιο της χρήσης ενέργειας που καλύπτεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	%	Δημόσιες διοικήσεις που κατέχουν ή διαχειρίζονται κτίρια	Η ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές (θερμική και ηλεκτρική ενέργεια ξεχωριστά) που παράγεται επιτοπίως/σε μικρή απόσταση, διαιρούμενη διά της χρήσης ενέργειας (θερμική και ηλεκτρική ενέργεια ξεχωριστά) από τα δημόσια κτίρια ή τις κατοικίες κοινωνικής στέγασης	Επίπεδο κτιρίου	Ενεργειακή απόδοση Εκπομπές	Το 100 % του ηλεκτρισμού που χρησιμοποιείται σε ένα δημόσιο κτίριο καλύπτεται από επιτόπια ανανεώσιμη παραγωγή Το 100 % της ζήτησης ζεστού νερού σε ένα δημόσιο κτίριο/κτίριο κοινωνικής στέγασης καλύπτεται από επιτόπια ανανεώσιμη παραγωγή θερμότητας	ΒΠΠΔ 3.2.10
20. Εφαρμόζεται τοπικό πολεοδομικό σύστημα που επιβάλλει υψηλότερα ενεργειακά πρότυπα και υψηλότερες απαιτήσεις ανανεώσιμης παραγωγής ενέργειας	ναι/όχι	Τοπικές αρχές που καταρτίζουν τον τοπικό οικοδομικό κανονισμό και/ή εκδίδουν οικοδομικές άδειες	Το τοπικό πολεοδομικό σύστημα περιλαμβάνει την υποχρέωση συμμόρφωσης με υποδειγματικά ενεργειακά πρότυπα και μιας ελάχιστης ανανεώσιμης παραγωγής ενέργειας στα νεόδμητα και τα ανακαινιζόμενα κτίρια εντός της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου	Περιοχή αρμοδιότητας	Ενεργειακή απόδοση Εκπομπές	—	ΒΠΠΔ 3.2.11
21. Παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης και συμβουλευτικής	ναι/όχι	Δημόσιες διοικήσεις που προωθούν την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για κατοίκους και επιχειρήσεις	Η δημόσια διοίκηση προσφέρει υπηρεσίες πληροφόρησης και παροχής συμβουλών σχετικά με την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε κατοίκους και επιχειρήσεις ώστε να μειώσουν την ενεργειακή τους κατανάλωση	Περιοχή αρμοδιότητας	Ενεργειακή απόδοση Εκπομπές	—	ΒΠΠΔ 3.2.13

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Κύρια ομάδα στόχος	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας	Συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
22. Τμήμα της περιοχής αρμοδιότητας που έχει καλυφθεί με θερμογραφική αποτύπωση	%	Όλες οι τοπικές αρχές	Έκταση της αστικής ζώνης του δήμου που έχει καλυφθεί με θερμογραφική αποτύπωση, διά της ολικής αστικής έκτασης του δήμου	Περιοχή αρμοδιότητας	Ενεργειακή απόδοση Εκπομπές	Υπάρχουν διαθέσιμα πρόσφατα (< 5 έτη) υψηλής ανάλυσης (< 50 cm) θερμογραφικά στοιχεία για ολόκληρη τη δομημένη έκταση της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου	ΒΠΠΔ 3.2.14
ΒΠΠΔ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ							
23. Μερίδιο μετακινήσεων ανά μέσο μεταφοράς	%	Δημόσιες διοικήσεις υπεύθυνες για την κινητικότητα	Αριθμός διαδρομών εντός της εξεταζόμενης περιοχής αρμοδιότητας που πραγματοποιείται με διάφορα μέσα μεταφοράς (π. χ. αυτοκίνητο, λεωφορείο, ποδήλατο), διά του συνολικού αριθμού διαδρομών	Περιοχή αρμοδιότητας	Εκπομπές	Ο δήμος έχει αποδώσει μερίδιο των μέσων μεταφοράς τουλάχιστον 20 % στην ποδηλασία Ή ο δήμος έχει αυξήσει το μερίδιο της ποδηλασίας στα μέσα μεταφοράς κατά τουλάχιστον 50 % κατά την τελευταία πενταετία. Το μερίδιο των βιώσιμων μέσων μεταφοράς που χρησιμοποιούνται στην πόλη (πεζοπορία, ποδηλασία, λεωφορείο, τραμ, σιδηρόδρομος) είναι 60 % τουλάχιστον	ΒΠΠΔ 3.3.1, 3.3.2, 3.3.6, 3.3.7, 3.3.8
24. Εφαρμόζεται ειδική πολιτική για την πεζοπορία/ποδηλασία	ναι/όχι	Δημόσιες διοικήσεις υπεύθυνες για την κινητικότητα	Ο δήμος έχει υιοθετήσει και εφαρμόζει ειδική πολιτική για την ενίσχυση της πεζοπορίας/ποδηλασίας, και έχουν καθοριστεί στόχοι για βελτίωση και επενδύσεις σε υποδομές πεζοπορίας/ποδηλασίας	Περιοχή αρμοδιότητας	Εκπομπές	Τουλάχιστον 10 % των επενδύσεων του δήμου σε υποδομές μεταφορών και σε συντήρηση αποδίδεται σε υποδομές ποδηλασίας	ΒΠΠΔ 3.3.2
25. Συνολικό μήκος υποδομών ποδηλασίας	km km ποδηλατοδρόμων/ km οδών	Δημόσιες διοικήσεις υπεύθυνες για την κινητικότητα	Το μήκος των ποδηλατικών υποδομών (ποδηλατόδρομοι) μπορεί να μετρηθεί σε απόλυτους αριθμούς (km) ή να διαιρεθεί με το μήκος του οδικού δικτύου για οχήματα	Περιοχή αρμοδιότητας	Εκπομπές	—	ΒΠΠΔ 3.3.2

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Κύρια ομάδα στόχος	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας	Συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
26. Αριθμός χρηστών κοινής χρήσης αυτοκινήτων	Αριθμός χρηστών/ 10 000 κατοίκους Αριθμός χρηστών/ αριθμό οχημάτων κοινής χρήσης	Δημόσιες διοικήσεις υπεύθυνες για την κινητικότητα	Ο αριθμός των χρηστών αυτοκινήτων κοινής χρήσης μπορεί να υπολογιστεί ως: — συνολικός αριθμός χρηστών αυτοκινήτων κοινής χρήσης διά του αριθμού των κατοίκων επί 10 000 — συνολικός αριθμός χρηστών αυτοκινήτων κοινής χρήσης διά του αριθμού των οχημάτων κοινής χρήσης	Περιοχή αρμοδιότητας	Εκπομπές	—	ΒΠΠΔ 3.3.3
27. Διαθέσιμα αυτοκίνητα κοινής χρήσης	Αριθμός κατοίκων/ αριθμό αυτοκινήτων κοινής χρήσης	Δημόσιες διοικήσεις υπεύθυνες για την κινητικότητα	Ο αριθμός των κατοίκων εντός της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου διαιρείται διά του αριθμού των αυτοκινήτων στον στόλο του συστήματος κοινής χρήσης αυτοκινήτων	Περιοχή αρμοδιότητας	Εκπομπές	Διατίθεται τουλάχιστον 1 αυτοκίνητο κοινής χρήσης ανά 2 500 κατοίκους	ΒΠΠΔ 3.3.3
28. Αριθμός ιδιόκτητων αυτοκινήτων που αντικαταστάθηκαν	Αριθμός ιδιόκτητων αυτοκινήτων που αντικαταστάθηκαν/αριθμό οχημάτων κοινής χρήσης	Δημόσιες διοικήσεις υπεύθυνες για την κινητικότητα	Ο αριθμός των ιδιόκτητων αυτοκινήτων που αντικαταστάθηκαν από το σύστημα κοινής χρήσης αυτοκινήτων (κάτοχοι που δεν τα χρειάζονται πια) διά του συνολικού αριθμού των αυτοκινήτων που περιλαμβάνει ο στόλος αυτοκινήτων κοινής χρήσης	Περιοχή αρμοδιότητας	Εκπομπές	Τουλάχιστον 8 ιδιόκτητα αυτοκίνητα αντικαταστάθηκαν από κάθε όχημα του στόλου της επιχείρησης κοινής χρήσης αυτοκινήτων	ΒΠΠΔ 3.3.3
29. Μερίδιο διαδρομών που πληρώνονται μέσω ενοποιημένης έκδοσης εισιτηρίων	%	Δημόσιες διοικήσεις υπεύθυνες για τις δημόσιες συγκοινωνίες	Αριθμός διαδρομών που πραγματοποιούνται με δημόσιες συγκοινωνίες και χρήση πολλαπλών μέσων μεταφοράς και που πληρώνονται μέσω ενοποιημένης έκδοσης εισιτηρίων, διαιρούμενος διά του συνολικού αριθμού διαδρομών με δημόσιες συγκοινωνίες και πολλαπλά μέσα μεταφοράς	Περιοχή αρμοδιότητας	Εκπομπές	Τουλάχιστον το 75 % των διαδρομών πληρώνονται με ενιαίο εισιτήριο	ΒΠΠΔ 3.3.4

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Κύρια ομάδα στόχος	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας	Συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
30. Μερίδιο ηλεκτρικών οχημάτων	%	Όλες οι τοπικές αρχές	Συνολικός αριθμός ηλεκτρικών οχημάτων (ανά τύπο, π.χ. αυτοκίνητα, ποδήλατα) σε κυκλοφορία σε σχέση με τον συνολικό αριθμό οχημάτων του ίδιου τύπου	Περιοχή αρμοδιότητας	Εκπομπές	—	ΒΠΠΔ 3.3.5
31. Αριθμός σημείων φόρτισης	Αριθμός σημείων φόρτισης/κάτοικο	Όλες οι τοπικές αρχές	Συνολικός αριθμός δημόσιων σημείων φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων διά του αριθμού των κατοίκων της εξεταζόμενης περιοχής αρμοδιότητας	Περιοχή αρμοδιότητας	Εκπομπές	—	ΒΠΠΔ 3.3.5
32. Μείωση στη συγκέντρωση ατμοσφαιρικών ρύπων	%	Όλες οι τοπικές αρχές	Η συγκέντρωση των ατμοσφαιρικών ρύπων (PM_{10}, αμμωνία και οξείδιο του αζώτου) μετριέται τακτικά σε ορισμένες περιοχές της πόλης (π.χ. κοντά σε σχολεία, πάρκα και οικιστικές ζώνες). Η μείωση της συγκέντρωσης των ατμοσφαιρικών ρύπων υπολογίζεται ως η αρχική συγκέντρωση κάθε ρύπου (πριν από την καθιέρωση του τέλους συμφόρησης) μείον την τελική συγκέντρωση του ρύπου (μετά την καθιέρωση του τέλους συμφόρησης) διά της αρχικής συγκέντρωσης του ρύπου	Περιοχή αρμοδιότητας	Εκπομπές	Η συγκέντρωση των ατμοσφαιρικών ρύπων (PM_{10}, αμμωνία και οξείδιο του αζώτου) έχει μειωθεί κατά 10 % (κατά μέσο όρο) εντός της περιοχής του τέλους συμφόρησης, σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν από την καθιέρωση του τέλους συμφόρησης	ΒΠΠΔ 3.3.7
33. Μείωση της εισόδου οχημάτων στην περιοχή του τέλους συμφόρησης	%	Όλες οι τοπικές αρχές	Αριθμός ιδιωτικών οχημάτων που εισέρχονται στην περιοχή του τέλους συμφόρησης διά του αριθμού ιδιωτικών οχημάτων που εισέρχονταν στην ίδια περιοχή πριν από την καθιέρωση του τέλους συμφόρησης	Έκταση περιοχής τέλους συμφόρησης	Εκπομπές	Η είσοδος μη εξαιρούμενων οχημάτων στην περιοχή του τέλους συμφόρησης έχει μειωθεί κατά 20 % σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν από την καθιέρωση του τέλους συμφόρησης	ΒΠΠΔ 3.3.7

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Κύρια ομάδα στόχος	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας	Συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
34. Αύξηση της ταχύτητας και της έγκαιρης άφιξης των μέσων μαζικής μεταφοράς	%	Όλες οι τοπικές αρχές	Μέση ταχύτητα των μέσων μαζικής μεταφοράς μετά την καθιέρωση τέλους συμφόρησης, διά της μέσης ταχύτητας των μέσων μαζικής μεταφοράς πριν από την καθιέρωση του τέλους συμφόρησης. Το ίδιο μέτρο μπορεί να εφαρμοστεί για την έγκαιρη άφιξη των μέσων μαζικής μεταφοράς πριν και μετά την καθιέρωση του τέλους συμφόρησης	Έκταση περιοχής τέλους συμφόρησης	Εκπομπές	Η ταχύτητα και η έγκαιρη άφιξη των μέσων μαζικής μεταφοράς βελτιώθηκαν κατά 5 % σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν από την καθιέρωση του τέλους συμφόρησης	ΒΠΠΔ 3.3.7
35. Ποσοστό διαθέσιμων θέσεων στάθμευσης κατά τις εργάσιμες ώρες	%	Όλες οι τοπικές αρχές	Μέσος αριθμός διαθέσιμων θέσεων στάθμευσης κατά τις εργάσιμες ώρες, διά του συνολικού αριθμού θέσεων στάθμευσης	Περιοχή αρμοδιότητας	Εκπομπές	Οι θέσεις στάθμευσης επί της οδού είναι κατειλημμένες σε ποσοστό μεταξύ 80 % και 90 % κατά το 90 % των εργάσιμων ωρών	ΒΠΠΔ 3.3.8
36. Ελάχιστες απαιτήσεις στάθμευσης	ναι/όχι	Όλες οι τοπικές αρχές	Η δημόσια διοίκηση μπορεί να περιορίσει τις δωρεάν θέσεις στάθμευσης (για τη στάθμευση επί της οδού και για υπόγειους χώρους στάθμευσης) για νέα έργα αξιοποίησης και μπορεί να θεσπίσει επίσημη πολιτική για τη σταδιακή άρση τυχόν προηγούμενων απαιτήσεων στάθμευσης από τα υφιστάμενα έργα αξιοποίησης	Περιοχή αρμοδιότητας	Εκπομπές Βιοποικιλότητα	Ο δήμος δεν έχει ελάχιστες απαιτήσεις στάθμευσης (για τη στάθμευση επί της οδού και για υπόγειους χώρους στάθμευσης) για νέα έργα αξιοποίησης και υπάρχει επίσημη πολιτική για τη σταδιακή άρση τυχόν προηγούμενων απαιτήσεων στάθμευσης από τα υφιστάμενα έργα αξιοποίησης	ΒΠΠΔ 3.3.8
37. Εκπομπές CO_2 από οχήματα διανομής	kg CO_2eq/έτος kg CO_2eq/μήνα	Δημόσιες διοικήσεις υπεύθυνες για την κινητικότητα	Ολικές εκπομπές CO_2 από τα οχήματα διανομής εντός καθορισμένης χρονικής περιόδου (π.χ. ετησίως ή μηνιαίως) εντός της περιοχής που εξυπηρετείται από το κέντρο παροχής υπηρεσιών εφοδιαστικής	Περιοχή που εξυπηρετείται από το κέντρο παροχής υπηρεσιών εφοδιαστικής	Εκπομπές	Μείωση κατά 40 % των εκπομπών CO_2 από τα οχήματα διανομής εντός της εξυπηρετούμενης περιοχής, σε σύγκριση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν από την υλοποίηση του κέντρου παροχής υπηρεσιών εφοδιαστικής	ΒΠΠΔ 3.3.9

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Κύρια ομάδα στόχος	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας	Συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
38. Αριθμός διαδρομών παράδοσης καθημερινά εντός της εξυπηρετούμενης περιοχής	Αριθμός παραδόσεων/ημέρα	Δημόσιες διοικήσεις υπεύθυνες για την κινητικότητα	Αριθμός διαδρομών διανομής από οχήματα διανομής ανά ημέρα, εντός της περιοχής που εξυπηρετείται από το κέντρο παροχής υπηρεσιών εφοδιαστικής	Περιοχή που εξυπηρετείται από το κέντρο παροχής υπηρεσιών εφοδιαστικής	Εκπομπές	Μείωση κατά 75 % στον αριθμό των καθημερινών διαδρομών διανομής προς την εξυπηρετούμενη περιοχή, σε σύγκριση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν από την υλοποίηση του κέντρου παροχής υπηρεσιών εφοδιαστικής	ΒΠΠΔ 3.3.9

ΒΠΠΔ ΓΙΑ ΤΙΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

39. Μερίδιο νέων δομημένων περιοχών	%	Όλες οι τοπικές αρχές που είναι αρμόδιες για τον σχεδιασμό των χρήσεων γης	Έκταση της νεόκτιστης περιοχής (m^2), συμπεριλαμβανομένης κάθε είδους αδιαπέραστης δομημένης επιφάνειας (κτίρια, δρόμοι, κάθε περιοχή χωρίς βλάστηση ή νερό) διά της δομημένης έκτασης στην αρχή της εξεταζόμενης περιόδου (π.χ. 1, 5, 10 έτη)	Περιοχή αρμοδιότητας	Βιοποικιλότητα	—	ΒΠΠΔ 3.4.1
40. Προωθούνται μέτρα για τον μετριασμό του φαινομένου της αστικής θερμικής νησίδας	ναι/όχι	Όλες οι τοπικές αρχές που είναι αρμόδιες για τον σχεδιασμό των χρήσεων γης	Προωθούνται μέτρα για τον μετριασμό του φαινομένου της αστικής θερμικής νησίδας (π.χ. χώροι πρασίνου, πράσινες στέγες ή χρήση ανακλαστικών υλικών) εντός της περιοχής αρμοδιότητας, τόσο σε ιδιωτικά όσο και δημόσια κτίρια και χώρους	Περιοχή αρμοδιότητας	Εκπομπές Ενεργειακή απόδοση Βιοποικιλότητα	—	ΒΠΠΔ 3.4.2
41. Απαιτούνται μέτρα ήπιας αποστράγγισης	ναι/όχι	Όλες οι τοπικές αρχές που είναι αρμόδιες για τον σχεδιασμό των χρήσεων γης	Απαιτούνται μέτρα ήπιας αποστράγγισης κατά την κατασκευή νέων έργων αξιοποίησης, συμπεριλαμβανομένων των μεγάλων έργων ανάπλασης σε ήδη δομημένες περιοχές	Περιοχή αρμοδιότητας	Βιοποικιλότητα	—	ΒΠΠΔ 3.4.3

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Κύρια ομάδα στόχος	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας	Συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
ΒΠΠΔ ΓΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΠΡΑΣΙΝΟΥ							
42. Μερίδιο φυσικών και ημιφυσικών περιοχών	%	Δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για τη διαχείριση αστικών χώρων πρασίνου	Έκταση (km^2) φυσικού και ημιφυσικού περιβάλλοντος εντός της αστικής ζώνης, διά της ολικής έκτασης της αστικής ζώνης	Περιοχή αρμοδιότητας	Βιοποικιλότητα	—	ΒΠΠΔ 3.5.1
43. Μερίδιο πράσινων και μπλε αστικών περιοχών	%	Δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για τη διαχείριση αστικών χώρων πρασίνου	Έκταση (km^2) πράσινων και μπλε αστικών περιοχών (εντός της αστικής ζώνης) διά της ολικής έκτασης της αστικής ζώνης	Περιοχή αρμοδιότητας	Βιοποικιλότητα	—	ΒΠΠΔ 3.5.2
44. Μερίδιο πράσινων στεγών	%	Όλες οι τοπικές αρχές που είναι αρμόδιες για τον σχεδιασμό των χρήσεων γης	Αριθμός κτιρίων με πράσινες στέγες διά του συνολικού αριθμού κτιρίων εντός της περιοχής αρμοδιότητας του δήμου	Περιοχή αρμοδιότητας	Βιοποικιλότητα	—	ΒΠΠΔ 3.5.3
45. Σχέδιο διαχείρισης των εγκαταλελειμμένων χώρων πρασίνου και των μεθοριακών ζωνών	ναι/όχι	Όλες οι τοπικές αρχές που είναι αρμόδιες για τον σχεδιασμό των χρήσεων γης	Η δημόσια διοίκηση έχει καταρτίσει σχέδιο για την αποκατάσταση και την περιβαλλοντική διαχείριση των εγκαταλελειμμένων χώρων πρασίνου και των μεθοριακών ζωνών εντός της αστικής ζώνης	Περιοχή αρμοδιότητας	Βιοποικιλότητα	—	ΒΠΠΔ 3.5.4

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Κύρια ομάδα στόχος	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας	Συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
ΒΠΠΔ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΟΥ ΑΕΡΑ							
46. Συγκέντρωση ατμοσφαιρικών ρύπων	$\mu g/m^3$	Όλες οι δημόσιες διοικήσεις που είναι αρμόδιες για τη διαχείριση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα	Στάθμη ατμοσφαιρικών ρύπων (PM_{10}, $PM_{2,5}$, NO_2) (ετήσια μέση τιμή) εντός της αστικής ζώνης, μετρούμενη σε ορισμένες θέσεις (π.χ. σχολεία, πάρκα, οικιστικές ζώνες)	Περιοχή αρμοδιότητας	Εκπομπές	Σε όλους τους δείκτες που προσδιορίζονται σε αυτή τη ΒΠΠΔ, τα αποτελέσματα συμμορφώνονται με τα επίπεδα που ορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές που δημοσιεύει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας για την ποιότητα του αέρα	3.6.1
ΒΠΠΔ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΧΟΡΥΠΑΝΣΗ							
47. Μερίδιο των μετρήσεων θορύβου που υπερβαίνουν τις τοπικές οριακές τιμές	%	Δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για την αντιμετώπιση της ηχορύπανσης	Αριθμός μετρήσεων θορύβου που υπερβαίνουν τις τοπικές οριακές τιμές, διά του συνολικού αριθμού μετρήσεων	Περιοχή αρμοδιότητας	—	—	ΒΠΠΔ 3.7.1
ΒΠΠΔ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΔΡΕΥΣΗ							
48. Διείσδυση της υδρομέτρησης	%	Δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για την παροχή πόσιμου νερού	Αριθμός καταναλωτών με ατομικό μετρητή (σε επίπεδο μεμονωμένου χρήστη) διά του συνολικού αριθμού καταναλωτών	Περιοχή αρμοδιότητας	Νερό	Η διείσδυση των υδρομετρητών σε επίπεδο νοικοκυριού ή τελικού χρήστη είναι τουλάχιστον 99 %	ΒΠΠΔ 3.9.1
49. Αναλογία έξυπνων υδρομετρητών	%	Δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για την παροχή πόσιμου νερού	Αριθμός καταναλωτών με έξυπνο υδρομετρητή διά του συνολικού αριθμού καταναλωτών με υδρομετρητή	Περιοχή αρμοδιότητας	Νερό	Σε περιοχές με λειψυδρία (έστω και σε κάποιες εποχές του έτους μόνο), οι υδρομετρητές σε επίπεδο νοικοκυριού/τελικού χρήστη είναι έξυπνοι μετρητές Όλα τα νέα κτίρια είναι εφοδιασμένα με υδρομετρητές (ή έξυπνους μετρητές σε περιοχές με λειψυδρία)	ΒΠΠΔ 3.9.1

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Κύρια ομάδα στόχος	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας	Συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
50. Δείκτης διαρροών υποδομής (ILI)	%	Δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για την παροχή πόσιμου νερού	Ο ILI υπολογίζεται από το πηλίκο των τρεχουσών ετήσιων πραγματικών απωλειών (CARL) διά των αναπόφευκτων ετήσιων πραγματικών απωλειών (UARL)	Περιοχή αρμοδιότητας	Νερό	Ο δείκτης ILI είναι χαμηλότερος του 1,5	ΒΠΠΔ 3.9.2

ΒΠΠΔ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

51. Απόδοση αφαίρεσης ρύπων των υδάτων	%	Δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για τη διαχείριση υγρών αποβλήτων	Η απόδοση αφαίρεσης κάθε ρύπου των υδάτων (COD, BOD_5, αμμωνία, ολικό άζωτο και ολικός φωσφόρος) υπολογίζεται ως η αρχική συγκέντρωση κάθε ρύπου μείον την τελική συγκέντρωση του ρύπου διά της αρχικής συγκέντρωσης	Μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων	Νερό	Η απόδοση αφαίρεσης που επιτυγχάνεται είναι: τουλάχιστον 98 % για την BOD_5, τουλάχιστον 90 % για την COD, τουλάχιστον 90 % για την αμμωνία, τουλάχιστον 80 % για τις ολικές ενώσεις οργανικού αζώτου και τουλάχιστον 90 % για τον ολικό φώσφορο	ΒΠΠΔ 3.10.1
52. Κατανάλωση ρεύματος για την επεξεργασία των υγρών αποβλήτων	kWh/ισοδύναμα πληθυσμού/έτος	Δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για τη διαχείριση υγρών αποβλήτων	Ολική ετήσια κατανάλωση ρεύματος για την επεξεργασία των υγρών αποβλήτων διά του αριθμού των ισοδυνάμων πληθυσμού για τα οποία έχει σχεδιαστεί/λειτουργεί η μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων	Μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων	Νερό	Η κατανάλωση ρεύματος από τη μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων είναι: — χαμηλότερη από 18 kWh/ι.π./έτος για τις μεγάλες μονάδες επεξεργασίας αστικών λυμάτων (πάνω από 10 000 ισοδ. πληθυσμού) — χαμηλότερη από 25 kWh/ι.π./έτος για τις μικρές μονάδες επεξεργασίας αστικών λυμάτων (κάτω από 10 000 ισοδ. πληθυσμού)	ΒΠΠΔ 3.10.1
53. Απόδοση αφαίρεσης μικρορύπων	%	Δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για τη διαχείριση υγρών αποβλήτων	Η απόδοση αφαίρεσης υπολογίζεται ως η αρχική συγκέντρωση μικρορύπων μείον την τελική συγκέντρωση μικρορύπων διά της αρχικής συγκέντρωσης	Μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων	Νερό	Η μέση απόδοση της αφαίρεσης μικρορύπων είναι μεγαλύτερη από 80 %	ΒΠΠΔ 3.10.2

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Κύρια ομάδα στόχος	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας	Συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
54. Μερίδιο της ροής υγρών αποβλήτων που υποβάλλεται σε τριτοβάθμια επεξεργασία για αφαίρεση μικρορύπων	%	Δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για τη διαχείριση υγρών αποβλήτων	Ετήσια ροή υγρών αποβλήτων που υποβάλλεται σε τριτοβάθμια επεξεργασία για αφαίρεση μικρορύπων, διά της συνολικής ετήσιας ροής υγρών αποβλήτων	Μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων	Νερό	Αφαιρούνται οι μικρορύποι από τουλάχιστον το 90 % της ετήσιας ροής υγρών αποβλήτων	ΒΠΠΔ 3.10.2
55. Μερίδιο ιδίας παραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας στη μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων	%	Δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για τη διαχείριση υγρών αποβλήτων	Η ενέργεια (θερμική και ηλεκτρική ενέργεια από βιοαέριο) που παράγεται επιτόπου από αναερόβια χώνευση ιλύος και χρησιμοποιείται στη μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, διά της συνολικής ποσότητας ενέργειας που χρησιμοποιείται στη μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων	Μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων	Νερό	Ο ηλεκτρισμός και η θερμότητα ιδίας παραγωγής από βιοαέριο καλύπτουν το 100 % της ενέργειας που χρησιμοποιείται από μονάδες επεξεργασίας αστικών υγρών αποβλήτων με μέγεθος άνω των 10 000 ισοδυνάμων πληθυσμού χωρίς επιτόπια θερμική ξήρανση ιλύος και το 50 % στην περίπτωση των μονάδων με επιτόπια θερμική ξήρανση ιλύος	ΒΠΠΔ 3.10.3
56. Μερίδιο της ιλύος καθαρισμού λυμάτων που αποτεφρώνεται	%	Δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για τη διαχείριση υγρών αποβλήτων	Ιλύς καθαρισμού λυμάτων από τη μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων που αποτεφρώνεται, διά της συνολικής ποσότητας ιλύος που παράγεται από την επεξεργασία υγρών αποβλήτων	Μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων	Νερό	—	ΒΠΠΔ 3.10.4
57. Μερίδιο ανακτώμενου νερού	%	Δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για τη διαχείριση υγρών αποβλήτων	Ποσότητα ανακτώμενου νερού που παράγεται από την επεξεργασία υγρών αποβλήτων διά της συνολικής ποσότητας υγρών αποβλήτων που υποβάλλεται σε επεξεργασία	Περιοχή αρμοδιότητας	Νερό	—	ΒΠΠΔ 3.10.5

Δείκτης	Κοινή μονάδα	Κύρια ομάδα στόχος	Σύντομη περιγραφή	Συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο παρακολούθησης	Συναφής βασικός δείκτης σύμφωνα με το παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (τμήμα Γ.2)	Δείκτης αναφοράς αριστείας	Συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης
58. Μερίδιο ομβρίων υδάτων που συγκρατούνται και απορροφούνται σε αστικές περιοχές	%	Δημόσιες διοικήσεις αρμόδιες για την αστική αποστράγγιση και τον σχεδιασμό των χρήσεων γης	Εκτιμώμενο ετήσιο ποσοστό ομβρίων υδάτων που συγκρατείται και απορροφάται τοπικά από το έδαφος, σε σχέση με τη συνολική εκτιμώμενη βροχόπτωση στην αστική περιοχή του δήμου	Περιοχή αρμοδιότητας	Νερό	—	ΒΠΠΔ 3.10.7
ΒΠΠΔ ΓΙΑ ΠΡΑΣΙΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ							
59. Ποσοστό διαγωνισμών που περιλαμβάνουν περιβαλλοντικά κριτήρια	%	Όλες οι δημόσιες διοικήσεις	Αριθμός διαγωνισμών που περιλαμβάνουν περιβαλλοντικά κριτήρια, διά του συνολικού αριθμού διαγωνισμών (κατανεμημένων κατά κατηγορία προϊόντων)	Επίπεδο οργανισμού	Ενεργειακή απόδοση Αποδοτική χρήση υλικών Νερό Απόβλητα Βιοποικιλότητα Εκπομπές	Το 100 % των διαγωνισμών περιλαμβάνει περιβαλλοντικά κριτήρια που απαιτούν επίπεδο επιδόσεων τουλάχιστον αντίστοιχο των κριτηρίων πράσινων δημόσιων συμβάσεων της ΕΕ, για προϊόντα όπου διατίθενται τέτοια κριτήρια (π.χ. χαρτί γραφείου, καθαριστικές ουσίες, έπιπλα)	ΒΠΠΔ 3.11.1
ΒΠΠΔ ΓΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ							
60. Μερίδιο πολιτών που προσεγγίζονται άμεσα και έμμεσα από τις δράσεις περιβαλλοντικής αγωγής	%	Δημόσιες διοικήσεις	Μερίδιο πολιτών που προσεγγίζονται άμεσα και έμμεσα από τις δράσεις περιβαλλοντικής αγωγής	Περιοχή αρμοδιότητας	Ενεργειακή απόδοση Αποδοτική χρήση υλικών Νερό Απόβλητα Βιοποικιλότητα Εκπομπές	—	ΒΠΠΔ 3.12.1